

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขต
เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

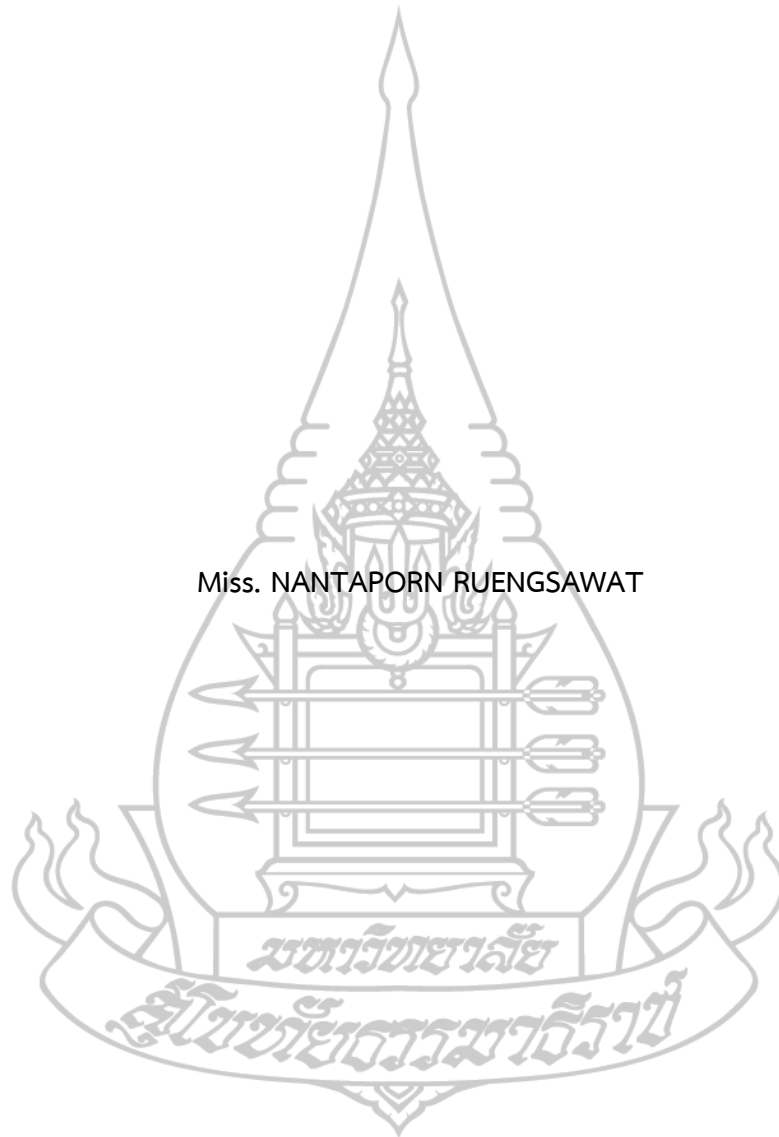

นางสาวนันทพร เรืองสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Factors Affecting Household Waste Reduction Behavior in Ban Suan
Subdistrict Municipality Mueang Sukhothai District Sukhothai Province

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Health

School of Health Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ชื่อและนามสกุล	นางสาวนันท์พร เรืองสวัสดิ์
แขนงวิชา / วิชาเอก	กลุ่มวิชาบริหารสาธารณสุข
สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริรัตน์ สุวณิชย์เจริญ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ และวิจัย
รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ผู้ศึกษา นางสาวนันทพร เรืองสวัสดิ์ รหัสนักศึกษ 2625000084
ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

การศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวางนี้ศึกษาจากตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 138 คน จากทั้งหมด 1,720 ครัวเรือน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตรประมาณค่าเฉลี่ยประชากร และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจากแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.74 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยวันเบียงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.67 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.14 ปี (S.D.=12.87) ประกอบอาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 33.33 ด้านปัจจัยนำมีความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 9.67, S.D.=0.84) ทักษะติดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี (\bar{X} =4.48, S.D.=0.46) การรับรู้ถึงประโยชน์และผลกระทบการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 4.99, S.D.=0.09) ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 8.91, S.D. =0.92) ปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.66, S.D.=0.67) และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =3.83, S.D.=0.47) และ 2) เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ แล้วพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทักษะติดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนและปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สมการดังกล่าวสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60

คำสำคัญ พฤติกรรม การลดปริมาณขยะมูลฝอย ปัจจัยที่มีอิทธิพล

Independent Study title: “Factors Affecting Household Waste Reduction Behavior in Ban Suan Subdistrict Municipality Mueang Sukhothai District Sukhothai Province”

Author: “Miss. NANTAPORN RUENGSAWAT”; ID: “2625000084”;

Degree: Master of Public Health

Independent Study Advisor: Assoc. Prof. Akaphol Kaladee, Ph.D.; Academic year:

2023

Abstract

This study aimed to investigate 1) personal factors, leading factors, supporting factors, reinforcing factors, and behaviors related to reducing the quantity of household waste, and 2) factors affecting the behavior of reducing household waste in the Ban Suan Subdistrict Municipality of Sukhothai’s Mueang district.

The cross-sectional study was conducted with a sample of 138 household representatives aged 18 and above residing in households located in the Ban Suan Subdistrict Municipality, selected from a total of 1,720 households in the area, using a stratified random sampling technique based on the average population formula. Data were collected through a validated questionnaire after content validation by three experts. The reliability analysis yielded a Cronbach's alpha coefficient of 0.74. The data were then analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis.

The findings revealed that: 1) Of all respondents, 66.67% aged 54.14 years (SD = 12.87) on average. The majority were engaged in private business (33.33%). Regarding leading factors, knowledge about reducing household waste was high ($\bar{X} = 9.67$, SD = 0.84), and attitudes toward waste reduction were positive ($\bar{X} = 4.48$, SD = 0.46). Perception of benefits and impacts of waste reduction was high ($\bar{X} = 4.99$, SD = 0.09), and factors supporting waste reduction were at a high level ($\bar{X} = 8.91$, SD = 0.92). Reinforcing factors for waste reduction were at a moderate level ($\bar{X} = 3.66$, SD = 0.67), and the behavior of reducing organic waste in households was at a high level ($\bar{X} = 3.83$, SD=0.47). 2) After controlling for the confounding variables, statistically significant factors affecting the behavior of reducing organic waste in households at the 0.05 level were education level, knowledge about waste reduction, attitudes toward waste reduction, and factors supporting waste reduction. The regression equation could predict the behavior of reducing household waste by 51.60%

Keywords : Behavior, Waste reduction, Influencing factors

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระและอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แกไขการศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ตลอดระยะเวลาการศึกษาด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ สุวณิชย์เจริญ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ให้ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ และทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลบ้านสวน ที่อนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ รวมทั้งกำนันตำบลบ้านสวน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 2 และ 3 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ อสม.ที่อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณประชาชนซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ช่วยเหลือสนับสนุน คอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้ศึกษาไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวนันทพร เรืองสวัสดิ์

สารบัญ

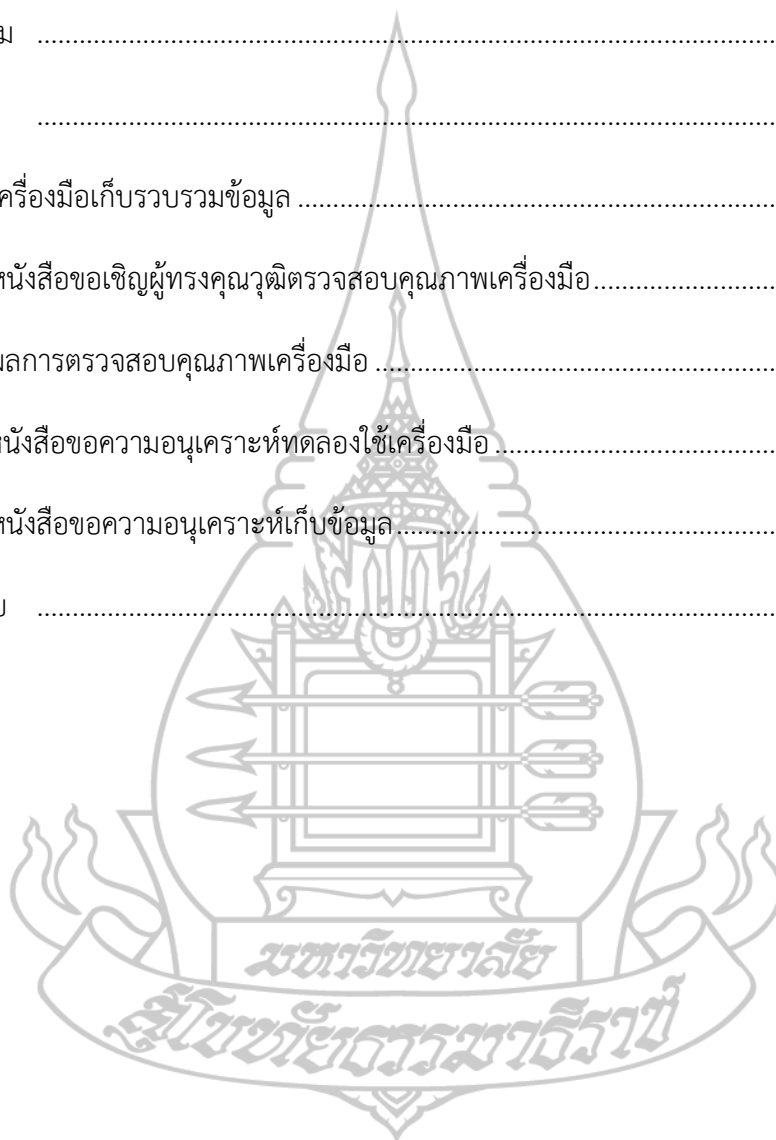
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	6
ขอบเขตของการศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย.....	10
หลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรหลัก 5Rs	20
นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน.....	27
แนวคิดแบบจำลอง PRECEDE.....	32
บริบทของเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและลักษณะครัวเรือน.....	65
ผลการศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.....	69
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาล ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	84
ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	88
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปการศึกษา.....	89
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	96

สารบัญ

	หน้า
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	108
ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	109
ข หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	122
ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	125
ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ	140
จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	142
ประวัติผู้วิจัย	144

สารบัญตาราง

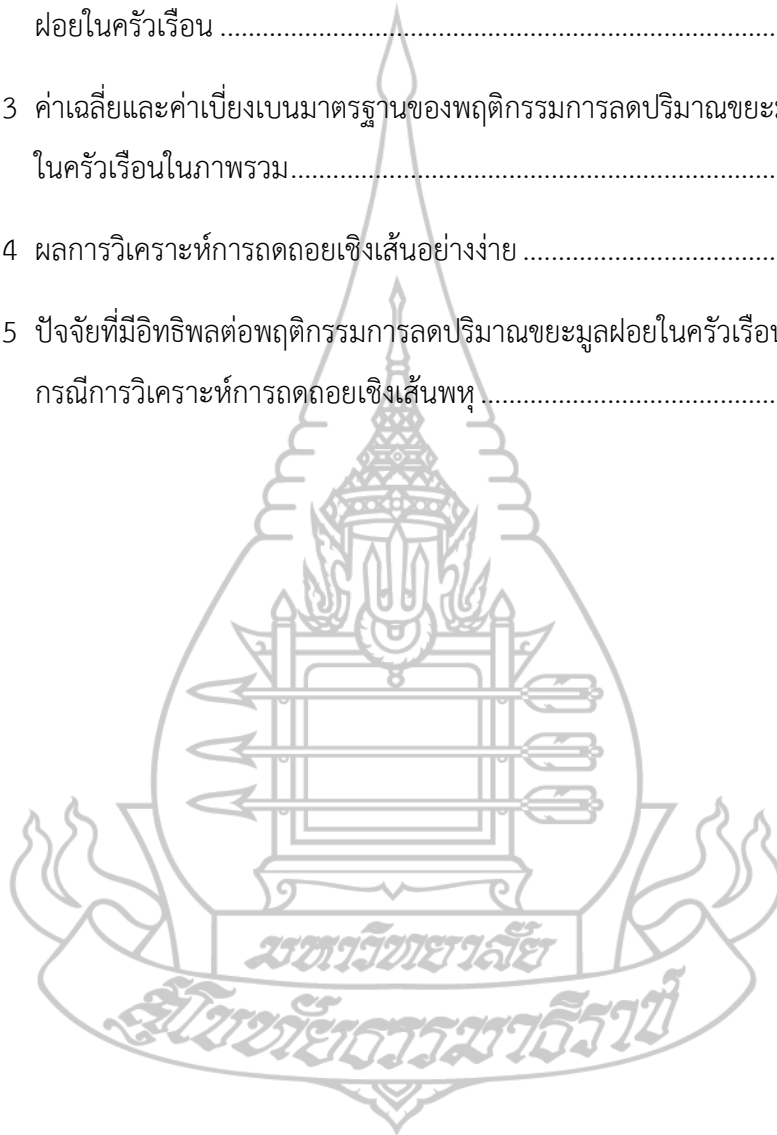
หน้า

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงการแบ่งสัดส่วนของจำนวนประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนครัวเรือนรายหมู่บ้าน.....	57
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูล ฝอยในครัวเรือน.....	70
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	70
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะ มูลฝอยในครัวเรือน	72
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือนในภาพรวม	73
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ถึงประโยชน์ และ ผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน.....	74
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละการรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือน.....	75
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะ มูลฝอยในครัวเรือน	76
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวม.....	77
ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยในครัวเรือน	78
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยใน ครัวเรือนในภาพรวม.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	81
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวม.....	81
ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย	85
ตารางที่ 4.15 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนกรณีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ	86

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา	6
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ.....	35
ภาพที่ 2.2 แผนที่เขตการปกครองและอาณาเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันขยะจำนวนมากถูกผลิตขึ้นในโลกทุกวัน ส่วนใหญ่เกิดจากการขยายตัวของเมืองและอัตราการบริโภคที่รวดเร็ว จากข้อมูลของธนาคารโลก ปริมาณขยะต่อปีเพิ่มขึ้นเป็น 4.5 ล้านล้านปอนด์ (Waste & material traceability solution for sustainable facilities, 2023) การขยายตัวของประชากรและการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีส่งผลให้สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) กลายเป็นปัญหาระดับโลกที่หลายฝ่ายต่างแสดงความเป็นกังวลรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 เปิดเผยถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากแต่ละปีมีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นมากกว่า 2.1 พันล้านตันทั่วโลกแต่มีขยะเพียงร้อยละ 16 หรือประมาณ 323 ล้านตันเท่านั้นที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม, 2564) สำหรับประเทศไทย ปัญหาขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมไทย ระบบการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ที่ไม่มีกฎหมายบังคับให้ภาคประชาชนคัดแยกขยะในครัวเรือน รวมถึงยังไม่มีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในการคัดแยกขยะในครัวเรือน การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ต้องการความสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในประเทศมาเลเซีย ที่พบว่าอายุและการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน (พฤติกรรมการใช้ซ้ำและการรีไซเคิล) โดยวิถีชีวิตของคนในครัวเรือนส่งผลต่อการลดปริมาณขยะ รวมถึงยังขาดความรู้ในการคัดแยกขยะ (Choon et al., 2017)

สถานการณ์ขยะในประเทศไทย ปี พ.ศ.2565 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน หรือ 70,411 ตัน/วัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ปี พ.ศ. 2565 ของกรมการปกครอง เฉลี่ยเท่ากับ 1.07 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 จำนวน 0.72 ล้านตัน หรือคิดเป็น ร้อยละ 3 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2563 -2564 ประเทศไทยอยู่ในช่วงล็อกดาวน์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีการจำกัดกิจกรรมของประชาชน รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศลดลง เมื่อสถานการณ์

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้คลี่คลายลง ทำให้รัฐบาลได้มีประกาศมาตรการคลาย ล็อกดาวน์ ประกอบกับมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศและเริ่มเปิดประเทศ ส่งผลให้ประชาชนกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติมากขึ้น และวิถีการดำเนินชีวิตประชาชนบางส่วนยังคงพฤติกรรมการใช้และบริโภคในบริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์ ทำให้ขยะมูลฝอยประเภทบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single use plastic) ยังคงมีปริมาณสูง รวมทั้งนักท่องเที่ยวเริ่มทยอยกลับมาเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จากปี 2564 จำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 400,000 คน เป็น 11 ล้านคน ในปี 2565 ทำให้แนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ พบว่า ในปี พ.ศ.2565 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้องจำนวน 7.10 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง 9.91 ล้านตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) แม้ว่าปริมาณขยะมีแนวโน้มลดลงในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่สัดส่วนของขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องกลับเพิ่มขึ้น โดยในปี 2561 ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้องมีประมาณร้อยละ 26 ต่อมาในปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31 ในส่วนของขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่นั้นก็ลดลงจากร้อยละ 44 ในปี 2562 เหลือร้อยละ 33 ในปี 2563

โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากนโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่มีความชัดเจน (ชัยวิชิต พลพลา, 2559) ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอย การคัดแยกจัดเก็บและขนขยะมูลฝอย ยานพาหนะที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอย และการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องของงบประมาณ บุคลากร ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการมูลฝอยได้ บรรลุวัตถุประสงค์ (มาลัย เอี่ยมจำเริญ, 2557) หากประชาชนได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอย จัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ และสนับสนุนให้เกษตรกรการทำเกษตรอินทรีย์ (นฤนาท ยืนยง และ พิษขานาถ เงินดีเจริญ, 2022) ในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจึงต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศตั้งแต่รัฐบาลมีการกำหนดให้ขยะมูลฝอยเป็น “วาระแห่งชาติ” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และในปี พ.ศ.2559 ได้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559 – 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานสำหรับทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมายสำคัญของแผน คือ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80 โดยจะเพิ่มการคัดแยกขยะจากบ้านเรือนและนำกลับไป รีไซเคิล ร้อยละ 36 ลดปริมาณขยะอาหารเหลือ ร้อยละ 28 เพื่อลดปัญหากลิ่นเหม็นที่ กองขยะและลดก๊าซเรือนกระจก โดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ได้ผลักดันมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทขยะอินทรีย์ที่ต้นทางผ่านโครงการถังขยะ

เปียดลดโลกร้อนทุกจังหวัด โครงการประกวดจังหวัดสะอาดเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้หน่วยงานของจังหวัด ทั้งในระดับพื้นที่ ตำบลและอำเภอ เกิดการบูรณาการการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัดให้มี ประสิทธิภาพและยั่งยืน และการผลักดันการรวมกลุ่มพื้นที่และโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มอบหมายให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดจำนวน สถานที่กำลังจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องลงและเกิดความยั่งยืนในการกำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังมีแผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติกในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563–2565) และแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564–2573 สาขาการจัดการของเสียชุมชน ซึ่ง จะช่วยในการขับเคลื่อนให้การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศมุ่งสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนด ไว้ในอนาคตต่อไป (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

ผลกระทบจากการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องส่งผลให้เกิดมลพิษทั้งในดิน มลพิษทางน้ำ และ มลพิษทางอากาศ ที่ส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายพื้นที่ (นุชประภา โมกข์ ศาสตร์, 2565) และวิธีการกำจัดในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพ พบขยะตกค้างสะสมในชุมชนกว่าปีละ 5.67 ล้านตัน โดยสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมีเพียง 111 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ ถูกต้องมีมากถึง 1,963 แห่ง การกำจัดโดยการฝังกลบ มีเพียง 72 แห่งเท่านั้นที่ฝังกลบถูกต้องตาม หลักสุขาภิบาล เป็นการการเทกองมากถึง 1,577 แห่ง และเผากำจัดกลางแจ้ง 61 แห่ง (กรมควบคุม มลพิษ, 2565) โดยมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องพื้นที่และงบประมาณในการจัดการ จึงเห็นภาพภูเขาของขยะ อยู่ทั่วประเทศไทย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค สังกลิ้นเห็บ ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึง สร้างภาวะโลกร้อน (กรมอนามัย, 2561, อ้างถึงใน นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2565) นอกจากนี้ การที่ ประชาชนทิ้งขยะในปริมาณเพิ่มขึ้นยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากครัวเรือนที่มีการทิ้งขยะมูลฝอยในปริมาณมาก มีแนวโน้มที่จะนำขยะไปกำจัดด้วยตนเอง อย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผากลางแจ้ง ซึ่งก่อให้เกิดกลิ่น เหม็นและฝุ่นละออง ทำให้ประชาชนบางรายเกิดโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคภูมิแพ้ โดยพบว่า ผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความ สัมพันธ์กับผลกระทบต่อสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ทิ้ง และทัศนคติต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (มธุรส บุญดีบ และคณะ, 2565) สำหรับผลกระทบจากการจัดการขยะไม่เหมาะสม นอกจากจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เศษขยะปลิวกระจัดกระจาย สุนัขคุ้ยเหยี่ยวขยะ มีสัตว์แมลง และพาหะนำโรค ขยะอุดตันร่องระบายน้ำทิ้งขยะตามไร่ นา สวนและพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น (ดิษฐ พล ใจชื่อ และคณะ, 2562)

จังหวัดสุโขทัยในปี 2565 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 581,652 คน ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ย 560 ตันต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 139 ตันต่อวัน (ปี 2564 จังหวัดสุโขทัยมีขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ย 421 ตันต่อวัน) มีขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกวิธีจำนวน 54 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 9.64 ของมูลฝอยที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มีขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้องเพียง 123 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21.96 และมีขยะมูลฝอยตกค้าง จำนวน 60,000 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2565) โดยเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้ยกฐานะจากสุขาภิบาลบ้านสวน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มีจำนวนประชากร 4,265 คน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน จึงมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 4.48 ตันต่อวัน (ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย, 2563) และประสบกับปัญหาในด้านการบริหารจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ได้แก่ ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ปัญหาขยะมูลฝอยตกค้าง การไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้งของประชาชน จึงมีแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน “จังหวัดสะอาด” เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการจัดการขยะครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เช่น “ต้นทาง” ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก” พร้อมขยายผลให้ทุกครัวเรือนได้จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน และส่งเสริมให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ได้ร้อยละ 80 “กลางทาง” โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท ในที่สาธารณะ และสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง พร้อมทั้งวางระบบเก็บขนขยะแยกประเภทให้ได้ร้อยละ 100 ในทุกพื้นที่ มีการขนขยะอันตรายของชุมชนไปยังจุดรวบรวมขยะอันตรายของจังหวัด รวมถึงติดตั้งถังขยะหรือจุดรวบรวมขยะติดเชื้อชุมชนตามมาตรการการจัดการขยะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ “ปลายทาง” โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และต้องไม่มีขยะติดเชื้อชุมชนตกค้างตามมาตรการการจัดการขยะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ได้ร้อยละ 100 และนโยบายกระทรวงมหาดไทยได้มอบนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บริหารจัดการขยะ ทั้งการจัดการขยะทั่วไป ขยะอันตรายชุมชน และขยะติดเชื้อให้ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ขยะมูลฝอยในครัวเรือน/หมู่บ้าน/ชุมชนได้รับการคัดแยกและสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งขอความร่วมมือประชาชนในพื้นที่ในการจัดการขยะที่ต้นทางมากขึ้น เพื่อให้ทุกพื้นที่ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนของประเทศไทยมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างยั่งยืน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย, 2563)

หลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรตามหลัก 5Rs ประกอบด้วย การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) ซึ่ง

หลักการจัดการขยะมูลฝอยนี้สามารถช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนได้หาก ประชาชนในพื้นที่ได้รับการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (ฉัตรนภา สนองบุญ, 2563; สุทธิ บุญโท และ พิรญา อึ้งอุตรภักดี, 2559; ปัญจะ หัตตะโสภณ, 2557) สำหรับปัญหาการจัดการขยะที่ต้นทางในชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการกำจัดโดยกองขยะบนพื้นแล้วเผา และมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งน้อยที่สุด ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวิธีการในการจัดการขยะที่ต้นทางอย่างถูกวิธี (ดิษฐพล ใจซื่อ และคณะ, 2562) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนมีหลายปัจจัย (Multi-factors) โดยเฉพาะปัจจัยด้านความรู้ การรับรู้ และค่านิยม เป็นต้น หากสามารถค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนได้ จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน จากปัญหาที่กล่าวมาและเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย โดยประยุกต์ใช้แนวคิดแบบจำลอง PRECEDE ของ W.Lawrence,Green ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยเป็นการวิเคราะห์แบบย้อนกลับ และพิจารณาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ที่ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล นำไปสู่แนวทางในการวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน และการบริหารจัดการมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

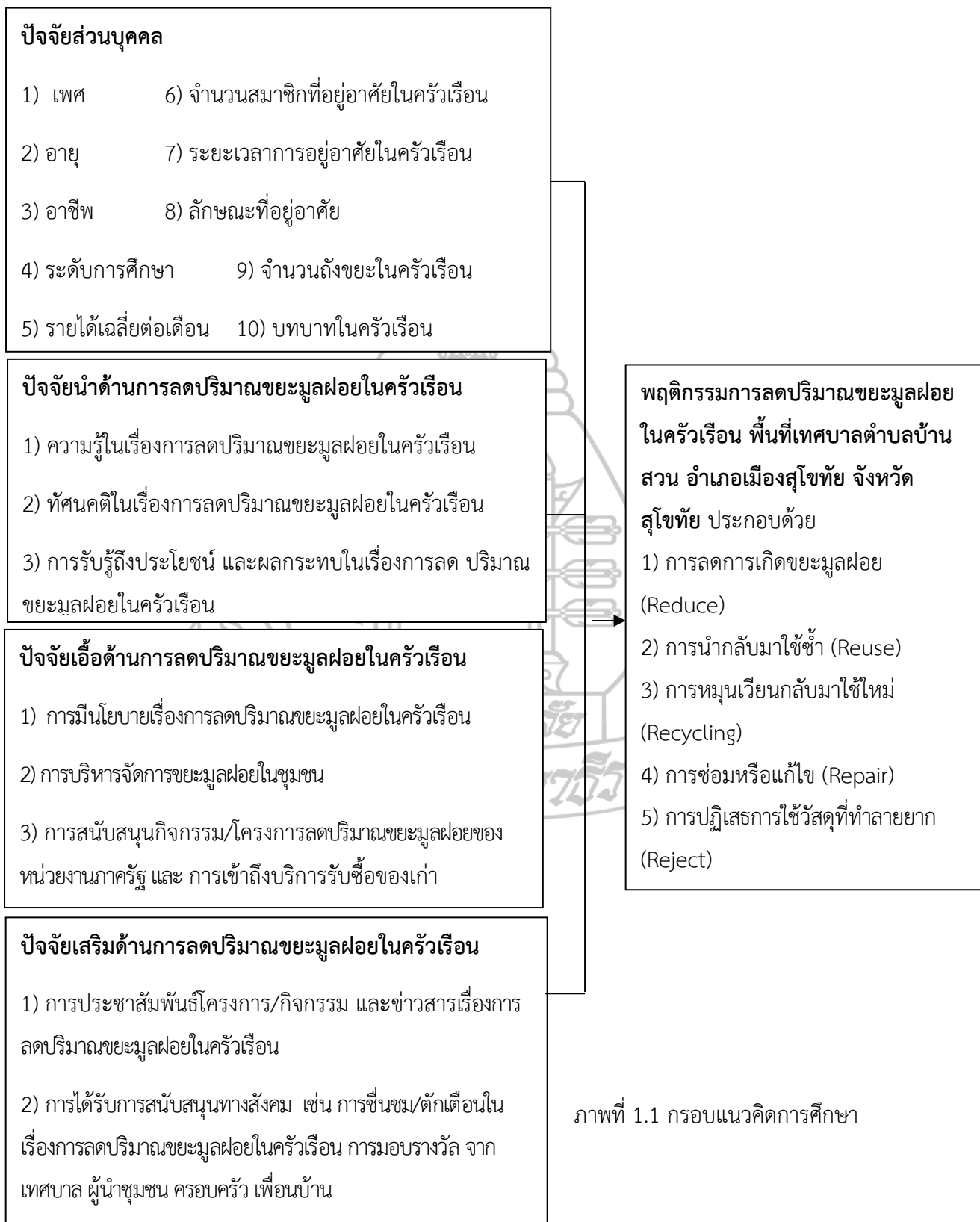
2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านรูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study)

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทักษะคติในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน การรับรู้ถึงประโยชน์ ผลกระทบ ปัญหา และอุปสรรคในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

4.4 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,720 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) และกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 138 ครัวเรือน โดยคำนวณจากสูตรคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรในกรณีทราบจำนวนของประชากรที่แน่นอน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามหมู่บ้าน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนตามสัดส่วนของขนาดตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนครัวเรือนที่มีบทบาทหลักในการจัดการขยะมูลฝอย ครัวเรือนละ 1 คน

4.5 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2565 - ตุลาคม 2566

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.2 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกที่อยู่อาศัยในครัวเรือน ระยะเวลาการอยู่อาศัยในครัวเรือน สถานภาพทางสังคม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.3 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ปัจจัยคุณลักษณะของบุคคลที่ติดตัวกับบุคคลนั้นมาก่อนแล้ว เช่น ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีดังนี้

5.3.1 ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรตามหลัก 5Rs ประกอบด้วย การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.3.2 ทักษะคติในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สามารถแสดงความคิดเห็นได้ว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามหลัก 5Rs

5.3.3 การรับรู้ถึงประโยชน์ ปัญหา และอุปสรรคในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง กระบวนการประมวลและตีความถึงประโยชน์ ปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามหลัก 5Rs ของบุคคลในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.4 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ปัจจัยคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ สังคมวัฒนธรรม ทักษะส่วนบุคคลหรือทรัพยากรที่จะช่วยเกื้อกูลหรือไม่เกื้อกูล ให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามหลัก 5Rs ของบุคคลในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.4.1 การมีนโยบายในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ข้อมูล กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ นโยบายของเทศบาลตำบลบ้านสวนที่สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามหลัก 5Rs ของบุคคลในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.4.2 การได้รับการอบรมในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง การที่บุคคลในครัวเรือนได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลเกิด

ความรู้ความเข้าใจการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามหลัก 5Rs ของบุคคลในพื้นที่เทศบาล ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.4.3 การเข้าถึงบริการรับซื้อของเก่า หมายถึง การที่มีผู้ประกอบการ รวบรวม รับซื้อ จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.5 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ปัจจัยที่สมาชิกของครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน จากเทศบาล ผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน

5.6 ขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง ขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ ขยะมูลฝอยอินทรีย์ และขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายที่มีแหล่งกำเนิดมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

5.7 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกของครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามหลัก 5Rs ประกอบด้วย การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และ การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 ได้ทราบถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่อไป

6.2 ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบลบ้านสวน ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแผนงาน/โครงการที่สนับสนุนให้เกิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย
2. หลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรหลัก 5Rs
3. นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
4. แนวคิดแบบจำลอง PRECEDE
5. บริบทของเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย

1.1 ความหมายของขยะมูลฝอย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะ หมายความว่า หยากเยื่อ มูลฝอย หรือใช้ว่า กระยะ ก็มี (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565)

กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ในกฎกระทรวงนี้ได้ให้ หมายความว่า ขยะมูลฝอยทั่วไป หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น แต่ไม่หมายความรวมถึง

- (1) มูลฝอยติดเชื้อ
- (2) มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน และ
- (3) สิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือของเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงานของเสียจากวัตถุดิบ ของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ของเสียที่เป็นผลิตภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ และของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ขยะหรือขยะมูลฝอยหรือมูลฝอย (Solid waste) หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน ยกเว้นวัตถุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2552)

ขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย สถานประกอบการค้า แหล่งธุรกิจ ร้านค้า สถานบริการ ตลาดสด และสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหารต่าง ๆ เศษไปไม้ เศษหญ้า ฯลฯ ขยะรีไซเคิล จำพวกแก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม ยาง ฯลฯ และขยะทั่วไปจำพวก เศษผ้า เศษไม้ และเศษวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น โดยไม่รวมถึงของเสียอันตรายจากชุมชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2552)

มูลฝอย (Solid Waste) หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และ หมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550, 2550)

ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ขยะที่มีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชนที่ถูกทิ้งออกมาจากคร้วเรือนหรือที่พักอาศัย ตลาด ร้านค้า สถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น เศษอาหาร พืชผัก ชากสัตว์ กระดาษ พลาสติก วัสดุก่อสร้าง เป็นต้น (ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม และ ณพงค์ นพเกตุ, 2563)

ขยะมูลฝอยคร้วเรือน หมายถึง เศษสิ่งของที่เหลือใช้ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้ามูลสัตว์หรือชากสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เกิดจากคร้วเรือนหรือที่พักอาศัย (ศราวุฒิ ทับผดุง, 2563)

ขยะมูลฝอยคร้วเรือน หมายถึง ขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ที่อยู่อาศัย ร้านค้า ตลาดสด หรือสถานบริการต่าง ๆ โดยที่ไม่นับรวมกับขยะมูลฝอยติดเชื้อและขยะอันตราย เช่น เศษผ้า เศษอาหาร กระดาษ พลาสติกและเศษวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น (ฉัตรนภา สอนองบุญ, 2563)

ดังนั้น จากความหมายของขยะมูลฝอยข้างต้น ขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง มูลฝอยที่มีแหล่งกำเนิดมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ครัวเรือน ที่พักอาศัย ตลาด ร้านค้า ไม่รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตราย สิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือของเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน โดยตัวอย่างของมูลฝอยในครัวเรือน เช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้วพลาสติกหรือซากสัตว์

1.2 แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและเทคโนโลยีการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานสำหรับท้องถิ่น ได้แบ่งแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยออกเป็น 5 แหล่ง ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2554)

1.2.1 แหล่งที่พักอาศัย (Domestic area) ขยะมูลฝอยที่เกิดจากแหล่งที่พักอาศัยเป็นขยะที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในที่พักอาศัยของประชาชน ซึ่งขยะส่วนใหญ่มาจากการประกอบปรุงอาหาร เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ขวดเครื่องปรุง ถุงพลาสติก เป็นต้น

1.2.2 แหล่งตลาดสด ธุรกิจการค้า (Commercial area) ขยะมูลฝอยที่เกิดจากแหล่งตลาดสด ธุรกิจการค้า เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากการค้าขายภายในตลาด ในศูนย์การค้า หรือการทำการค้าของชุมชน เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ถุงพลาสติก กระดาษ เศษสินค้าที่ไม่มีราคาไม่ก่อประโยชน์ เป็นต้น

1.2.3 แหล่งสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา (Institutional area) ขยะมูลฝอยที่เกิดจากแหล่งสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากการปฏิบัติงานของส่วนราชการ และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งขยะมูลฝอยที่มีมากคือเศษกระดาษ พลาสติก และยังมีขยะอันตราย เช่น ตลับหมึกพิมพ์ ขวดสารเคมีจากการทดลองด้านเคมีและชีววิทยา เป็นต้น

1.2.4 แหล่งอุตสาหกรรม (Industrial area) ขยะมูลฝอยที่เกิดจากแหล่งอุตสาหกรรม เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมตั้งแต่กระบวนการผลิตซึ่งมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม มีทั้งขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยอันตรายตามลักษณะของอุตสาหกรรมนั้น ๆ

1.2.5 แหล่งเกษตรกรรม (Agricultural area) เกิดขึ้นในบริเวณเขตการเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูก หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นสารอินทรีย์ที่พร้อมจะเน่าย่อยสลายและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน เช่น เศษผัก ผลไม้ หญ้า ฟาง สารเคมีเหลือใช้ เป็นต้น

1.3 ประเภทของขยะมูลฝอยและสีของถังขยะ

คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ในหน่วยงานภาครัฐภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ ได้แบ่งขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

1.3.1 ขยะอินทรีย์ ขยะมูลฝอยประเภทนี้สามารถย่อยสลายได้เร็ว จึงนำมาทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ได้ เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบไม้ เนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น โดยขยะอินทรีย์จะทิ้งในถังขยะสีเขียว

1.3.2 ขยะรีไซเคิล เป็นขยะที่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ กระจก เครื่องดื่มอะลูมิเนียม เศษพลาสติก เศษโลหะ ก่อ่งเครื่องตีแบบยูเอชที เป็นต้น โดยขยะรีไซเคิลจะทิ้งในถังขยะสีเหลือง

1.3.3 ขยะอันตราย เป็นขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นวัตถุที่ปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารออกซิไดซ์ สารเปอร์ออกไซด์ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เกิดระเบิดได้ สารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม สารหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเกิดหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ กระจกสเปร์ยบรรจุสารเคมี ตลับหมึก หลอดไฟ ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้ต้องแยกและทิ้งตามวันท้องครปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้อามาทิ้งหรือทิ้งในภาชนะรองรับขยะอันตราย ณ จุดหรือสถานที่ท้องครปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเพื่อรวบรวมเก็บขนไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี เพื่อป้องกันความเป็นพิษปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม โดยขยะอันตรายจะทิ้งในถังขยะสีส้ม หรือ แดง

1.3.4 ขยะทั่วไป เป็นขยะอื่นนอกเหนือจากขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ถุงขนม ขบเคี้ยว ซองบะหมี่สำเร็จรูป กระดาษห่ออาหาร ถุงพลาสติก ก่อ่งโฟม หลอดกาแฟ ซองกาแฟ ซองครีมเทียม และซองน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งเป็นขยะที่ต้องนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง โดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การเผาในเตา โดยขยะทั่วไปจะทิ้งในถังขยะสีน้ำเงิน

1.4 ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย

คู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรณีการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย โดยขยะมูลฝอยก่อให้เกิดปัญหามากมายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ดังนี้ (กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย, 2553)

1.4.1 เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม ทั้งทางดิน น้ำ อากาศ หากการจัดการไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ จะส่งผลกระทบต่อปริมาณโลหะหนักพวกปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ในดินมาก ซึ่งจะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศน์ในดิน และเมื่อฝนตกมาจะทำให้น้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลปนเปื้อนดินบริเวณรอบ ๆ ทำให้เกิดมลพิษของดินได้ และถ้ามีการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย

1.4.2 เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและแหล่งนำโรค ขยะมูลฝอยจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์หลายชนิด ทั้งที่ก่อให้เกิดโรคและไม่ก่อให้เกิดโรค สถานที่ที่ทิ้งขยะมูลฝอยก็มักเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค โดยเชื้อจุลินทรีย์ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอยมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของเชื้อโรค แมลงวัน หนู แมลงสาบ หากการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ดี หรือปล่อยปละละเลยทำให้มีขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่าง ๆ เช่น ด้บอ๊กเสบเชื้อไทฟอยด์ อุจจาระร่วง ฯลฯ เป็นแหล่งกำเนิดและอาหารของสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมารูคนได้ (กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย, 2553) นอกจากนี้ยังพบว่าหากครัวเรือนไม่มีการจัดการขยะที่ดี ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่อพนักงานเก็บขยะ ในการได้รับบาดเจ็บจากของมีคมบาด หรือทิ่มแทงพนักงานเก็บขยะได้ ซึ่งถ้าทุกบ้านช่วยคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง จะทำให้ปริมาณขยะลดลง และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งนั้นจะช่วยให้คนเก็บขยะประสบอุบัติเหตุอันน้อยลงระหว่างการเก็บขยะอีกด้วย นอกจากนี้พบว่าเพื่อป้องกันการได้รับบาดเจ็บจากของมีคมที่อยู่ในขยะมูลฝอยในการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะหรือคนคุ้ยขยะ เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก แวนตา หมวกคลุมผม และรองเท้าน้ำบูท จะช่วยป้องกันการได้รับบาดเจ็บทางกายในการสัมผัสโดยตรงกับขยะมูลฝอยได้ (กิตติ ชยางคกุล, 2553)

1.4.3 เกิดเหตุรำคาญ ขยะมูลฝอยมักก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น ความไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นเหตุให้เกิดความรำคาญต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงได้ รวมถึงขยะมูลฝอย ที่เก็บรวบรวมได้ไม่หมดก็จะเกิดเป็นกลิ่นรบกวน กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน นอกจากนี้ฝุ่นละอองที่เกิดจากการเก็บรวบรวมการขนถ่าย และการกำจัดขยะก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับ การร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ

1.4.4 ทำให้สุนทรียภาพเสียไป ขยะมูลฝอยที่อยู่ตามที่แตกต่างกัน พื้นดิน ผิวน้ำ จะทำให้บริเวณนั้นขาดความสวยงามได้

1.4.5 อาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยได้ เช่น การทะเลาะขัดแย้งกันเรื่องการย้ายถังขยะมูลฝอยออกจากบริเวณใกล้ที่ของตนเอง การขับไล่ไม่ให้มีการทิ้งขยะมูลฝอยหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ไปอยู่ที่อื่น ทำให้เกิดความขัดแย้งในประชาชนที่มีอาชีพเก็บขยะขายด้วยกัน หรือกับพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแย่งกันเอาขยะมูลฝอยที่สามารถขายเป็นเงินได้ เป็นต้น

1.5 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน มีดังนี้ (วสันต์ชาย กลิ่นกลิ่น, 2555)

1.5.1 เร่งรัดให้ท้องถิ่น เทศบาล สุขาภิบาล ทุกแห่ง ทำแผนการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง การบำบัด และการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนการเร่งจัดหาที่ดินสำหรับใช้กำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอในระยะยาว และดำเนินการให้มีการกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ

1.5.2 เร่งรัด ให้มีการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค และเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ

1.5.3 ควรมีนโยบายและมาตรการ ตลอดจนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิภูลของประเทศเพื่อเป็นกรอบให้ท้องถิ่นนำไปดำเนินการ

1.5.4 ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ที่ต้องเป็นภาระในการกำจัด

1) การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน (*increased product lifetime*) เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร มีอายุการใช้งานนาน หากชำรุดแล้วควรมีการซ่อมแซมให้ใช้งานได้ยาวนานที่สุดก่อนที่จะทิ้งไป

2) ลดการบริโภค (*decreased consumption*) วัสดุที่กำจัดยาก หรือมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม

3) ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ การนำทรัพยากรจากขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (*material recovery*) และนำมาผลิตเป็น

พลังงาน (energy recovery) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่มีทรัพยากรหลายอย่างมาผ่านกระบวนการทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การนำมาทำปุ๋ย นำมาเผาเพื่อให้ได้พลังงานความร้อน

1.5.5 สนับสนุน ให้มีการปลูกฝังทัศนคติ และสร้างค่านิยมของประชาชนในการร่วมมือ รักษาความสะอาด โดยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในระดับประชาชนทั่วไป และในหลักสูตรการเรียนการสอน และให้มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์

อย่างต่อเนื่อง โดยสื่อทุกประเภท

1.5.6 เร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานมากขึ้น รวมทั้งเข้มงวดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้นและจริงจัง

1.5.7 ในด้านขยะมูลฝอยติดเชื้อ จำเป็นต้องเร่งแก้ไขเพราะปัจจุบันปริมาณเพิ่มมากขึ้นและยังขาดการจัดการที่ถูกต้อง โดยการให้สถานพยาบาลและโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการ ดังนี้

1) การเตรียมขยะมูลฝอยติดเชื้อเพื่อรอการบำบัด ขยะมูลฝอยติดเชื้อควรจะได้มีการฆ่าเชื้อก่อนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ก่อนบรรจุในถุงสีแดงที่เตรียมไว้

2) การเก็บขนและขนส่งไปกำจัด ควรใช้รถที่เป็นระบบปิดทั้งหมดในการขน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

3) วิธีการกำจัดโดยการฝังและการเผาที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดงบประมาณ ควรจะได้มีการร่วมมือกันระหว่างสถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนได้ช่วยกันจัดสร้างระบบบำบัดให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังมีผู้รวบรวมแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นการลดขยะที่แหล่งกำเนิดโดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ (ภิศักดิ์ กัลยามิตร และ วชิรวัชร งามละม่อม, 2561)

ประเด็นที่ 1 การลดการเกิดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่และด้านการคัดแยกขยะ ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย มีข้อเสนอ ดังนี้

1) *งด เลิก (Avoid)* คือ การงดหรือหลีกเลี่ยงการใช้และการบริโภค ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคโดยตรง เป็นอันตรายต่อผู้อื่น และเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศน์

2) *ลด (Reduce)* คือ การลดปริมาณการใช้และการบริโภค ลดการใช้ของสิ้นเปลือง หรือ ใช้ของให้ประหยัดมากที่สุด เพื่อลดปริมาณของเสียที่จะเกิดขึ้น ไม่ก่อให้เกิดตั้งแต่เริ่ม

3) *ใช้ซ้ำ (Reuse)* คือ การนำทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นำกลับไปใช้ซ้ำ โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพเพื่อไม่ให้เกิดการใช้พลังงาน ทำให้ลดการก่อเกิดของขยะประเภทต่าง ๆ

4) *การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)* คือ การหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการหลอมละลาย บด อัด ทั้งนี้ เพื่อลดการขุดค้นทรัพยากรมาใช้ ลดปริมาณของเสียที่จะถ่ายเทสู่สิ่งแวดล้อมตามแนวคิดสมัยใหม่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การลดการก่อเกิดมูลฝอย (Reduce) หรือการลดมูลฝอยจากแหล่งที่เกิด (Reduce at Source) ขั้นตอนที่ 2 การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ (Reuse) ขั้นตอนที่ 3 การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) ขั้นตอนที่ 4 การฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอย (Recovery) และขั้นตอนที่ 5 การกำจัดมูลฝอย (Residue Disposal)

5) *การรณรงค์ ปุจฉิตสำนึก และประชาสัมพันธ์เพื่อชี้แจงกิจกรรม* ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ และผลที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและท้องถิ่น ที่มีความสะอาดเรียบร้อยของชุมชนและท้องถิ่นโดยใช้สื่อที่มีอยู่ เช่น การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การอธิบายเวลาประชุมวาระต่าง ๆ เป็นต้น หรือการสอดแทรกเข้าไปในชีวิตประจำวันให้เกิดเป็นนิสัย เช่น การจับจ่ายใช้สอย หรือการจ่ายตลาด เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยและปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพ แก่ท้องถิ่น ควรดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้

1) *การลดปริมาณขยะมูลฝอย* โดยรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในชีวิตประจำวัน เช่น การเลือกใช้สินค้าแบบเติมเพื่อลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์ ไม่เพิ่มขยะเกินความจำเป็น เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือสินค้าขนาดใหญ่ขึ้น แทนการซื้อสินค้าที่มีปริมาณน้อยซึ่งใช้บรรจุภัณฑ์หลายชิ้น

2) *การจัดระบบรีไซเคิลขยะมูลฝอย* เพื่อนำวัสดุที่เสื่อมสภาพมาแปรสภาพแล้วสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง และจัดระบบรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อรวบรวมให้นำมาแปรสภาพอีกครั้ง

3) การจักระบบขนส่ง คือ เส้นทางการเดินทางขนส่งขยะมูลฝอยไปสถานที่กำจัดโดยตรงและจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4) การจักระบบกำจัดเนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย

โดยมีจักระบบคัดแยกขยะมูลฝอย และระบบกำจัดผสมผสานหลายๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหานโยบายการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1) ควรเร่งรัดให้ท้องถิ่นเทศบาลทุกแห่งทำแผนการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง การบำบัด และการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนการเร่งจัดหาที่ดินสำหรับใช้กำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอในระยะยาวและดำเนินการให้มีการกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ

2) ควรเร่งรัดให้มีการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยให้ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมืองหรือเมืองศูนย์กลางความเจริญในแต่ละอำเภอ และเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ

3) ควรมีนโยบาย มาตรการ และแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลของท้องถิ่นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องเป็นภาระในการกำจัด เช่น

(1) การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน (Increased Product Lifetime) เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวรมีอายุการใช้งานนาน หากชำรุดแล้วควรมีการซ่อมแซมให้ใช้งานได้นานที่สุดก่อนที่จะทิ้งไป

(2) ลดการบริโภค (Decreased Consumption) วัสดุที่กำจัดยาก หรือมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในด้านของเสียอันตราย รัฐควรมีการเร่งรัดให้มีการจัดการของเสียอันตราย เช่น ควรมีการกำหนดค่าจำกัดความ เหน็ดพิจารณา และวิธีการกำหนดลักษณะของเสียที่เป็นอันตราย

กำหนดระเบียบการปฏิบัติ การเก็บรวบรวม การขนส่ง การบำบัด รวมทั้งมาตรการในการควบคุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อสุขภาพของมนุษย์ สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการของเสียอันตราย เช่น หน่วยงานที่ผลิตของเสียควรลงทุนดำเนินการแก้ไขเองโดยมีสิ่งจูงใจในการดำเนินการจัดการของเสียอันตราย เช่น การลดภาษีนำเข้าอุปกรณ์ เครื่องจักรและสนับสนุนให้มีการปลูกฝังทัศนคติและสร้างค่านิยมของประชาชน ในการร่วมมือป้องกันอันตรายจากการใช้วัตถุมีพิษและทิ้งกากของเสียอันตราย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณสุขระหว่างภาคีเครือข่ายและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัดบริการสาธารณสุขของท้องถิ่นที่ได้รับความนิยม

1.6 ปัญหาของเทศบาลในการจัดการมูลฝอย

คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน ได้กล่าวถึงปัญหาที่พบในการจัดการขยะมูลฝอยเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมของส่วนราชการและประชาชน ดังนี้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

1.6.1 กรอบกฎหมาย โดยกรอบกฎหมายที่จำเป็นต่อการจัดการอย่างถูกต้องในระดับท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมพอ ไม่มีมาตรฐานกำหนดว่าอะไรคือการจัดการที่ถูกต้อง และระดับของการปนเปื้อนที่ยอมรับได้เป็นอย่างไร ปัญหาของการฝังกลบที่ด้อยคุณภาพและการกำหนดหน้าที่ในการควบคุมให้มีการจัดการและการปฏิบัติที่ถูกต้องมีข้อจำกัดมากมาย

1.6.2 คุณวุฒิของพนักงาน โดยเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของท้องถิ่นยังขาดคุณวุฒิขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติ และแรงจูงใจในการพัฒนารวมถึงเทศบาลยังขาดความพร้อมเครื่องมือ และความรู้สำหรับการวางแผนระยะยาว

1.6.3 ข้อจำกัดด้านงบประมาณและการอุดหนุน โดยค่าธรรมเนียมที่ต่ำ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในบทบัญญัติที่ให้เรียกเก็บได้ (40 บาทต่อหลังคาเรือน) เป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญต่องบประมาณการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งครัวเรือนไม่ให้ความร่วมมือในการชำระค่าธรรมเนียมได้ครบทุกครัวเรือนซึ่งไม่ครอบคลุมต้นทุนจริงในการเก็บรวบรวมการขนส่งและการกำจัดขยะมูลฝอยรวมทั้งข้อจำกัดของรัฐในการสนับสนุนงบประมาณให้เทศบาล ทำให้รัฐบาลต้องนำงบประมาณส่วนหนึ่งมาสนับสนุนแทน

1.6.4 ประชาชนให้ความร่วมมือต่ำ โดยประชาชนไม่ร่วมมือในการจัดการขยะให้ถูกต้องยังคงมีการเผาขยะหรือทิ้งขยะไม่ถูกต้อง

1.6.5 ปัญหาในการรณรงค์สร้างความตระหนัก โดยการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักเพื่อจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและไม่ต่อเนื่องเพราะถูกจำกัดงบประมาณและเป็นการรณรงค์ที่ขาดแนวคิดระยะยาวและกลยุทธ์ รวมถึงไม่มีการติดตามประเมินผล ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นและให้ความรู้กับประชาชนเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาขยะมูลฝอยที่มีแหล่งกำเนิดมาจากแหล่งที่พักอาศัย (Domestic area) หรือครัวเรือน เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีสัดส่วนการเกิดขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดนี้มากที่สุดและการจัดการขยะมูลฝอยโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีการลดปริมาณขยะมูลฝอย เป็นการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากขยะมูลฝอยทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพ หรือผลกระทบต่อความสะอาดทัศนียภาพ และเหตุรำคาญ แต่ปัญหาการจัดการมูลฝอยในปัจจุบันก็ยังพบว่าความตระหนักและพฤติกรรมของประชาชนในการให้ความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของครัวเรือนด้วยเช่นกัน

2. หลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรหลัก 5Rs

2.1 รายละเอียดแนวคิด 5Rs

หลักการจัดการมูลฝอยอย่างครบวงจรตามหลัก 5Rs มาจากหลัก 3Rs เพื่อพัฒนามาเป็น "หลัก 5Rs" ในที่สุด โดยที่หลัก 3Rs ประกอบด้วย Reduce คือ การลดการใช้ การใช้น้อยเท่าที่จำเป็น หรือการลดสร้างของเสีย Reuse คือ การใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง เพื่อยืดอายุการใช้งานและใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น Recycle คือ การแปรรูปมาใช้ใหม่ ส่วนหลัก 5Rs คือ หลัก 3Rs บวกด้วย Repair คือ เป็นการนำมาแก้ไข นำวัสดุหรืออุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมใช้ใหม่ และ Reject คือ การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก โดยรายละเอียดแนวคิด 5Rs มีดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2550; ดวงสมร พิกสังข์, 2555)

2.1.1 การลดการใช้ (Reduce) ลดการบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง เช่น ปิดไฟทุกครั้งเมื่อไม่ใช้ ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน หรือถ้าไปไหนไม่ไกล จะเดินไปเองก็ได้ เป็นต้น ด้วยวิธีนี้เราจะสามารถเก็บทรัพยากรด้านพลังงานไว้ใช้ได้นานมากขึ้น ประหยัดพลังงาน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ยั่งยืนยิ่งขึ้น รวมถึงการลดปริมาณการผลิตขยะ ซึ่งเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาแล้วว่าการดำเนินงานที่กล่าวมาดำเนินต่อไปจะก่อให้เกิดขยะโดยไม่จำเป็นก็พยายามลด

ให้น้อยที่สุด เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ใช้ปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้านค้า แทนที่จะใส่ถุงพลาสติก และเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย การลดความเป็นพิษหรือเป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น ตัวอย่างเช่น

- 1) ใช้สินค้าชนิดเต็ม เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและ ถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่
- 2) เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนานและ ตัวสินค้าไม่เป็นพิษ
- 3) การใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ เช่น ปิ่นโต จานและกล่องใส่อาหารแทนการใช้ถุงพลาสติก
- 4) ลดการใช้วัสดุย่อยสลายยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก
- 5) ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้ทิชชู

2.1.2 การใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีก เพื่อให้คุ้มค่าที่สุด เช่น การใส่ชุดเดิม ๆ ที่ยังมีคุณภาพดีอยู่ การนำของไปบริจาคแทนที่จะนำไปทิ้ง หรือการใช้กระดาษให้หมดทั้งหน้าหลัง ขวดน้ำหวานนำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้วนำมาใส่น้ำตาล การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ เป็นการพยายามใช้สิ่งของต่างๆ หลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่ หรือ หลักการนี้จะช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดการใช้พลังงาน ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะหรือสิ่งของทั้งหมด ประโยชน์ตามประโยชน์การใช้สอยทางตรงของมันแล้ว ไปผ่านกระบวนการแปลงโฉมหรือผ่านกระบวนการรีไซเคิล ที่แทบจะไม่เหลือเค้าเดิม หรือเหลือก็เพียงให้พอทราบว่าทำมาจากวัสดุชนิดใด เช่น แก้ว โลหะ กระดาษ หรือพลาสติก ตัวอย่างเช่น นำขวดยาคุลล์มาทำขาเทียม นำกล่องเครื่องดื่มมาทำไม้เทียม และใช้ในรูปของเฟอร์นิเจอร์ หรือเป็นการหมุนเวียนกลับมาใช้ โดยนำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่างๆ ฯลฯ นำมาหลอมใหม่ นำยางรถยนต์ที่ใช้ไม่ได้แล้วมาทำรองเท้า นำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ การนำวัสดุที่ยังสามารถนำ

กลับมาใช้ใหม่มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ นี้ จะทำโดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้านโรงเรียนและสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุรีไซเคิลไปขายหรือนำไปบริจาคณาเข้าธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นต้น การผ่านกระบวนการอาจจะเป็นกระบวนการอย่างง่ายหรือซับซ้อนก็ได้ โดยส่วนมากกระบวนการในการนำกลับมาใช้ใหม่นั้นประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน ตัวอย่างทั่วไปของกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ที่ไม่ซับซ้อน คือ การนำเศษวัสดุสิ่งก่อสร้างกลับมาใช้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการหลัก คือ การบดย่อย และการล้างเพื่อคัดแยกเศษวัสดุกลับมาใช้ใหม่ สำหรับตัวอย่างกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น กระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ของพลาสติกต่างชนิดกันต้องได้รับการคัดแยกออกจากกันซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการคัดแยกด้วยแรงงานคน ก่อนที่จะพร้อมเข้าสู่กระบวนการที่เหมาะสมกับพลาสติกแต่ละชนิดต่อไป ซึ่งวิธีการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จะลดปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้นให้ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดที่สุด

2.1.4 การนำมาซ่อมแซมแก้ไข (Repair) การซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้อย่างยาวนานมากขึ้น แทนที่จะนำไปทิ้งไปในทันที เช่น เสื้อขาดก็นำไปเย็บ คอมพิวเตอร์พังก็นำไปซ่อม เป็นต้น

2.1.5 การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง เลี่ยงหรือไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก ที่คิดว่าเป็นการทำลายทรัพยากร และสร้างมลพิษให้เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และไม่เป็นภัยต่อสภาพความเป็นอยู่อาศัย ชุมชนเมืองและโลก ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์ เช่น กระจกหรือขวดใส่สารเคมีกำจัดแมลงต้องทิ้งเมื่อใช้หมด ไม่นำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหารหรือเครื่องดื่ม ถุงพลาสติกใส่ของที่ใช้แล้วต้องหลีกเลี่ยงในการนำมาใส่อาหารร้อน ๆ กระจกขาที่มีหมึกพิมพ์ติดอยู่ต้องหลีกเลี่ยงในการนำมาใส่อาหารที่ร้อน ๆ หรืออาหารที่ทอดกับน้ำมัน เช่น ขนมครก ก๋วยเตี๋ยว กุ้งชุบแป้งทอด ฯลฯ นอกจากนี้การหลีกเลี่ยง ยังครอบคลุมถึงการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายได้ยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น หลีกเลี่ยงการใช้โฟม หลีกเลี่ยงการใช้กระดาษชำระบ่อยครั้ง และครั้งละมากๆ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ขยะที่จะทิ้ง สามารถนำไปทำลายได้ง่าย และมีปริมาณน้อยลง หรือเป็นการหลีกเลี่ยง หรืองดใช้ของที่ไม่จำเป็น ของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเลยของที่ใช้เป็นธรรมเนียมไม่ต้องใช้ก็ได้แต่เคยชิน เช่น หลอดกาแฟ ถุงพลาสติก จานชามถ้วยที่ใช้แล้วทิ้ง กระจกขาของขวดที่ย่อยสลายไม่ได้ การดอวยพรต่างๆ มีดโกนพลาสติก กล่องยูเอชที (UHT) ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือยและไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว เป็นต้น

2.2 การคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน โดยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนกรณีที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยจะจัดหาภาชนะสำหรับเก็บกักและคัดแยกขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนควรมีข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2552)

2.2.1 จัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุตสาหกรรม หรืออื่น ๆ ตามข้อกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) จัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในอัตราไม่น้อยกว่า 500 ลิตร ต่อ 1 จุด ต่อ 50-80 หลังคาเรือน หรือต่อประชากร 350 คนหรือตามความเหมาะสมของชุมชน

2) จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขนไปกำจัด หรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่าของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือตามความเหมาะสมของสถานที่

2.2.2 การจัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชน จะต้องพิจารณาตามลักษณะของขยะมูลฝอยที่จะทำการคัดแยก ตามรูปแบบดังต่อไปนี้

- 1) จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิล หรือ
- 2) จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป หรือ
- 3) จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายขยะทั่วไป และขยะอันตราย

2.2.3 ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชนจะต้องตั้งอยู่ในที่ที่ไม่กีดขวางทางจราจร และการสัญจรของประชาชน

2.2.4 ขยะมูลฝอยจะต้องถูกเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทตามที่ได้ระบุไว้บนภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น

2.2.5 การคัดแยกและเก็บกักวัสดุรีไซเคิลในบ้านเรือนหรือที่พักอาศัยอาจสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) อาจทิ้งวัสดุรีไซเคิลที่ริมถนนในบริเวณบ้าน จากนั้นให้เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมในแต่ละครัวเรือน โดยใช้รถเก็บรวบรวมแบบแยกประเภท

2) สำหรับที่อยู่อาศัยแบบรวม ควรรวบรวมวัสดุที่คัดแยกแล้วไว้ในภาชนะขนาดใหญ่ ซึ่งจัดตั้งไว้นอกบ้าน จากนั้นเก็บรวบรวมวัสดุที่รีไซเคิลได้ โดยรถเก็บรวบรวมแบบแยกประเภท

3) อาจมีการจัดตั้งสถานีรวบรวมในบริเวณที่สะดวกแก่ชุมชนในการนำวัสดุที่รีไซเคิลมาทิ้ง โดยที่สถานีจะต้องมีภาชนะขนาดใหญ่ที่บรรจุวัสดุที่รีไซเคิลได้แต่ละชนิดแยกกัน ขนาดและชนิดของภาชนะขึ้นกับปริมาณและชนิดของวัสดุรวมทั้งวิธีและความถี่ในการขนส่งวัสดุไปยังตลาด พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการดำเนินงานเท่าที่จำเป็น เช่น เครื่องอัด (Press machine) และเครื่องตัด (Shredders) เป็นต้น

2.2.6 ควรมีการคัดแยกหนังสือพิมพ์ นิตยสารและกระดาษอื่นๆ ที่รีไซเคิลได้ที่แหล่งกำเนิดในชุมชน โดยควรต้องเป็นชุมชนที่มีผู้อยู่อาศัยมากกว่า 500 ครัวเรือน และต้องขายกระดาษต่างๆ ดังกล่าวเมื่อมีตลาดรับซื้อ ต่อมาควรมีการคัดแยกแก้ว กระจก กระดาษ และวัสดุรีไซเคิลอื่นๆ ที่แหล่งกำเนิด แล้วแยกเก็บรวบรวมไว้ เพื่อนำไปรีไซเคิล

2.2.7 ควรมีการศึกษาตลาดแยกตามชนิดของวัสดุโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) การระบุผู้ซื้อวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ที่มีศักยภาพและเป็นผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการซื้อขายขยะรีไซเคิล

2) การติดต่อผู้ซื้อโดยตรง และพิจารณาข้อกำหนดมาตรฐานของผู้ซื้อข้อตกลงในการขนส่งที่มีศักยภาพ และเกณฑ์ปริมาณต่ำสุด

3) พิจารณาราคาขายวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่และผู้ซื้อต้องการจ่ายและความต้องการทำสัญญาซื้อขายที่ประกันราคาต่ำสุด

2.2.8 สถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชนจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ
- 2) พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม
- 3) ต้องมีการป้องกันกลิ่น น้ำฝน และสัตว์คู้ยเหยหรือพาหะนำโรค
- 4) มีความสะดวกในการทำความสะอาดและรวบรวมน้ำเสียที่เกิดจากขยะมูลฝอยเพื่อนำไปบำบัด
- 5) ต้องมีระบบระบายและถ่ายเทอากาศที่ดี และป้องกันน้ำเข้าสู่สถานที่เก็บกัก
- 6) ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สถานที่ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร บริเวณที่เลี้ยงเด็กอ่อน หรือสนามเด็กเล่นตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 7) ตั้งอยู่ในบริเวณที่สาธารณชนเข้าถึงได้ง่าย และรถเก็บขนขยะมูลฝอยสามารถเข้าไปดำเนินการขนถ่ายได้สะดวก
- 8) มีเครื่องปิดกั้นให้พ้นจากสายตาสาธารณชนและมีรั้วรอบขอบชิด
- 9) มีเครื่องหมายแสดงว่าเป็นสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอย ป้ายแสดงแผนการเก็บขนและแผนฉุกเฉินสำหรับช่วงเวลาที่ความจุของสถานที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากความล่าช้าในการขนส่งขยะมูลฝอยไปจัดการ

2.2.9 จัดให้มีกิจกรรมที่จะสร้างกลไกการคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยในชุมชน เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ ผ้าป่ารีไซเคิล ตลาดนัดรีไซเคิล การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น

2.2.10 ห้ามบุคคลใดดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยหรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยรวมของชุมชน เว้นแต่

- 1) บุคคลดังกล่าวได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน
- 2) บริเวณหรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยดังกล่าวได้จัดไว้เป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับให้มีการคัดแยกได้

3) กรณีอื่นๆ ตามที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2.2.11 บุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้คัดแยกขยะมูลฝอยในภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยในชุมชนจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- 1) ควบคุมมิให้มีการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะมูลฝอยและการรั่วไหลของน้ำขยะมูลฝอยในขณะที่ดำเนินการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอยและภาชนะรองรับให้อยู่ในสภาพเดิมหลังจากคัดแยกแล้วเสร็จ ของมีคม เช่น เศษแก้ว หรือเข็มฉีดยา จะต้องคัดแยกออกจากขยะมูลฝอยอื่น ๆ และใส่ถุงมือที่มีความหนาเพียงพอ เพื่อป้องกันการเกิดบาดแผลในขณะที่ทำการคัดแยก
- 2) ห้ามทำการคัดแยกวัตถุต้องสงสัยหรือภาชนะบรรจุวัสดุที่ไม่ทราบแน่ชัด หากพบเห็นให้รีบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป
- 3) ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยกการสกัดโลหะมีค่าหรือทำลายขยะมูลฝอยในบริเวณพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น
- 4) ไม่คัดแยกขยะมูลฝอยในขณะที่ร่างกายมีบาดแผล หรือเจ็บป่วย
- 5) ในขณะที่ดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยจะต้องสวมเสื้อผ้าให้รัดกุม และสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก แวนตา หมวกคลุมผม และ รองเท้าบู๊ท
- 6) เมื่อคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วเสร็จในแต่ละวัน ให้ทำความสะอาดร่างกายโดยการอาบน้ำฟอกสบู่ทุกครั้ง
- 7) ควรทำความสะอาดเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ภายหลังเลิกใช้งานในแต่ละครั้งและให้ทำความสะอาดแยกต่างหากจากชุดอื่นๆ
- 8) ควรรับประทานอาหารและดื่มน้ำที่สะอาด รวมทั้งล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง
- 9) ควรมีการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น ตรวจเลือด ดับ ไต และปอด และฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่น บาดทะยัก ไทฟอยด์ และอื่นๆ ที่จำเป็น

2.2.12 การจัดซื้อวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ จะต้องผ่านการประมูลอย่างเป็นทางการ การประมูลต้องเป็นไปตามขั้นตอนของหน่วยงานตามกฎหมาย สัญญาต้องประกอบด้วย ข้อกำหนดคุณภาพของผู้ซื้อ ข้อตกลงต่อปริมาณและการขนส่ง การรับประกันการรับวัสดุในระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี และการประกันราคาซื้อต่ำสุด

2.2.13 จัดให้มีการอบรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะให้แก่ผู้คัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อลดปัญหาความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานคัดแยกที่ไม่ถูกต้อง

2.2.14 ต้องมีการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลและให้ความรู้ ประกอบด้วย เหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีการ และระดับการคัดแยก เพื่อจูงใจให้เกิดความร่วมมือในการคัดแยกของเสีย ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้หลักการจัดการมูลฝอยอย่างครบวงจรตามหลัก 5Rs เพื่อวัดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เนื่องจากมีการเพิ่มการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อช่วยในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ที่ทุกคนสามารถทำได้ง่าย ๆ ซึ่งเพิ่มขึ้นมาจาก 3Rs นั่นคือ Repair เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร มีอายุการใช้งานนาน หากชำรุดแล้วควรมีการซ่อมแซมให้ใช้งานได้ยาวนานที่สุดก่อนที่จะทิ้งไป และ Reject เป็นการหลีกเลี่ยง หรือปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ขยะพิษที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น สารเคมี โฟม ฯลฯ ซึ่งถือเป็นหลักการจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรและมีประสิทธิผล

3. นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

3.1 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570)

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) มีเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้

3.1.1 ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี ร้อยละ 80 โดยจะเพิ่มการคัดแยกขยะจากบ้านเรือนและนำกลับไปรีไซเคิล ร้อยละ 36 การกำจัดจะมุ่งเน้นการนำไปเผาผลิเป็นพลังงาน เพื่อลดการเทกองและการเผาขยะ อย่างไม่ถูกต้องและลดการนำขยะไปฝังกลบ

3.1.2 เพิ่มปริมาณการนำขยะกลับมาเป็นวัสดุรีไซเคิลในการผลิตให้มากขึ้น ทั้งขยะพลาสติกและขยะบรรจุภัณฑ์ประเภทกระดาษ แก้ว อะลูมิเนียม ตั้งแต่ร้อยละ 74 - 100

3.1.3 ลดปริมาณขยะอาหารเหลือร้อยละ 28 เพื่อลดปัญหากลิ่นเหม็นที่กองขยะและลดก๊าซเรือนกระจก

3.1.4 ของเสียอันตรายชุมชน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 50

3.1.5 มูลฝอยติดเชื้อและกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายต้องจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 100 ทั้งนี้ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้ขยะไม่ใช่ขยะแต่ขยะคือทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และการกำจัดขยะต้องไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยมีวิสัยทัศน์ คือ การจัดการขยะวิถีใหม่เพื่อสิ่งแวดล้อมสะอาดและก้าวสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะชุมชน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2558) ได้สรุปสาระสำคัญของกฎหมายการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะชุมชนที่สำคัญอยู่ 3 ฉบับ คือ (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2558)

3.2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ดินเสีย น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ป่าไม้ต้นน้ำถูกทำลาย โดยส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรงด้วย พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีมาตรฐานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในเรื่องคุณภาพของน้ำ น้ำบาดาล น้ำทะเลชายฝั่ง อากาศระดับเสียงและความสั่นสะเทือนและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตลอดจนกำหนดให้มีกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการจัดการระบบของเสียทิ้งของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้พบว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มุ่งเน้นถึงการจัดการขยะโดยตรง

3.2.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีหลักการในการคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะและอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือการสุขาภิบาล โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและมาตรการในการควบคุมดูแลด้านสาธารณสุข และกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และกำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งกำหนดให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตพื้นที่ มีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นใช้บังคับในการดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับกับผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสาธารณสุขที่กระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2550 กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่น

มีอำนาจในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตอำนาจ โดยอาจดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นได้หรืออนุญาตให้บุคคลใดดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ และยังให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย กฎหมายฉบับนี้แม้จะเน้นถึงการจัดการขยะ แต่ก็เป็นการแก้ไขที่ปลายทาง ไม่ได้เริ่มแต่ต้นทางแบบครบวงจร

3.2.3 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองในที่หรือทางสาธารณะเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการบริหารจัดการมูลฝอยทั้งระบบ กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ เช่น กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้ามีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร ห้ามผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือสถานที่สาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้ซึ่งการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ ห้ามการโฆษณาด้วยการปิดทึบหรือโปสเตอร์ประกาศหรือใบปลิวโดยมิได้รับอนุญาต ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะ ห้ามป็นปาย นั่ง หรือขึ้นไปบนรั้ว กำแพง ต้นไม้ หรือสิ่งค้ำยันต้นไม้ในที่สาธารณะ ห้ามติดตั้ง ตาก วางหรือแขวนสิ่งใด ๆ ในอาคารในลักษณะที่สกปรกรกรุงรังหรือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เป็นต้น ผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย

นอกจากกฎหมาย 3 ฉบับข้างต้น ปัจจุบันมีกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ออกตามความใน พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยที่มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการการควบคุมหรือกำกับดูแลการจัดมูลฝอยทั่วไปให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพและอนามัยของประชาชน และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ซึ่งประกอบด้วย 4 หมวดสำคัญ ได้แก่ หมวดที่ 1 บททั่วไป กล่าวถึงความหมายของมูลฝอยทั่วไป และคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานราชการ, หมวดที่ 2 การเก็บมูลฝอยทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการเก็บมูลฝอยทั่วไป ให้ผู้ซึ่งก่อให้เกิดมูลฝอยคัดแยกมูลฝอยที่อย่างน้อยต้องคัดแยกเป็นมูลฝอยทั่วไป และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยให้คัดแยกมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ออกจากมูลฝอยทั่วไปด้วย หมวดที่ 3 การขนมูลฝอยทั่วไป เพื่อให้การขนมูลฝอยทั่วไปเป็นไปตามหลักเกณฑ์และ

สุขภาพลักษณะ ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป อุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อุปกรณ์และเครื่องมือป้องกันอัคคีภัย ตลอดจนเครื่องมือปฐมพยาบาลไว้ประจำรถเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีและฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน และหมวดที่ 4 การกำจัดมูลฝอยทั่วไป เพื่อควบคุมกำกับการดำเนินงานกำจัดมูลฝอยทั่วไป โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ได้แก่ (1) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (2) การเผาในเตาเผา (3) การหมักทำปุ๋ยและการหมักทำก๊าซชีวภาพ (4) การกำจัดแบบผสมผสาน และ (5) วิธีอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เป็นไปตามสุขภาพลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป เพื่อป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

3.3 หน้าที่ของเทศบาลตำบลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง 10 คน ผู้แทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ อีก 12 คน ทำหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา กำหนดการจัดการระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยกันรวมทั้งหน้าที่อื่นๆ ทั้งนี้ในมาตรา 16 ได้กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองรวม 23 เรื่อง โดยรวมถึงการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียด้วย ส่วนมาตรา 17 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม และการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2558)

ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ เทศบาลตำบลมีหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (ศราวุฒิ ทับผดุง, 2563)

3.3.1 การรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอย รวมถึงเปิดเผยข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ

3.3.2 การเก็บและขนขยะมูลฝอย

1) จัดให้มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไว้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและเหมาะสมกับประเภทและปริมาณของขยะมูลฝอย และกิจกรรมในสถานที่นั้น โดยอย่างน้อยต้องมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยภาชนะรองรับขยะมูลฝอยต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้งาน โดยมีสีเฉพาะสำหรับรองรับ

ขยะมูลฝอยแต่ละประเภท หรืออาจกำหนดข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นซึ่งแสดงถึงขยะมูลฝอยประเภทนั้นไว้อย่างชัดเจนที่ภาชนะรองรับมูลฝอย ดังนี้

- (1) สีน้ำเงิน สำหรับขยะมูลฝอยทั่วไป
- (2) สีเขียว สำหรับขยะมูลฝอยอินทรีย์
- (3) สีเหลือง สำหรับขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่
- (4) สีส้ม สำหรับขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

2) ประกาศกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บและขนขยะมูลฝอยให้ประชาชนในพื้นที่ทราบล่วงหน้า

3) ดำเนินการเก็บขยะมูลฝอยในอุปกรณ์หรือยานพาหนะซึ่งกันน้ำและปิดอย่างมิดชิดรวมทั้งจัดการป้องกันไม่ให้ขยะมูลฝอย น้ำ หรือสิ่งอื่นอันเกิดจากขยะมูลฝอยตกหล่นรั่วไหลออกจากอุปกรณ์หรือยานพาหนะนั้น และต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว โดยระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการจราจร สุขภาพอนามัย หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

4) จัดให้มีมาตรการในการควบคุมกำกับการณ์การขนมูลฝอยทั่วไป แล้วแต่กรณีเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอยทั่วไป ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขนขยะมูลฝอยต้องบันทึกน้ำหนักขยะมูลฝอยที่ส่งถึงสถานที่กำจัดทุกครั้งและจัดทำรายงานเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ผู้กำจัดขยะมูลฝอยต้องจัดทำรายงานน้ำหนักขยะมูลฝอยรับกำจัดแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งสถานที่กำจัดตั้งอยู่ และติดตามเส้นทางการขนขยะมูลฝอยด้วยระบบ GPS (Global positioning system) หรือระบบอื่นตามที่เห็นสมควร

3.3.3 การกำจัดขยะมูลฝอย

1) คัดแยกขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ออกเป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายง่าย ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายยาก และขยะมูลฝอยที่ไม่ย่อยสลาย ก่อนนำไปกำจัด

2) การกำจัดขยะมูลฝอยให้ทำตามความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของขยะมูลฝอย หรือสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยสามารถดำเนินการตามวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ดังนี้

- (1) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
- (2) การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ
- (3) การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน
- (4) การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน
- (5) วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดให้

คำแนะนำ

สรุปได้ว่า การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่ ตามกฎหมาย ถือเป็นปัจจัยเสริมสำคัญที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 ซึ่งต้องรณรงค์สร้างความตระหนักให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย และสนับสนุนเรื่องการเก็บ ขน กำจัดขยะมูลฝอยให้กับประชาชน

4. แนวคิดแบบจำลอง PRECEDE

4.1 ความเป็นมาของแนวคิด

PRECEDE MODEL เป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและประเมินผลโครงการ พัฒนาขึ้นมาโดยนักพฤติกรรมศาสตร์และนักสุขศึกษา 2 ท่าน คือ Lawrence W. Green และ Matthew W. Krueter เป็นโมเดลสำหรับวางแผนโดยประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ หลายศาสตร์ เช่น ระบาดวิทยา สังคมวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา แพทยศาสตร์ และการบริหารสาธารณสุข เข้ามาร่วมในการวางแผนในแต่ละระยะของการทำงาน แบบจำลอง PRECEDE เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัย คือ พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล ดังนั้นการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการหลายด้านประกอบกัน โดยจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบบจำลอง PRECEDE-PROCEED มีพื้นฐานแนวคิดด้านสุขภาพว่า 1) สุขภาพและความเสี่ยงด้าน

สุขภาพมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย 2) การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างสุขภาพต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม และสังคม จะต้องมีมุมมองในหลายมิติ มีขั้นตอนการทำงาน 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นระยะของการวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis phase) เรียกว่า PRECEDE (Pre-disposing Reinforcing and Enabling Causes in Educational Diagnosis and Evaluation) ซึ่งหมายถึง กระบวนการใช้ปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม และปัจจัยเอื้อในการวิเคราะห์ วินิจฉัยและประเมินผลทางพฤติกรรม ในระยะนี้ให้ความสำคัญที่ผลลัพธ์ (health outcomes) จากการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพก็คือ สุขภาพและคุณภาพชีวิตมากกว่าปัจจัยนำเข้า ส่วนที่ 2 เป็นระยะของการพัฒนาแผน ซึ่งจะต้องทำส่วนที่ 1 ให้เสร็จก่อนจึงจะวางแผนและนำไปสู่การดำเนินการและประเมินผลได้ เรียกว่า PROCEED (Policy Regulatory and Organization Constructs in Educational and Environment Development) ให้ความสนใจในรายละเอียดของการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล (นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี, 2562)

4.2 องค์ประกอบของแนวคิด

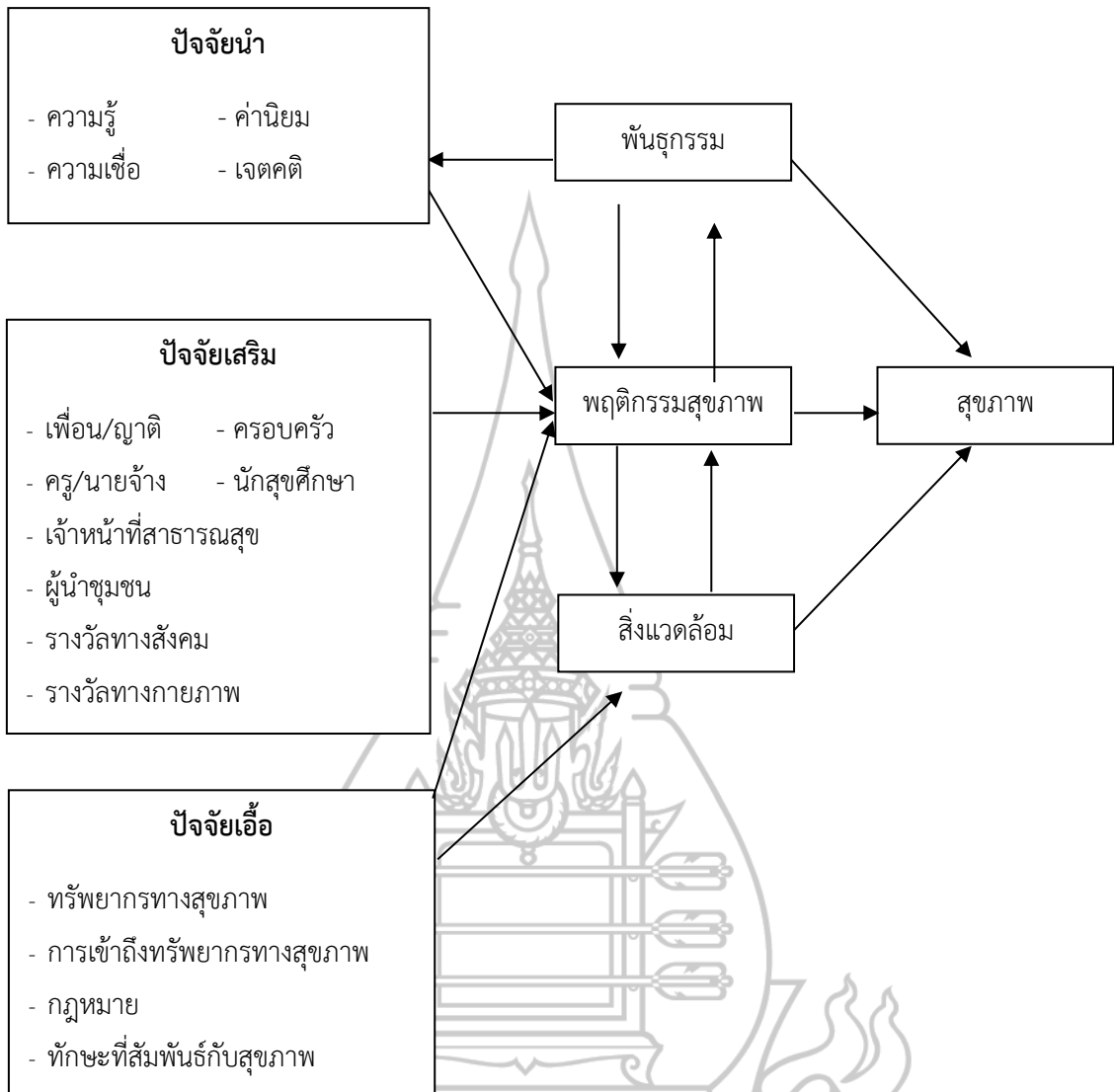
PRECEDE ย่อมาจากคำว่า Predisposing, Reinforcing, and Enabling Constructs in Educational/ Ecological Diagnosis and Evaluation แปลว่ากระบวนการของการใช้ปัจจัยนำ ปัจจัยเสริมและปัจจัยเอื้อ ในการวินิจฉัยโครงสร้างทางการศึกษา นิเวศวิทยา และการประเมินผล (Green & Krueter, 1999) โดยการประเมินสาเหตุของพฤติกรรมประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ดังนี้

4.2.1 ปัจจัยนำ (Predisposing factors) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลหรือประชากรที่ติดตัวกับบุคคลเหล่านั้นมาก่อนแล้ว เช่น ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะมีความพอใจของบุคคล ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งมิให้เกิดการแสดงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล นั่นคือบุคคลจะเลือกแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาจะต้องอาศัยการมีเหตุผลที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม เกิดแรงจูงใจในการกระตุ้นแรงขับภายในตัวบุคคลให้ตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรม โดยปัจจัยนำที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างรวดเร็ว คือ ความรู้ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรม หรือการรับรู้ความสามารถในการกระทำพฤติกรรมทางสุขภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพของบุคคล (นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี, 2562)

4.2.2 ปัจจัยเอื้อให้เกิดพฤติกรรม (Enabling factors) หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ และสังคมวัฒนธรรม ทักษะส่วนบุคคล และหรือทรัพยากรที่จะช่วยเกื้อกูลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นปัจจัยที่อาศัยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมโดยตรง อาจเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือยับยั้งให้เกิดหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในด้านความพร้อมที่มีอยู่ (Availability) การเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวก (Acceptability) รวมทั้งทรัพยากรต่างๆ เช่น สถานบริการสุขภาพ บุคลากร โรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ นั้นได้ง่ายขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ปัจจัยเอื้อยังรวมถึงทักษะการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลที่เป็นทักษะใหม่ที่บุคคลจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพนั้นๆ หรือการส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมสุขภาพ

4.2.3 ปัจจัยเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมต่อเนื่อง (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมสุขภาพนั้นได้รับการสนับสนุน เป็นผลสะท้อนที่บุคคลจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งอาจช่วยสนับสนุนหรือเป็นแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรมทางสุขภาพนั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในเรื่องนั้น การยอมรับหรือไม่ยอมรับ เช่น พ่อ แม่ บุคคลในครอบครัว ครู เพื่อน แพทย์ พยาบาล บุคลากรทางสาธารณสุขหรือสื่อมวลชน เป็นต้น ปัจจัยเสริมส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะของการกระตุ้นเตือน ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ การเอาเป็นแบบอย่าง ตำหนดิเตียน การลงโทษ ซึ่งปัจจัยเสริมเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีการคงอยู่ของพฤติกรรมนั้นๆ เช่น การให้รางวัลหรือผลตอบแทนหรือการได้รับการลงโทษ ภายหลังที่ได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นคงของการเกิดพฤติกรรม (นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี, 2562)

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ

ที่มา: นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี (2562, น.38-48)

4.3 ข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิด

ข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดของการประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE MODEL ในการศึกษาพฤติกรรม มีดังนี้ (นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี, 2562)

4.3.1 ข้อดีของการใช้แนวคิด PRECEDE MODEL

1) กระบวนการตามขั้นตอนทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยแบบย้อนกลับ ทำให้มองเห็นจุดเริ่มต้น และความสัมพันธ์แต่ละขั้นตอนอย่างมีระบบตามลำดับขั้น

2) เป็นกรอบแนวคิดที่ผสมผสานความรู้จากศาสตร์ต่างๆ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของบุคคลที่มีสาเหตุจากหลายปัจจัย การดำเนินงานจำเป็นต้องมีหลายด้านประกอบกัน

3) การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมจำแนกเป็น ปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม ปัจจัยเอื้อ ทำให้สามารถวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมได้อย่างครอบคลุม มิใช่เน้นการให้ความรู้เพื่อแก้ไข เฉพาะปัจจัยนำที่นิยมทำกันแต่ได้ให้ความสนใจในการฝึกทักษะ จัดสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติ มีปัจจัยเสริมที่ช่วยสนับสนุนกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัตินั้น ๆ

4.3.2 ข้อจำกัดของการใช้แนวคิด PRECEDE MODEL

1) เป็นกรอบแนวคิดประเภทการวิเคราะห์รูปแบบ (Diagnosis model) สำหรับวิเคราะห์หาสาเหตุ ไม่ใช่รูปแบบของการจัดกิจกรรม (Intervention Model) ไม่ได้บอกวิธีการแก้ปัญหา จะต้องดำเนินการวางแผนตามข้อมูลวิเคราะห์ที่ได้

2) เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาสุขภาพ โดยจำกัดเฉพาะสาเหตุทางพฤติกรรมเท่านั้น

3) จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์มีมากเป็นปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งต้องใช้คำถามมากเกินไป ทำให้ผู้ตอบไม่ให้ความร่วมมือ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าว โดยสาเหตุของพฤติกรรมก็ประกอบด้วยหลายปัจจัยทั้งปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ การได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสังคม และคนรอบข้าง รวมถึงปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นต้น แม้จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน แต่เป็นการสอบถามข้อมูลเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือนที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการขยะมูลฝอย จึงสามารถประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE MODEL ในการศึกษาปัจจัยสาเหตุทางพฤติกรรม

5. บริบทของเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลบ้านสวน ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ สภาพทั่วไป สภาพสังคม สาธารณูปโภค การคมนาคม วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (เทศบาลตำบลบ้านสวน, 2565)

5.1 สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งได้ยกฐานะจาก สุขาภิบาลบ้านสวน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542

5.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

เทศบาลตำบลบ้านสวน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอเมืองสุโขทัย มีระยะห่างจากอำเภอเมืองสุโขทัย 7 กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนสิงหวัฒน์ (พิษณุโลก-สุโขทัย) มีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,136 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านสวน
ทิศใต้	ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านสวน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านสวน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านสวนและหมู่ที่ 2 ตำบลตาลเดี่ยว

5.1.2 เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลบ้านสวน มีชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 14 ชุมชน 3 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 คือ ชุมชนบ้านป่าบน บางส่วนเป็นพื้นที่ของ อบต.บ้านสวน

หมู่ที่ 2 ประกอบด้วย ชุมชนบ้านนอกตอนใต้ ชุมชนบ้านนอกตอนเหนือ ชุมชนบ้านป่าเตย ชุมชนบ้านโน้ ชุมชนบ้านท่าวีว ชุมชนบ้านกลางตะวันออก และชุมชนบ้านกลางตะวันตก

หมู่ที่ 3 ประกอบด้วย ชุมชนโพธิ์ทางข้าม ชุมชนอยู่เจริญ ชุมชนหลังตลาด ชุมชนบ้านเกาะ ชุมชนบ้านหน้าโบสถ์ และชุมชนซอย 14 บางส่วนเป็นพื้นที่ของ อบต.บ้านสวน

ภาพที่ 2.2 แผนที่เขตการปกครองและอาณาเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน

ที่มา : เทศบาลตำบลบ้านสวน (2565)

5.1.3 จำนวนประชากร ประชากรในเทศบาลตำบลบ้านสวนมีทั้งหมด 4,279 คน แยกเป็นชาย จำนวน 2,035 คน คิดเป็นร้อยละ 47.56 และหญิง จำนวน 2,244 คน คิดเป็นร้อยละ 52.44 จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,720 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร 1,489 คนต่อตารางกิโลเมตร

5.1.4 อายุของประชากร แบ่งเป็น เด็ก (แรกเกิด – 9 ปี) จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02 เด็กโต (อายุ 10-14 ปี) จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 5.12 วัยรุ่น (อายุ 15-19 ปี) จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 6.43 วัยผู้ใหญ่ (อายุ 20-59 ปี) จำนวน 2,573 คน คิดเป็นร้อยละ 60.34 และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 815 คน คิดเป็นร้อยละ 19.09

5.1.5 อาชีพในชุมชน แบ่งเป็น อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 73.67 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 21.06 อื่น ๆ ร้อยละ 5.27

5.1.6 แหล่งน้ำในชุมชน ภายในเขตเทศบาลมีแหล่งน้ำ จำนวน 2 แห่งได้แก่ คลองใหญ่, คลองหลังตลาด

5.1.7 การใช้ประโยชน์ที่ดิน แบ่งเป็นพื้นที่พักอาศัย จำนวน 281 ไร่, พื้นที่พาณิชยกรรม จำนวน 17 ไร่, พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ จำนวน 35 ไร่, สวนสาธารณะ/นันทนาการ จำนวน 3 ไร่, พื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 800 ไร่, พื้นที่ตั้งสถานศึกษา จำนวน 8 ไร่ และ พื้นที่ว่าง จำนวน 43 ไร่

5.2 สภาพสังคม

5.2.1 ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1 มีศาสนสถานในพื้นที่ทั้งหมด 6 แห่ง

5.2.2 ระบบบริการสาธารณสุข ภายในเขตเทศบาลบ้านสวนมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวน 1 แห่ง, คลินิกเอกชน 4 แห่ง, ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 4 แห่ง และ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 134 คน

5.2.3 สถานศึกษา ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 2 แห่ง และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 แห่ง

5.3 สาธารณูปโภค

5.3.1 ระบบสื่อสารในชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน มีการสื่อสารและการโทรคมนาคม โดยมีจำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่ จำนวน 1 ชุมสาย, ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 1 แห่ง, ระบบเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวในพื้นที่ให้บริการครอบคลุมร้อยละ 70 ของพื้นที่ และมีหน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่ 3 แห่ง

5.3.2 ระบบไฟฟ้าและประปาในชุมชน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน เป็นพื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้าและประปาร้อยละ 100 ของพื้นที่ทั้งหมด

5.3.3 สถานประกอบกิจการในชุมชน มีสถานีบริการน้ำมัน 3 แห่ง, ตลาดสด 1 แห่ง และร้านค้าทั่วไป 45 แห่ง

5.4 การคมนาคม

ถนนภายในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน มีทางหลวงแผ่นดินตัดผ่าน 2 สาย คือ ทางหลวงหมายเลข 12 สุโขทัย - พิษณุโลก และทางหลวงหมายเลข 1054 บ้านสวน - ศรีสำโรงและถนนภายในเขตเทศบาลมีจำนวน 64 สาย โดยแยกประเภทของถนนเป็นถนนลูกรัง จำนวน 2 สาย ถนนคอนกรีต จำนวน 25 สาย อื่นๆ (ถนนซอย) จำนวน 26 สาย นอกจากนี้ยังมี สะพาน จำนวน 7 แห่ง ส่วนแม่น้ำ/ ลำคลอง ภายในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวนไม่มีแม่น้ำไหลผ่านแต่มีคลองใหญ่ไหลผ่าน 1 แห่ง การขนส่งสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวนมีรถโดยสาร จำนวน 11 คัน

5.5 วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของเทศบาลตำบลบ้านสวน คือ ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม อยู่ดีมีสุข ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

5.6 ยุทธศาสตร์

5.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านสวน มีทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ด้านการส่งเสริมอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ด้านการพัฒนาระบบสาธารณสุข โภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) ด้านการพัฒนาสังคม สุขภาพอนามัย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ด้านการส่งเสริมการศึกษา สืบสาน ศาสนาศิลปวัฒนธรรมประเพณีและการท่องเที่ยว
- 6) ด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการที่ดี

โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนา และการบริหารจัดการน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.6.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังและระบบบำบัด น้ำเสีย
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคารขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) การบริหารจัดการด้านขยะมูลฝอย

5.6.3 ค่าเป้าหมาย

- 1) พัฒนาพื้นที่ แก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง รวมถึงระบบบำบัดน้ำเสีย
- 2) พัฒนาพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน รวมถึงน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) พื้นฟูธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 4) มีการบริหารจัดการด้านขยะในพื้นที่ที่เหมาะสม

5.6.4 ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละจำนวนพื้นที่น้ำท่วมขังลดน้อยลง
- 2) ร้อยละของพื้นที่การเกษตร และระบบนิเวศ รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตร ที่เป็นไปอย่างยั่งยืน
- 3) ร้อยละของจำนวนขยะมูลฝอยในพื้นที่ มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง

5.7 อำนาจหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านสวน

เทศบาลตำบลบ้านสวนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2562 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ เป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย มาตรา 50 และมาตรา 51 และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ดังต่อไปนี้

5.7.1 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2562 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) จัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา และการฝึกอบรม ให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดมาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน
- 6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 9) เทศพาณิชย์

5.7.2 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวดการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นด้วยตนเอง ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- 3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 4) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ
- 5) การสาธารณสุขการ
- 6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ

- 7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- 8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 9) การจัดการศึกษา
- 10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- 11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 14) การส่งเสริมการกีฬา
- 15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรง
มหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
- 24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
- 25) การผังเมือง
- 26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28) การควบคุมอาคาร

29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

5.8 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านสวน

สถานการณ์ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านสวน พบว่าในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวนมีปริมาณขยะประมาณ 4.48 ตัน/วัน ซึ่งมาจากการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก หากคิดเฉลี่ยเป็นรายบุคคลแล้ว 1 คน จะก่อให้เกิดขยะในปริมาณ 1.02 กิโลกรัมต่อวัน

ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านสวน ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2562 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ในเรื่องรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวดการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นด้วยตนเอง 18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการจัดการมูลฝอยในชุมชน “จังหวัดสะอาด” ดังนี้ (เทศบาลตำบลบ้านสวน, 2566)

5.8.1 การปรับปรุงเทศบัญญัติเทศบาลตำบลบ้านสวน เรื่อง การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2566 เนื่องด้วยเทศบัญญัติเทศบาลตำบลบ้านสวน เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2543 ใช้บังคับมานานแล้วจึงมีข้อกำหนดที่ไม่ครอบคลุมหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามสภาพที่เป็นปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 รวมทั้งกฎกระทรวงและประกาศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกาศใช้ในภายหลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ วิธีการ อายุใบอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียม ในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยขึ้นใหม่ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยภายในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน ซึ่งในเทศบัญญัตินี้ได้กำหนด

อัตราค่าธรรมเนียมการเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป ประจำเดือน ที่มีปริมาณ ไม่เกิน 500 ลิตร โดยวันหนึ่งไม่เกิน 20 ลิตร เก็บอัตราค่าธรรมเนียมเดือนละ 20 บาท

5.8.2 การดำเนินงานจัดการมูลฝอยอยู่ภายใต้การปฏิบัติงานของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยมีรถบรรทุกขยะจำนวน 2 คัน ได้แก่ รถยนต์บรรทุกขยะคันหมายเลขทะเบียน 81 – 8843 สุโขทัย และรถยนต์บรรทุกขยะคันหมายเลขทะเบียน 81 – 0196 สุโขทัย ซึ่งในแต่ละคันมีพนักงานขับรถบรรทุกขยะ 1 คน และพนักงานประจำรถบรรทุกขยะ 2 คน มีหน้าที่เก็บขนขยะมูลฝอยตามอาคารบ้านเรือนและที่รองรับภาชนะขยะมูลฝอยและนำไปกำจัดที่สถานที่ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

5.8.3 การดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย งานบริการสาธารณสุขและงานสาธารณสุขอื่น มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะเทศบาลตำบลบ้านสวน ประจำปี 2566 โดยมีกิจกรรมดังนี้

- 1) กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย
- 2) กิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะ
- 3) กิจกรรมการจัดการขยะต้นทาง/การคัดแยกขยะเปียก รีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป
- 4) กิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ

5.8.4 การดำเนินการตามโครงการคนสุโขทัยรวมใจรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองจังหวัดสุโขทัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ระดับ อปท. ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ มุ่งเน้นการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การบริหารจัดการขยะภายใต้หลัก 3Rs ให้มีประสิทธิภาพ และได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) การดำเนินงานจัดการขยะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน และได้เข้ารับการประเมินการดำเนินงานตามโครงการคนสุโขทัยรวมใจรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองจังหวัดสุโขทัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ระดับ อปท. ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านสวนได้รับรางวัลระดับชมเชย โดยมีการประเมินในหัวข้อดังนี้

- 1) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ.2566 ทั้งในด้านการจัดการขยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง รวมถึงด้านการบริหารจัดการ

- 2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- 3) การจัดการขยะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
- 4) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาหลักการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรหลัก 5Rs เนื่องจากมีงานวิจัยยืนยันว่าแนวคิดดังกล่าวสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ ดังนี้

วรรณภา เฉลยบุญ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่าความรู้ในการจัดการมูลฝอย ได้แก่ ประเภทชนิดของขยะ การคัดแยกขยะ การเก็บขนและจัดเก็บขยะ การขนถ่ายและขนส่งขยะ การแปลงรูปขยะ และการกำจัดขยะ ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ได้แก่ ด้านการแปลงรูปขยะ ด้านการขนถ่ายและขนส่งขยะ ด้านประเภทชนิดของขยะ ด้านการกำจัดขยะ ด้านการคัดแยกขยะ และด้านการเก็บขนจัดเก็บขยะ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัญจะ หัตตะโสภา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเข้าร่วมโปรแกรม 5R ต่อความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในตำบลพนมสารคาม อำเภอนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 5 R ประชาชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -9.546, p < 0.05$) 2 ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 5 R ประชาชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -11.363, p < 0.05$) 3 ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 5 R ประชาชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนน พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 8.000, p < 0.05$) ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม 5 R ประชาชนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -8.318, p < 0.05$)

สมพงษ์ แก้วประยูร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านที่อยู่อาศัย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย เพศ และอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทศพร อารมณ์พงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.39 – 3.57 อย่างไรก็ตามในภาพรวมของกลุ่มประชากร พบว่า ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้หลัก 3R ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

กิตติ มิศิริ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยประสบผลสำเร็จ ได้แก่ กระบวนการจัดการมูลฝอยโดยมีการจัดการขยะตั้งแต่แหล่งกำเนิด ร่วมกับการใช้หลัก 3R และนำมูลฝอยมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและคนนอกชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย การมีผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งจิตสาธารณะ เสียสละ ปรับตัวเข้ากับทุกคนได้อย่างดี สามารถนำสมาชิกในชุมชนได้เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น การที่มีผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง การอุทิศตนให้ชุมชน วิธีการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการมีทุนทางสังคมที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย เช่น การมีความรู้สึกเหมือนญาติพี่น้อง มีความเอื้ออาทรและสามัคคีต่อกัน

ณัฐวุฒิ ผดุงเพียร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะของเทศบาล มีความสัมพันธ์กับการตรงต่อเวลาในการจัดเก็บขยะ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะ จำนวนถังขยะในชุมชน ความรู้ในการคัดแยกขยะในชุมชน และการรับทราบการประชาสัมพันธ์ในเรื่องวัน เวลา สถานที่ในการจัดเก็บขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และ จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคมการเป็นสมาชิกของชมรม ทักษะคิดเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ การเข้ารับการอบรมการคัดแยกขยะ การได้รับคำแนะนำจากบุคคลในครอบครัว และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อมร อภิสวัสดิ์อมร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในการจัดการขยะครัวเรือนกรณีศึกษาคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 โดยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการเก็บรวบรวม และด้านการคัดแยกขยะ ส่วนการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 โดยด้านการรับรู้ด้านการคัดแยกขยะค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ และด้านการจัดเก็บชั่วคราว ในการศึกษาการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 โดยช่องทางการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมากที่สุด คือ จากกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของคอนโดมิเนียม รองลงมาคือจากเพื่อน บ้าน นิติบุคคลของคอนโด และช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะน้อยที่สุด คือ จากใบปลิว

วีรวัลย์ แก้วบุญชู, วณิชพล มหาอาษา, เสรี วรพงษ์ และธเนศ เกษศิลป์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับน้อย มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก และมีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับสูง

สมใจ เป้าทอง, อมรศักดิ์ โพธิ์อ่ำ และ วรศกรณ์ สุตสาคร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันทรังค์ จังหวัดตรัง พบว่า ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันทรังค์ จังหวัดตรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r

=0.175, P-value = 0.001, $r = 0.386$, P value < 0.001 ตามลำดับ) ซึ่งความรู้ประกอบด้วย ความหมายของขยะ แหล่งที่มา ประเภทของขยะ การคัดแยกขยะ การกำจัดขยะและอันตรายของขยะ และทัศนคติประกอบด้วย ความสำคัญของการคัดแยกขยะ การกำจัดขยะ ประโยชน์ของการคัดแยก ปัญหาขยะ ระดับการจัดการขยะมูลฝอยประกอบด้วย ลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำไปใช้ใหม่ การซ่อมแซม การไม่ทำให้เกิดปัญหาขยะ

กัญชพร เสนุภย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยพฤติกรรมการลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) พบว่า พฤติกรรมการลดและแยกขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากโดยพฤติกรรมที่สามารถและแยกขยะได้มากที่สุด คือ ด้านการทิ้งขยะ รองลงมาด้านรณรงค์ให้พนักงานนำขยะมาแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านจัดการกับขยะและด้านรวบรวมขยะ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่พนักงานมีส่วนร่วมในด้าน การมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติด้านการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานขนาดใหญ่ได้แก่ อายุระดับการศึกษาอาคาร/สถานที่ปฏิบัติงาน และพฤติกรรมการลดและแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 พฤติกรรมด้านการทิ้งขยะ ด้านจัดการกับขยะ ด้านรวบรวมขยะและด้านรณรงค์ให้พนักงานนำขยะมาแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่มีส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ฉัตรนภา สอนงบุญ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมสร้างแรงจูงใจต่อความรู้เรื่อง 5R และพฤติกรรมในการลดขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนตำบลเมืองบางซึ้ง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย พบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ คะแนนแรงจูงใจ และคะแนนพฤติกรรมในการลดขยะมูลฝอยครัวเรือนสูงกว่ากลุ่มควบคุมและก่อนทดลอง และปริมาณขยะมูลฝอยน้อยกว่ากลุ่มควบคุมและก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มก่อนการทดลอง

ศรารุณี ทับผดุง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การได้รับปัจจัยในด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย แรงจูงใจต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอย ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูล

ฝอย และการให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า ทำให้เกิดพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ร้อยละ 39.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม และ ณพงค์ นพเกตุ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน : เทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า สถานการณ์และข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ เทศบาลมีการบริหารจัดการโดยให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจร่วมวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล ได้แก่ ผลักดันนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นรูปธรรม และกำหนดปฏิบัติการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยมุ่งเน้นระดับ “ครัวเรือนและชุมชน” ให้ได้ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกัน

เฉลิมเกียรติ ทองจูน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดขยะพลาสติก ของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสีเขียว พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมสามารถทำนายพฤติกรรมการลดขยะพลาสติกได้ร้อยละ 44 และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้พลาสติกอย่างคุ้มค่า ได้ร้อยละ 37 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญสูงสุด คือ ความรอบรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติที่ดีต่อการลดขยะพลาสติก และความเป็นเนื้อเดียวกันกับธรรมชาติตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสร้างขยะพลาสติก พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสร้างขยะพลาสติกได้ร้อยละ 34 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญสูงสุด คือ ความรอบรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการเปิดรับข่าวสารด้านขยะพลาสติกตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเนื้อเดียวกันกับธรรมชาติและ การรับรู้การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดขยะพลาสติกทั้งด้านรวมและด้านย่อยในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับแนวทางการเสริมสร้างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลดขยะพลาสติกของนักศึกษาควรส่งเสริมปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมควบคู่กันไป

ปานหทัย โมตาลี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการจัดการขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.200 ($p\text{-value} < 0.003$) ส่วนความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความรู้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า

ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.267 (p -value < 0.001) และความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า ความพึงพอใจ ในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.142 (p -value = 0.039)

พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง),ไพรัตน์ ฉิมหาด และ เดโซ แชน้ำแก้ว (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และหน่วยงานรัฐต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การจัดการการใช้ทรัพยากรพื้นฐาน เช่น ทรัพยากรการเงิน ข้อมูล และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้การจัดการมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในครัวเรือน ได้แก่ การเผาด้วยความร้อนสูง การนำขยะไปทำปุ๋ยหมัก การนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ การนำขยะไปเทกองกลางแจ้ง การนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ และการฝังกลบอย่างถูกวิธี ถ้าดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการขยะได้ถูกวิธีจะทำให้สถานที่ต่าง ๆ น่าอยู่และคงสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน

ฉัตรกัญญา โยธะกา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติก ดันทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจส่วนบุคคลของประชาชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกดันทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารของประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสภาพพื้นที่อยู่อาศัยไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติกดันทาง ส่วนอาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติกดันทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านแรงจูงใจส่วนบุคคลของประชาชนและปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารของประชาชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะพลาสติกดันทางในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ฐิติมา สุจินพรัหม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของบุคลากรในหน่วยงาน พื้นที่เทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดอยู่ในหน่วยงานศูนย์วิจัยและฝึกอบรม ด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกในการดำเนินการจัดการขยะพลาสติกของหน่วยงาน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติกอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติในการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับสูง มีความตระหนักในการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับสูง และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติก ของบุคลากรในหน่วยงานพื้นที่เทคโนโลยี ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก ทักษะคติในการจัดการขยะพลาสติก และความตระหนักในการจัดการขยะพลาสติก โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์ ทางบวกในระดับต่ำมาก ทักษะคติในการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง และความตระหนักในการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

พัชราพร ภูเอี่ยม และ สรัญญา ธีป้อม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชนในตำบลบ้านป้อม อำเภอศรีมหาศ จังหวัดสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.61 ($\bar{X} = 50.40$, S.D. = 8.13) เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรต้นที่ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม (Beta = 0.610) การรับรู้อุปสรรคของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน (Beta = 0.200) การรับรู้ประโยชน์ของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน (Beta = 0.136) และอาชีพแม่บ้าน (Beta = 0.085) โดยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชนได้ร้อยละ 50.80 (R Square = 0.508) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วนิดา เสริมเหล่า และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จจากการจัดการขยะของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการบริหารจัดการขยะดังนี้ การปลูกฝังจิตสำนึก การคัดแยกขยะตามแนวคิดหลัก 3Rs การรวบรวมและขนย้ายขยะ และการแยกขยะที่โรงงานและการกำจัด ประเทศสิงคโปร์มีการบริหารจัดการขยะดังนี้ การลดและคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด การแยกขยะและการกำจัด ประเทศเกาหลีใต้ มีการบริหารจัดการขยะดังนี้ การคัดแยกและลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด การควบคุมบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ การตั้งศูนย์ในการใช้ซ้ำ การเก็บขนและการกำจัดขยะ ประเทศไต้หวันมีการบริหารจัดการขยะดังนี้ การคัดแยกขยะด้วยตนเอง การใช้มาตรการให้ประชาชนนำขยะมาทิ้งที่รถขนขยะด้วยตนเอง การนำเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มสมัยใหม่มาใช้ การสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้แก่ประชาชน จะเห็นได้ว่าประเทศเหล่านี้ได้นำแนวคิดหลัก 3Rs มาใช้ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง และยังมี การแบ่งประเภทของถังขยะเพื่อการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ จะเน้นการสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะที่ต้นทาง ส่วนประเทศไต้หวันเน้นการสร้างมาตรการให้ประชาชนออกมาทิ้งขยะด้วยตนเอง ส่วนในการกำจัดขยะได้นำเทคโนโลยีมาช่วยจัดการ มีการออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ โดยมาตรการที่ออกมาจะเน้นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบขยะ

ที่ตนเองสร้างขึ้นมา ซึ่งประเทศเกาหลีใต้ และประเทศไต้หวัน มีการออกแอปพลิเคชันเพื่อมาช่วยในการรวบรวมและเก็บข้อมูลผลผลิตด้วย

วรัญญา แสงพิทักษ์, กลิบบแก้ว จันทร์หงษ์, วราภรณ์ วาณิช และ สุพวงค์พรรณ พาดกลาง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการขยะได้ร้อยละ 14.0 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.) 0.231

จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) และแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทและให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรสร้างเครือข่ายร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม โดยให้รัฐจูงใจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือนและส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ใน ระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณสุขประเภทอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบ

โสภณ สุวรรณรัตน์ และ เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานวิถีชีวิตใหม่: กรณีศึกษาจังหวัดเลย พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า จังหวัดเลยซึ่งเป็นหน่วยบริหารและ มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยดำเนินงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แบ่งการ จัดการเป็นระดับต้นทาง กลางทาง และปลายทาง จากการวิจัยได้การดำเนินงานของจังหวัดเลยมีปัญหา ด้านนโยบาย

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ระดับต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ตลอดจนด้านการกำกับติดตาม การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานวิถีชีวิตใหม่ : กรณีศึกษา จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดเลยโดยนำ ข้อมูลที่ได้ประชุมเชิงปฏิบัติการในการระดมความคิดเห็นและความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยขั้นตอนกระบวนการองค์ประกอบ กลไกและมาตรการในการขับเคลื่อน ด้านนโยบาย ด้านการจัดการ 3 ระดับ คือระดับต้นทางด้วยหลักการ 9Rs + 3New ระดับกลางด้วยหลักการ 8Rs + 1New ระดับปลายทางด้วยหลักการ 1R+1New และด้านการกำกับติดตาม การประเมินรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานวิถีชีวิตใหม่ : กรณีศึกษาจังหวัดเลย พบว่า รูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) โดยด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมา คือ ด้านนโยบายและด้านการกำกับติดตาม ($\bar{X} = 4.78$) ตามลำดับ

Haji Ali & Siong (2016) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดขยะมูลฝอยครัวเรือน ได้แก่ ความรู้ (P-value < 0.05) และทัศนคติ (P-value < 0.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการลดขยะครัวเรือน คือ การรับรู้ของประชาชนจากหน่วยงานท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 47 ความสะดวกในการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 34 นโยบายทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 5 ค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 3 การทำลายสิ่งอำนวยความสะดวกในการลดขยะ คิดเป็นร้อยละ 6 และการไม่มีจุดทิ้งขยะในสถานที่สำคัญ คิดเป็นร้อยละ 5

Han et al. (2019) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับลักษณะ และการจัดการขยะในพื้นที่ชนบท พบว่า การรับรู้ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของประชาชนจะพบในเขตเมืองมากกว่าในพื้นที่ชนบท ส่วนการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับลักษณะและการจัดการขยะ และมลพิษที่เกิดจากขยะในครัวเรือนมาจากการรับรู้จากประสบการณ์โดยตรงและการขายของเก่าให้ผู้รับซื้อของเก่า ระยะเวลาศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้มลพิษทางสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับลักษณะและการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญตามลำดับ นอกจากนี้การศึกษายังส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของประชาชนที่มีรายได้และกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน โครงการสาธิตมีผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้มลพิษที่เกิดจากขยะ การโฆษณาที่มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญในการตระหนักที่จะบำรุงรักษาส่วนอายุและเพศมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะในครัวเรือน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอย แรงสนับสนุนทางสังคม การได้รับคำแนะนำจากบุคคลในครอบครัว และการ

รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย การรับรู้อุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน การรับรู้ประโยชน์ของการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน และมีการวัดผลลัพธ์พฤติกรรมผลการลดปริมาณขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ในบางการศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้หลักการ 3Rs ส่วนประเด็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผลการลดปริมาณขยะในครัวเรือน/หรือพฤติกรรมผลการจัดการขยะส่วนใหญ่เน้นการศึกษาปัจจัยด้านความรู้ทัศนคติ และมีบางการศึกษาที่ใช้แบบจำลอง PRECEDE ครบทั้งปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม โดยกิจกรรมของงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการทำกิจกรรมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โครงการสาธิตและการเข้าร่วมโปรแกรม 5R ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำการทบทวนวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ย้ายในครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,720 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ย้ายในครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 138 คน จาก 138 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดในข้อ 1.3 และ 1.4

1.3 การคำนวณขนาดตัวอย่าง

การคำนวณขนาดตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรในกรณีทราบจำนวนของประชากรที่แน่นอน (Wayne W.,D., 1995) เนื่องจากตัวแปรตามของการศึกษาคั้งนี้ เป็นค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย

$$n = \frac{N\sigma^2 z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}{d^2(N-1) + \sigma^2 z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}$$

เมื่อ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร เท่ากับ 1,720 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

σ = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเท่ากับ 0.592 (ศราวฤดี ทับผดุง, 2563)

$\alpha = 0.05$ กำหนดระดับความเชื่อมั่น $(1-\alpha)$ ที่ร้อยละ 95

d = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ (error) กำหนดให้เท่ากับ 0.1

ซึ่งจะได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 125 ครั้วเรือน ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดตัวอย่างเพิ่มร้อยละ 10 ของขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ เพื่อป้องกันข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือสูญหาย ดังนั้นจึงได้ขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 138 ครั้วเรือน

1.4 การสุ่มตัวอย่าง

แผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตามจำนวนหมู่บ้าน (3 หมู่) ซึ่งจะได้ทั้งหมด 3 ชั้นภูมิ มีจำนวนครั้วเรือนในแต่ละชั้นภูมิเป็นหน่วยสุ่ม และสมาชิกในครั้วเรือนเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากแต่ละชั้นภูมิ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มจากบ้านเลขที่ในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครั้วเรือนตามสัดส่วนของจำนวนครั้วเรือนในแต่ละชั้นภูมิ (Probability proportional to size) จนได้ขนาดตัวอย่างครบ 138 ครั้วเรือนโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนครั้วเรือนที่มีบทบาทหลักในการจัดการขยะมูลฝอย ครั้วเรือนละ 1 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงการแบ่งสัดส่วนของจำนวนประชากรกับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนครั้วเรือนรายหมู่บ้าน

ชั้นภูมิ (Stratum)	จำนวนครั้วเรือนทั้งหมด	จำนวนครั้วเรือนตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง (ครั้วเรือน)
หมู่ 1 บ้านป่า	81	0.047×138	7
หมู่ 2 บ้านกลาง	854	0.496×138	68
หมู่ 3 บ้านคู้งยาง	785	0.457×138	63
รวม	1,720	138	138

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย

2.1.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยได้ประยุกต์ใช้ข้อความบางส่วนจากการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) และการศึกษาของทศพร อภรณ์พงษ์ (2559)

2.1.2 สร้างข้อความให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเรียงลำดับตามลักษณะของคำถามและแยกเป็นหมวดหมู่ตาม แนวคิดของการศึกษา

2.1.3 นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องหรือความตรงของเนื้อหาและข้อความในแต่ละข้อ (Content validity) ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน -1 ถึง +1 ดังนี้

+ 1 = สอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ไม่สอดคล้อง

หากข้อความใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ผู้ศึกษาจะทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.4 ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกครุเรือนในเทศบาลตำบลใกล้เคียง จำนวน 30 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ การรับรู้ถึงประโยชน์ ปัญหา และอุปสรรคในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.739

2.1.5 สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและลักษณะทั่วไปของครุฑเรือผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครุฑเรือ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ลักษณะที่อยู่อาศัย ประเภทขยะมูลฝอยในครุฑเรือที่พบมากที่สุด และการมีถังขยะในครุฑเรือ เป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ และให้เติมข้อความหรือจำนวนสั้นๆ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครุฑเรือ ประกอบด้วย

1) ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครุฑเรือ จำนวน 10 ข้อ เป็นตัวเลือกให้ตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยมีการแปลผลคะแนน ดังนี้ ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนชั้น

$$\text{ดังนั้นจะได้พิสัย} = 10-0/3 = 3.33$$

เกณฑ์การแปลความหมายความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครุฑเรือ ดังนี้

คะแนนรวม 0-3 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ

คะแนนรวม 4-7 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนรวม 8-10 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับสูง

2) **ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครุฑเรือ** จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเกณฑ์กำหนดการให้ความหมายของแต่ละระดับโดยคำถามเชิงบวก มีระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 และ คำถามเชิงลบ 1, 2, 3, 4, 5 การแปลผลคะแนนใช้การพิจารณาแบ่งระดับคะแนนแบบอิงเกณฑ์โดยประยุกต์จากหลักเกณฑ์และวิธีการวัดประเมินตามวิธีของซังวาลย์ เรื่องประพันธ์ (2543) ดังนั้น ปัจจัยนำเกี่ยวกับทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครุฑเรือ มีเกณฑ์ดังนี้ คะแนนสูงสุด = 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด = 1 คะแนน ดังนั้นจะได้พิสัย = $5-1/3 = 1.33$

ได้ช่วงคะแนนและการแปลความหมาย เป็น

- 1.00 – 2.33 หมายถึง มีทัศนคติไม่ดีต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
- 2.34 – 3.66 หมายถึง มีทัศนคติปานกลางต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
- 3.67 – 5.00 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

3) การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน จำนวน 5 ข้อ มี 2 ตัวเลือก คือ “ทราบ” = 1 คะแนน และ “ไม่ทราบ” = 0 คะแนน คะแนนรวมสูงสุด = 5 คะแนน และคะแนนรวมต่ำสุด = 0 คะแนน

ดังนั้นจะได้พิสัย = $5-0/3 = 1.67$ ได้ช่วงคะแนนและการแปลความหมาย เป็น

- 0.00 – 1.67 หมายถึง มีการรับรู้ระดับต่ำ
- 1.68 – 3.34 หมายถึง มีการรับรู้ระดับปานกลาง
- 3.35 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้ระดับสูง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีนโยบายชุมชนในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สิ่งอำนวยความสะดวกในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน การได้รับการอบรมในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และการเข้าถึงบริการรับซื้อของเก่า จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ “มี” = 1 คะแนน “ไม่มี” = 0 คะแนน และ “ไม่แน่ใจ” = 0 คะแนน คะแนนรวมสูงสุด = 10 คะแนน และคะแนนรวมต่ำสุด = 0 คะแนน ดังนั้นจะได้พิสัย = $10-0/3 = 3.33$ ได้ช่วงคะแนนและการแปลความหมาย เป็น

- คะแนนรวม 0-3 หมายถึง มีปัจจัยเอื้อระดับต่ำ
- คะแนนรวม 4-7 หมายถึง มีปัจจัยเอื้อระดับปานกลาง
- คะแนนรวม 8-10 หมายถึง มีปัจจัยเอื้อระดับสูง

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับการเสริมแรงที่ได้รับจากเทศบาล ผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อนบ้าน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ คือ เป็นประจำ (ทุกวัน) บ่อยครั้ง (5-6 วันต่อสัปดาห์) บางครั้ง (3-4 วันต่อสัปดาห์) นานๆครั้ง (1-2 วันต่อสัปดาห์) ไม่เคยเลย โดยคำถามเชิงบวกกำหนดระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ และมีเกณฑ์การแปลผลระดับคะแนน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ แปลผลเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1.00 – 2.33 หมายถึง ได้รับการเสริมแรง และข้อมูลข่าวสารระดับต่ำ

- 2.34 – 3.66 หมายถึง ได้รับการเสริมแรง และข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง
- 3.67 – 5.00 หมายถึง ได้รับการเสริมแรง และข้อมูลข่าวสารระดับสูง

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนตามหลักการ 5Rs ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) และการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) จำนวน 15 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มี 5 ระดับ คือ เป็นประจำ (ทุกวัน) บ่อยครั้ง (5-6 วันต่อสัปดาห์) บางครั้ง (3-4 วันต่อสัปดาห์) นานๆครั้ง (1-2 วันต่อสัปดาห์) ไม่เคยเลย โดยคำถามเชิงบวกกำหนดระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ คำถามเชิงลบกำหนดระดับคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ และมีเกณฑ์การแปลผลระดับคะแนน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทุกข้อ แปลผลเป็น 3 ระดับ เพื่ออธิบายเชิงพรรณนา ดังนี้

- 1.00 – 2.33 หมายถึง พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับไม่ดี
- 2.34 – 3.66 หมายถึง พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.67 – 5.00 หมายถึง พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับดี

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน Multiple linear regression เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผู้ศึกษาจะนำเข้าตัวแปรด้วยค่าของตัวแปรที่เป็นคะแนนเฉลี่ยรายบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลต่อเนื่อง (Continuous data)

ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นข้อความสั้น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาเคารพสิทธิของกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยทุกคนจะได้รับการอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการศึกษา ข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์จากการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจะไม่มีข้อผูกมัดใดๆ สามารถออกจากการศึกษา หรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใดๆ สำหรับการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นความลับ ผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการศึกษาในภาพรวม เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ โดยจะไม่ระบุชื่อ หมายเลขโทรศัพท์ หรือที่อยู่บนเอกสารรวบรวมข้อมูล ไม่ให้ระบุชื่อจริงในแบบสอบถาม การเก็บรักษาเอกสารข้อมูลหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จะกำหนดความปลอดภัยในการใช้

งาน โดยกำหนดรหัสผ่านและจำกัดสิทธิ์ผู้เข้าถึงข้อมูล สำหรับไฟล์เอกสารที่เป็นกระดาษจะเก็บไว้ที่ผู้ศึกษา เพียงชุดเดียวเท่านั้น และมีระยะเวลาการเก็บรักษา 1 ปีหลังจากเสร็จสิ้นการศึกษาและมีการเผยแพร่ผลงาน แล้ว จะทำลายเอกสารเมื่อครบกำหนด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 และ พ.ศ.2548 (ฉบับที่2) หมวดที่ 3 การเก็บรักษา ยืม และทำลาย

3.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านสวน กำนันตำบลบ้านสวน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 2 และ 3 และประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

3.3 คัดเลือก อสม. จำนวน 6 คน (หมู่บ้านละ 2 คน) เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการเก็บ ข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถาม

3.4 ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิด ความเข้าใจตรงกันให้กับ อสม.

3.5 นำแบบสอบถามไปทำการแจกให้หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 138 คน (138 ครัวเรือน) และรอเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายใน ระยะเวลา 1 เดือน

3.6 เก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลใน แบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกรณีการแจกแจงของข้อมูลไม่ปกติ จะนำเสนอด้วย ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) โดยใช้วิธีการ นำเข้าทุกตัวแปร (Enter method) เพื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปร เนื่องจากเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม กรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรต่อเนื่อง

ทดสอบเงื่อนไขของวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ (สุทิน ชนะบุญ, 2560)

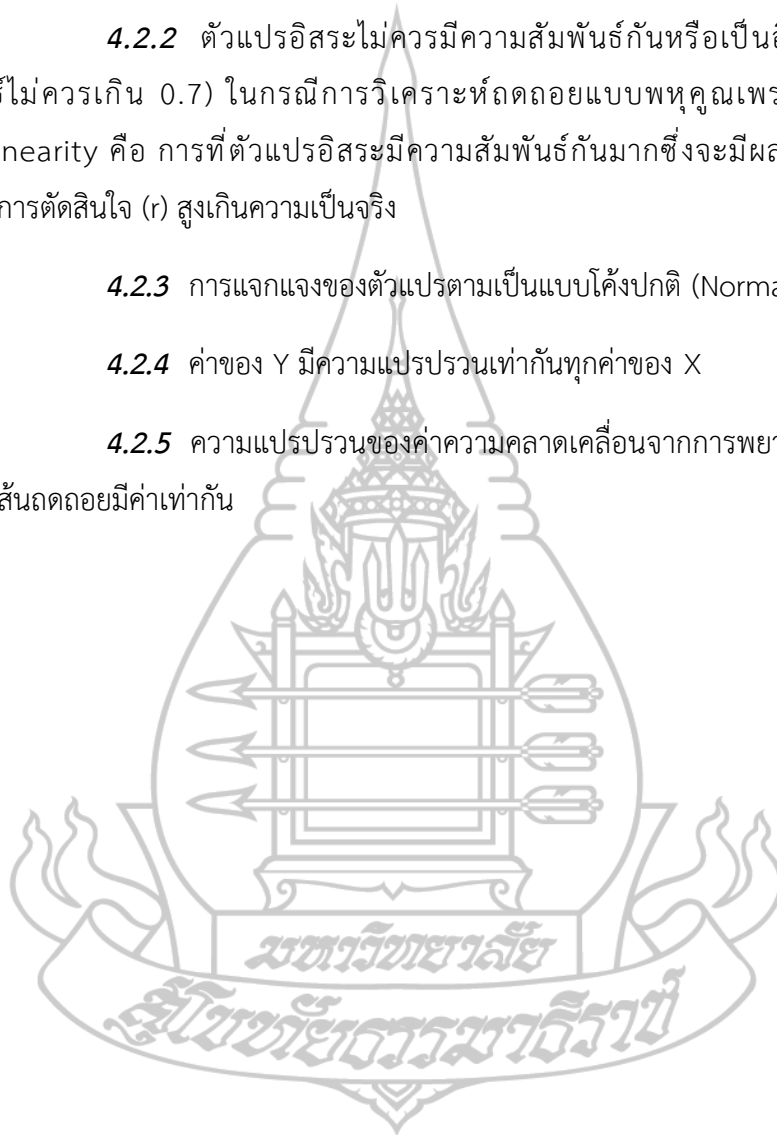
4.2.1 ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

4.2.2 ตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์กันหรือเป็นอิสระต่อกัน (ค่าสหสัมพันธ์ไม่ควรเกิน 0.7) ในกรณีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณเพราะจะทำให้เกิด Multicollinearity คือ การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (r) สูงเกินความเป็นจริง

4.2.3 การแจกแจงของตัวแปรตามเป็นแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

4.2.4 ค่าของ Y มีความแปรปรวนเท่ากันทุกค่าของ X

4.2.5 ความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ (Residual) ที่ทุกจุดบนเส้นถดถอยมีค่าเท่ากัน

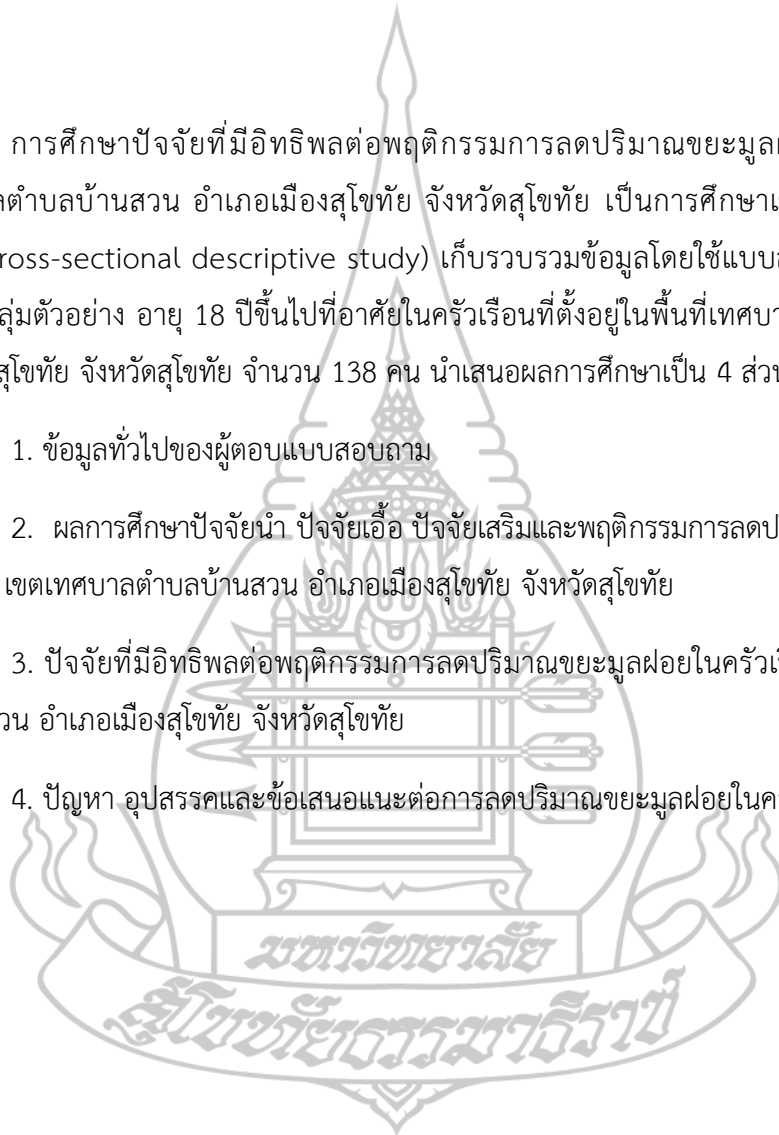

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง อายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยในครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 138 คน นำเสนอผลการศึกษาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
4. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 92 คน (ร้อยละ 66.67) เพศชาย 46 คน (ร้อยละ 33.33) มีอายุเฉลี่ย 54.14 ปี (S.D.= 12.87) อายุต่ำสุด 20 ปี อายุสูงสุด 78 ปี เมื่อจัดกลุ่มอายุ พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 43.48 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาเป็นอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 27.54 ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.43 รองลงมาเป็น ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.54 ค่ามัธยฐานรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน 9,000 บาท (รายได้ต่ำสุด 0 บาท (ไม่มีรายได้), รายได้สูงสุด 30,000 บาท) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน (น้อยที่สุด 1 คน, มากที่สุด 7 คน) และส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 - 3 คน คิดเป็นร้อยละ 57.25 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 48.26 ปี (S.D.= 17.51) ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นบ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย ร้อยละ 84.06 รองลงมาเป็นบ้านเดี่ยวหรือตึกแถวเพื่ออยู่อาศัยและค้าขายทำธุรกิจ ร้อยละ 11.59 ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า ฯลฯ) 2) ขยะทั่วไป (ถุงพลาสติก, ถุงขนม, เศษผ้า ฯลฯ) และ 3) ขยะรีไซเคิล (ขวดแก้ว, ขวดพลาสติก, กระดาษ, เศษเหล็ก) จำนวนถังขยะในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีถังขยะจำนวน 1 ใบ คิดเป็นร้อยละ 90.58 และส่วนใหญ่มีบทบาทในครัวเรือนเป็นแม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร ร้อยละ 51.45 รองลงมาเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 34.78 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 138

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	46	33.33
หญิง	92	66.67

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 138

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
<30 ปี	4	2.90
30-39 ปี	18	13.04
40-49 ปี	29	21.01
50-59 ปี	27	19.57
60 ขึ้นไป	60	43.48
Mean = 54.14 ปี (S.D.= 12.87) ค่ามัธยฐาน = 57 (min = 20, max = 78)		
อาชีพ		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	46	33.33
เกษตรกร	38	27.54
รับจ้างทั่วไป	22	15.94
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	12	8.70
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ	12	8.70
อื่น ๆ	8	5.79

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 138

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	1.45
ประถมศึกษา	42	30.43
มัธยมศึกษา/ ปวช.	30	21.74
อนุปริญญา/ปวส.	26	18.84
ปริญญาตรี	38	27.54
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน		
10,769.57 บาท (S.D.= 6407.75) ค่ามัธยฐาน = 9,000 (min = 0, max = 30,000)		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
เฉลี่ย 3 คน (S.D.= 1.28) ค่ามัธยฐาน = 3 (min = 1, max = 7)		
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน		
เฉลี่ย 48.26 ปี (S.D.= 17.51) ค่ามัธยฐาน = 51 (min = 5, max = 78)		
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
บ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย	116	84.06
บ้านเดี่ยวหรือตึกแถวเพื่ออยู่อาศัยและค้าขายทำ ธุรกิจ	16	11.59
หอพัก/ห้องเช่า	5	3.62
ตึกแถวเพื่ออยู่อาศัย	1	0.72

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 138

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก		
ขยะอินทรีย์, ขยะทั่วไป และ ขยะรีไซเคิล	138	100.00
จำนวนถังขยะในครัวเรือน		
1 ใบ	125	90.58
2 ใบ	11	7.97
3 ใบขึ้นไป	2	1.45
เฉลี่ย 1.14 ใบ (S.D.=0.54) ค่ามัธยฐาน =1 (min = 1, max = 5)		
บทบาทในครัวเรือน		
แม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร	71	51.45
หัวหน้าครอบครัว	48	34.78
ผู้อาศัย	19	13.77

2. ผลการศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

2.1 ปัจจัยนำการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

2.1.1 ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 138 คน ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 9.67$, S.D. = 0.84) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 95.65 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 4.35 ดังแสดงในตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อ 8 ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ต่างๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมายังคน เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ ข้อ 3 การนำวัสดุสิ่งของชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และข้อ 10 ถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า หรือ กระป๋องสเปรย์ ถือเป็นมูลฝอยอันตรายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนสามารถทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปได้ ตอบถูกร้อยละ 99.28 ส่วนข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ถุงพลาสติก หรือ แก้วพลาสติกที่เปียกน้ำถือว่าเป็นขยะเปียก คิดเป็นร้อยละ 89.86 รองลงมา คือ ข้อ 9 เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า เป็นขยะทั่วไป สามารถนำไปรีไซเคิลได้ และ ข้อ 6 ถังขยะสีแดง รองรับวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลได้ เช่น แก้ว กระป๋อง ขวดน้ำ เศษพลาสติก ตอบถูกร้อยละ 94.20 และ 94.93 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

n = 138

ระดับความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ (คะแนนรวม 0-3)	0	0.00
ระดับปานกลาง (คะแนนรวม 4-7)	6	4.35
ระดับสูง (คะแนนรวม 8-10)	132	95.65
คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 9.67 (S.D. = 0.84) ภาพรวมความรู้อยู่ในระดับสูง		

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

n = 138

คำถาม	ตอบถูก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ถุงพลาสติก หรือ แก้วพลาสติกที่เปียกน้ำถือว่าเป็นขยะเปียก	124	89.86
2. ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ กระจก หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยการนำไปแปรรูป ด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ และนำกลับมาใช้ใหม่	136	98.55
3. การนำวัสดุสิ่งของชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ อีกครั้งเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	137	99.28
4. การเผาทำลายขยะมูลฝอยในที่โล่ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูล ฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง และเป็นวิธีที่นิยมที่สุด	133	96.38

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 138

คำถาม	ตอบถูก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ขวดพลาสติกชนิดแข็ง (PET) หรือขวดพลาสติกใส เช่น ขวดน้ำเปล่า ขวดน้ำอัดลม ขวดน้ำมันพืช และขวดเครื่องปรุงอาหาร เมื่อทำความสะอาดแล้ว นำไปรีไซเคิลได้	136	98.55
6. ถังขยะสีแดง รองรับวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลได้ เช่น แก้ว กระจก ขวดน้ำ เศษพลาสติก	131	94.93
7. การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกเป็นการหลีกเลี่ยง (Reject) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	133	96.38
8. ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ต่างๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมารู้อคน เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น	138	100.00
9. เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า เป็นขยะทั่วไป สามารถนำไปรีไซเคิลได้	130	94.20
10. ถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า หรือ กระจกสเปร์ย ถือเป็นมูลฝอยอันตรายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน สามารถทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปได้	137	99.28

2.1.2 ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษา ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.46) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 96.38 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 3.62 ดังแสดงในตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนทักษะคิดสูงสุด คือ ข้อ 1 ท่านคิดว่าควรนำขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ ขวดแก้ว ไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่ามากกว่าการนำไปเผากลางแจ้ง ค่าเฉลี่ย 4.73 คะแนน (S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ข้อ 4 ท่านคิดว่าควรลดการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟมเนื่องจากย่อยสลายได้ยาก คะแนนเฉลี่ย 4.69 คะแนน (S.D. = 0.51) และข้อ 5 ท่านคิดว่าการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกจากร้านสะดวกซื้อ ช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ คะแนนเฉลี่ย 4.63 คะแนน (S.D. = 0.62) ส่วนข้อที่มีคะแนนทักษะคิดต่ำที่สุด คือ ข้อ 9 ท่านรู้สึกผิด หากไม่แยกขยะให้ถูกประเภทตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด คะแนนเฉลี่ย 3.95 คะแนน (S.D. = 1.00) รองลงมา คือ ข้อ 6 ท่านคิดว่าไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขนขยะก็จะเทรวมกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ระดับทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับทักษะคิดไม่ดี (คะแนนรวม 1.00 – 2.33)	0	0.00
ระดับทักษะคิดปานกลาง (คะแนนรวม 2.34-3.66)	5	3.62
ระดับทักษะคิดดี (คะแนนรวม 3.67-5.00)	133	96.38

คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.48 (S.D. = 0.46) ภาพรวมทักษะคิดอยู่ใน ระดับดี

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ในภาพรวม

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ท่านคิดว่าควรนำขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ ขวดแก้ว ไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่ามากกว่าการนำไปเผากลางแจ้ง	4.73	0.53	ดี
2. การแยกขยะมูลฝอยโดยวิธีการแยกขยะเป็น ถังขยะแห้ง ถังขยะเปียก ถังขยะอันตราย ท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุ่งยาก	4.39	0.77	ดี
3. เศษผัก ผลไม้ ที่เหลือจากการบริโภค ไม่ควรทิ้งรวมไว้กับขยะทั่วไป เพราะยากต่อการนำไปกำจัด	4.49	0.72	ดี
4. ท่านคิดว่าควรลดการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟม เนื่องจากย่อยสลายได้ยาก	4.69	0.51	ดี
5. ท่านคิดว่าการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกจากร้านสะดวกซื้อ ช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้	4.63	0.62	ดี
6. ท่านคิดว่าไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขนขยะก็จะเทรวมกัน	4.37	0.79	ดี
7. การรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของหน่วยงานราชการต่างๆ ท่านคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็น	4.64	0.52	ดี
8. ท่านคิดว่าการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ดีที่สุด	4.48	0.84	ดี
9. ท่านรู้สึกผิด หากไม่แยกขยะให้ถูกประเภทตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด	3.95	1.00	ดี
10. เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคจำเป็นต้องรวบรวมไว้และใส่ภาชนะที่ปิดฝาปิดชิด	4.39	0.55	ดี
รวม	4.48	0.46	ดี

2.1.3 การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษา ภาพรวม พบว่า ประชาชนมีการรับรู้/รับทราบถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย = 4.99 (S.D. = 0.09) ดังแสดงในตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณารายชื่อ ประชาชนมีการรับรู้ทุกข้อร้อยละ 100.00 โดยประชาชนทราบว่า 1) การจัดการขยะและลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถป้องกันการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหนู แมลงวัน ทำให้บ้านเรือนสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย 2) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อไม่แยกขยะแล้วนำขยะไปฝังกลบหรือเผา 3) การแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือนจะช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะแล้ว ขยะจะถูกกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น ขยะรีไซเคิล ก็จะถูกนำมาใช้ซ้ำ 4) การลดปริมาณขยะในครัวเรือนช่วยภาครัฐประหยัดเงินในการกำจัดขยะได้ เพราะปริมาณขยะจริงที่ต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง ทำให้สามารถนำเงินที่เหลือไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนได้ ส่วนข้อที่มีการรับรู้ที่น้อยที่สุดคือ ข้อ 2 ขยะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ การทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกขยะ หรือการกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่แมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มาจากขยะอันตราย ร้อยละ 99.28 ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ระดับการรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับรู้ระดับต่ำ (คะแนนรวม 0.00 – 1.67)	0	0.00
การรับรู้ระดับปานกลาง (คะแนนรวม 1.68-3.34)	0	0.00
การรับรู้ระดับสูง (คะแนนรวม 3.35-5.00)	138	100.00

คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.99 (S.D. = 0.09) ภาพรวมการรับรู้อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละการรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอย
ในครัวเรือน

n = 138

รายการ	การรับรู้	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การจัดการขยะและลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถป้องกันการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหนู แมลงวัน ทำให้บ้านเรือนสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย	138	100.00
2. ขยะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ การทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกขยะ หรือการกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่แมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มาจากขยะอันตราย	137	99.28
3. หากเราไม่แยกขยะแล้วนำขยะไปฝังกลบหรือเผาจะเกิดกลิ่นเหม็นฝุ่นละออง pm2.5 และก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนรวมทั้งมลพิษอื่น ๆ	138	100.00
4. การแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน จะช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะแล้ว ขยะจะถูกกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น ขยะรีไซเคิลจะถูกนำมาใช้ซ้ำ	138	100.00
5. การลดปริมาณขยะในครัวเรือนช่วยภาครัฐประหยัดเงินในการกำจัดขยะได้ เพราะปริมาณขยะจริงที่ต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง ทำให้สามารถนำเงินที่เหลือไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนได้	138	100.00

2.2 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษา ภาพรวม พบว่าปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 8.91 (S.D. = 0.92) โดยมีปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 97.10 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 2.90 ดังแสดงในตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยเอื้อที่มีมากที่สุด คือ ข้อ 1 ชุมชนจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ ข้อ 2 ชุมชนจัดให้มีจุดรองรับขยะแบ่งตามประเภทของขยะอย่างชัดเจน ข้อ 3 ความถี่ในการมาเก็บขยะของเทศบาลสอดคล้องกับปริมาณขยะในชุมชน ทำให้ไม่มีขยะตกค้าง ข้อ 8 ชุมชนมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน และข้อ 9 ชุมชนมีจุดบริการทิ้งขยะอันตรายที่สะดวก และเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาเป็น ข้อ 10 ชุมชนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะเปียก โครงการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน โครงการรณรงค์การลดขยะ ลดใช้พลาสติก เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 98.55 และข้อ 6 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเทศบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน ร้อยละ 97.10 ส่วนข้อที่มีปัจจัยเอื้อต่ำที่สุด คือ ข้อ 5 เทศบาล หรือผู้นำชุมชนมีความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย ร้อยละ 36.96 รองลงมา คือ ข้อ 4 ชุมชนของมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ร้อยละ 78.26 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

n = 138

ระดับปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ (คะแนนรวม 0 – 3)	0	0.00
ระดับปานกลาง (คะแนนรวม 4 – 7)	4	2.90
ระดับสูง (คะแนนรวม 8 – 10)	134	97.10

คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 8.91 (S.D. = 0.92) ภาพรวมปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวม

n = 138

รายการ	จำนวน (ร้อยละ)
1. ชุมชนจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ	138 (100.00)
2. ชุมชนมีจุดรองรับขยะแบ่งตามประเภทของขยะอย่างชัดเจน	138 (100.00)
3. ความถี่ในการมาเก็บขยะของเทศบาลสอดคล้องกับปริมาณขยะในชุมชน ทำให้ไม่มีขยะตกค้าง	138 (100.00)
4. ชุมชนมีประกาศ/นโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง	108 (78.26)
5. เทศบาล หรือผู้นำชุมชนมีความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย	51 (36.96)
6. ใน 1 ปีที่ผ่านมาเทศบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน	134 (97.10)
7. ชุมชนหรือหน่วยงานภายในชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ที่ยังดำเนินการอยู่ เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ ถังขยะแม่บ้านมหาดไทย เป็นต้น	110 (79.71)
8. ชุมชนมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน	138 (100.00)
9. ชุมชนมีจุดบริการทิ้งขยะอันตรายที่สะดวก และเพียงพอ	138 (100.00)
10. ชุมชนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะเปียก โครงการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน โครงการรณรงค์การลดขยะ ลดใช้พลาสติก เป็นต้น	136 (98.55)

2.3 ปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษา ภาพรวม พบว่าปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.66 (S.D. = 0.67) โดยปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.35 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 40.58 และระดับต่ำ ร้อยละ 5.07 ดังแสดงในตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาปัจจัยเสริมต่อการลด

ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยเสริมที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 1 เทศบาลหรือผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.16 (S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ข้อ 6 กลุ่มตัวอย่างมีความภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.04 (S.D. = 0.87) และข้อ 4 สมาชิกในครัวเรือนช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.94 (S.D. = 0.89) ส่วนข้อที่มีปัจจัยเสริมต่ำที่สุด คือ ข้อ 6 เทศบาลหรือผู้นำชุมชน มอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.06 (S.D. = 1.06) รองลงมาคือ ข้อ 5 เพื่อนบ้านชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อกลุ่มตัวอย่างลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.29 (S.D. = 1.09) และข้อ 9 กลุ่มตัวอย่างได้รับการตักเตือนจากคนในครอบครัวหรือเพื่อน เมื่อไม่แยกขยะก่อนทิ้ง หรือใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.29 (S.D. = 1.18) ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

n = 138

ระดับปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ (คะแนนรวม 1.00 – 2.33)	7	5.07
ระดับปานกลาง (คะแนนรวม 2.34 – 3.66)	56	40.58
ระดับสูง (คะแนนรวม 3.67 – 5.00)	75	54.35

คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.66 (S.D. = 0.67) ภาพรวมปัจจัยเสริมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวม

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. เทศบาลหรือผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	4.16	0.56	สูง
2. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ลดปริมาณขยะจากสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เว็บไซต์ และ social media ช่องทางต่างๆ (Facebook, YouTube ฯลฯ)	3.69	0.93	สูง
3. สมาชิกในครัวเรือนชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	3.79	0.98	สูง
4. สมาชิกในครัวเรือนช่วยท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	3.94	0.89	สูง
5. เพื่อนบ้านของท่านชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	3.29	1.09	ปานกลาง
6. เทศบาลหรือผู้นำชุมชนของท่าน มอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี	3.06	1.06	ปานกลาง
7. ท่านมีความภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน	4.04	0.87	สูง
8. ท่านมีการตักเตือนเมื่อพบเห็นคนในครอบครัวหรือเพื่อนไม่แยกขยะก่อนทิ้ง หรือใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น	3.62	1.07	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
9. ท่านได้รับการตักเตือนจากคนในครอบครัวหรือเพื่อน เมื่อพบว่าท่านไม่แยกขยะก่อนทิ้ง หรือใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น	3.29	1.18	ปานกลาง
10. ท่านได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เทศบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการจัดการขยะตามหลักการ 5Rs	3.73	0.76	สูง
ภาพรวม	3.66	0.67	ปานกลาง

2.4 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ผลการศึกษา ภาพรวม พบว่าพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.83 (S.D. = 0.47) กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.19 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 26.81 ดังแสดงในตารางที่ 4.12 โดยพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด \bar{x} = 4.08 (S.D. = 0.66) รองลงมาเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) \bar{x} = 3.94 (S.D. = 0.57) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) \bar{x} = 3.84 (S.D. = 0.74) การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) \bar{x} = 3.69 (S.D. = 0.55) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair) มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด \bar{x} = 3.62 (S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 2 การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีชนิดเติม เพื่อลดปริมาณขยะ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มแทนการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.46 (S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ข้อ 4 การเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ นำกลับมาใช้ใหม่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.30 (S.D. = 0.73) และข้อ 7 การแยกขยะรีไซเคิลก่อนทิ้ง หรือแยกไว้ขายหรือสมทบธนาคารขยะในชุมชน คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.22 (S.D. = 0.83) ส่วนข้อที่มีคะแนนพฤติกรรมต่ำที่สุด คือ ข้อ 8 การนำวัสดุที่เหลือใช้แล้วมาแปรรูปเป็นของใช้ใหม่ เช่น นำเศษผ้ามาทำเป็นพรมเช็ดเท้า นำยางรถยนต์ไปทำกระถางดอกไม้ เป็นต้น คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.39 (S.D. = 1.01) รองลงมาคือ ข้อ 12 การซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่แทนการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมที่ชำรุดไปซ่อม คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.48

(S.D. =0.84) และข้อ 14 การใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากในการบรรจุของ คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) =3.54 (S.D. =0.70) ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

n = 138

ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับพฤติกรรมไม่ดี (คะแนนรวม 1.00 – 2.33)	0	0.00
ระดับพฤติกรรมปานกลาง (คะแนนรวม 2.34 – 3.66)	37	26.81
ระดับพฤติกรรมดี (คะแนนรวม 3.67 – 5.00)	101	73.19
คะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) = 3.83 (S.D. = 0.47) ภาพรวมพฤติกรรมอยู่ในระดับดี		

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในภาพรวม

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)	3.94	0.57	ดี
1. ทานใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก หรือนำตะกร้าไปซื้อของในตลาด ร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้า	3.72	0.84	ดี

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2. ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีชนิดเติม (Refill) เพื่อลดปริมาณขยะเช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มแทนการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด	4.46	0.75	ดี
3. ท่านรับถุงพลาสติก (Single Use) ซ้อน-ซ้อน หลอดกาแฟจากร้านค้า	3.63	0.72	ปานกลาง
การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	4.08	0.66	ดี
4. ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ นำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย	4.30	0.73	ดี
5. ท่านเลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น เลือกใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์ตได้	3.93	0.75	ดี
6. ท่านนำขยะประเภทขวดพลาสติก ขวดแก้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	4.03	0.92	ดี
การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling)	3.84	0.74	ดี
7. ท่านแยกขยะรีไซเคิลก่อนทิ้ง หรือแยกไว้ขายหรือสมทบธนาคารขยะในชุมชน (กรณีมีธนาคารขยะในชุมชน)	4.22	0.83	ดี
8. ท่านนำวัสดุที่เหลือใช้แล้วมาแปรรูปเป็นของใช้ใหม่ เช่น นำเศษผ้ามาทำเป็นพรมเช็ดเท้า นำยางรถยนต์ไปทำกระถางดอกไม้ เป็นต้น	3.38	1.01	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 138

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
9. คริวเรือนของท่านนำขยะเปียก เศษอาหาร หรือเศษใบไม้มาหมักทำปุ๋ย	3.90	1.04	ดี
การซ่อมหรือแก้ไข (Repair)	3.62	0.54	ปานกลาง
10. หากเสื้อผ้าหรือของใช้ในบ้านชำรุดท่านเลือกที่จะซื้อใหม่แทนการซ่อมแซม	3.64	0.76	ปานกลาง
11. ท่านเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยยืดอายุการใช้งาน ไม่ต้องซ่อมแซมบ่อย และประหยัดพลังงาน เช่น การเลือกเสื้อผ้าที่ทนใส่ได้นาน หรือเลือกเครื่องใช้ไฟฟ้าเบอร์ 5 เป็นต้น	3.74	0.77	ดี
12. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่แทนการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมที่ชำรุดไปซ่อม	3.48	0.84	ปานกลาง
การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)	3.69	0.55	ดี
13. คริวเรือนท่านมีการใช้สเปรย์กำจัดยุง หรือสารกำจัดแมลงต่างๆ	3.71	0.63	ดี
14. ท่านใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากในการบรรจุของ	3.54	0.70	ปานกลาง
15. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้โฟมในการบรรจุหีบห่อ/ภาชนะต่าง ๆ	3.81	0.98	ดี
ภาพรวม	3.83	0.47	ดี

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาล ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย กรณีการวิเคราะห์ที่ละตัวแปร โดยใช้ Simple linear regression analysis

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear regression analysis) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ ระดับการศึกษา ($P\text{-value} < 0.002$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($P\text{-value} = 0.037$) จำนวนถังขยะในครัวเรือน ($P\text{-value} < 0.001$) ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($P\text{-value} = 0.002$) ทศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($P\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($P\text{-value} = 0.001$) และปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($P\text{-value} < 0.001$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนมากที่สุด คือ ทศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($Beta = 0.573$) รองลงมา คือ ปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($Beta = 0.423$) ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ลักษณะที่อยู่อาศัย บทบาทในครัวเรือน และ การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอย ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

n=138

ปัจจัย	B	S.E.	Beta	R ²	P-value
เพศ	-0.083	0.086	-0.082	0.007	0.335
อายุ	0.075	0.081	0.079	0.006	0.357
อาชีพ				0.012	0.450
เกษตรกร	ref	ref	ref	ref	ref
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0.099	0.104	0.100	-	0.339
อาชีพอื่น ๆ	-0.014	0.100	-0.015	-	0.891
ระดับการศึกษา	0.272	0.088	0.257	0.066	0.002
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน	0.075	0.081	0.080	0.006	0.352
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.065	0.031	0.177	0.031	0.037
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	-0.059	0.111	-0.046	0.002	0.591
ลักษณะที่อยู่อาศัย	0.059	0.110	-0.046	0.002	0.591
จำนวนถังขยะในครัวเรือน	0.243	0.072	0.278	0.077	<0.001
บทบาทในครัวเรือน	-0.014	0.081	-0.014	0.000	0.865
ความรู้	0.148	0.047	0.261	0.068	0.002
ทัศนคติ	0.586	0.072	0.573	0.329	<0.001
การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบ	0.106	0.477	0.018	0.000	0.825
ปัจจัยเอื้อ	0.141	0.043	0.273	0.075	0.001
ปัจจัยเสริม	0.300	0.055	0.423	0.179	<0.001

3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย กรณีการวิเคราะห์หลายตัวแปร โดยใช้ Multiple linear regression analysis

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธีการนำตัวแปรทุกตัวเข้าในสมการ (Enter method) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) มีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ($Beta = 0.196$, $P\text{-value} = 0.012$) ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($Beta = 0.153$, $P\text{-value} = 0.036$) ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($Beta = 0.423$, $P\text{-value} < 0.001$) และปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ($Beta = 0.251$, $P\text{-value} = 0.001$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 3.332 และสามารถทำนายพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.351 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ตัวแปรที่คิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถพยากรณ์พฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้สูงสุด ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การลดปริมาณขยะมูลฝอยใน ครัวเรือน	B	S.E.	Beta	95% CI	P- value
เพศ	-0.094	0.098	-0.094	-0.289 – 0.099	0.338
อายุ	-0.066	0.070	-0.069	-0.205 – 0.073	0.347
อาชีพ					

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม					
การลดปริมาณขยะมูลฝอยใน ครัวเรือน	B	S.E.	Beta	95% CI	P- value
เกษตรกร	ref	ref	ref	ref	ref
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	-0.054	0.093	-0.530	-0.238 – 0.131	0.567
อาชีพอื่น ๆ	-0.014	0.100	-0.060	-0.225 – 0.108	0.487
ระดับการศึกษา	0.207	0.081	0.196	0.047 – 0.367	0.012
รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน	-0.064	0.074	-0.068	-0.211 – 0.082	0.387
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.043	0.025	0.117	-0.007 – 0.093	0.094
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	-0.058	0.091	-0.045	-0.238 – 0.121	0.521
ลักษณะที่อยู่อาศัย	-0.054	0.098	-0.042	-0.247 – 0.139	0.581
จำนวนถังขยะในครัวเรือน	0.107	0.059	0.122	-0.011 – 0.225	0.075
บทบาทในครัวเรือน	-0.023	0.098	-0.024	-0.216 – 0.171	0.818
ความรู้	0.086	0.041	0.153	0.006 – 0.167	0.036
ทัศนคติ	0.432	0.073	0.423	0.287 – 0.576	<0.001
การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบ	-0.690	0.383	-0.124	-1.448 – 0.068	0.074
ปัจจัยเอื้อ	0.054	0.035	0.105	-0.016 – 0.125	0.128
ปัจจัยเสริม	0.179	0.053	0.251	0.073 – 0.284	0.001
Constant	3.332	1.851		-0.333 – 6.996	0.074

$R^2=0.516$, SEE = 0.351, F = 8.07, Sig. of F < 0.001

4. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

4.1 ปัญหา/อุปสรรคที่พบในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

4.1.1 การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลไม่ต่อเนื่อง

4.1.2 ปัญหามูลฝอยจากการตัดหญ้าของเทศบาล เทศบาลไม่ค่อยมาจัดเก็บปล่อยให้แห้งเอง

4.1.3 ปัญหาด้านการตัดกิ่งไม้ และการจัดการมูลฝอยกิ่งไม้ ท่อนไม้

4.1.4 มีถังขยะที่ชำรุดไม่ได้รับการตรวจสอบ

4.1.5 มีกลิ่นเหม็นรบกวนจากบ่อขยะเปียกที่เทศบาลจัดทำให้

4.2 ข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

4.2.1 เทศบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ควรมึงบประมาณในการสนับสนุนให้แต่ละชุมชนบริหารจัดการขยะเป็นของตัวเอง

4.2.3 ควรมึงบประมาณสนับสนุนการทำธนาคารขยะประจำหมู่บ้าน

4.2.4 ควรสนับสนุนงบประมาณในการคัดแยกขยะทุกครัวเรือนเหมือนครัวเรือนต้นแบบในการคัดแยกขยะ

4.2.5 ควรมีการตรวจสอบสภาพถังขยะอย่างสม่ำเสมอ หากพบชำรุดควรดำเนินการเปลี่ยนถังขยะให้ทันที

4.2.6 นอกจากการจัดการขยะแล้วเทศบาลควรดำเนินการในเรื่องความสะอาดของถนนหนทางด้วย

4.2.7 ควรมีการศึกษาดูงานการจัดการขยะโดยมีผู้นำชุมชน และชาวบ้านไปร่วมเพื่อให้เป็นหมู่บ้านปลอดขยะ

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษา

1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 138 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.67 อายุเฉลี่ย 54.14 ปี (S.D.= 12.87) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) ร้อยละ 43.48 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 33.33 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.43 ค่ามัธยฐานรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน 9,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 - 3 คน คิดเป็นร้อยละ 57.25 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 48.26 ปี (S.D.= 17.51) ลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นบ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย ร้อยละ 84.06 ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขยะอินทรีย์ 2) ขยะทั่วไป และ 3) ขยะรีไซเคิล ส่วนใหญ่มีถังขยะในครัวเรือน จำนวน 1 ใบ คิดเป็นร้อยละ 90.58 และมีบทบาทในครัวเรือนเป็นแม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร ร้อยละ 51.45

1.2 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

1.2.1 ปัจจัยนำ

1) ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 9.67 (S.D. = 0.84) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 95.65 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 4.35 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.002)

2) ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย = 4.48 (S.D. = 0.46) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 96.38 รองลงมา คือ

ระดับปานกลาง ร้อยละ 3.62 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001)

3) การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย = 4.99 (S.D. =0.09) โดยมีคะแนนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 100.00 ซึ่งมากที่สุดในปีจายทุกด้าน แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.825)

1.2.2 ปัจจัยเอื้อ

ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย =8.91 (S.D. =0.92) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 97.10 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 2.90 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.001)โดยปัจจัยเอื้อที่มีคะแนนสูงที่สุดคือด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน ส่วนปัจจัยเอื้อที่น้อยที่สุด คือ ความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย รวมถึงการมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง

1.2.3 ปัจจัยเสริม

ปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย =3.66 (S.D. = 0.67) โดยมีคะแนนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.35 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 40.58 และระดับต่ำ ร้อยละ 5.07 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001)โดยพบว่าปัจจัยเสริมเป็นปัจจัยที่น้อยที่สุดในปัจจัยทุกด้าน โดยเฉพาะการมอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี

1.2.4 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย = 3.83 (S.D. = 0.47) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.19 รองลงมาเป็นระดับกลาง ร้อยละ 26.81 โดยพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด

รองลงมาเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair) ตามลำดับ

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ร้อยละ 51.60 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ตัวแปรทศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้สูงสุด

2. อภิปรายผล

2.1 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.83 (S.D. = 0.47) สอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่ากลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย = 3.89 (S.D. = 0.59) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 69.10 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ร้อยละ 30.40 และ 0.50 ตามลำดับ แต่ในการศึกษานี้ ครัวเรือนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมากกว่าการศึกษาที่อ้างถึงเล็กน้อย โดยมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.19 รองลงมาเป็น ระดับกลาง ร้อยละ 26.81 โดยพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ อมร อภิสธิ์อมร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในการจัดการขยะครัวเรือนกรณีศึกษาคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 โดยด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลิมชาติ แสไพศาล (2556) ประชาชนมีพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ใน

ระดับพอใช้ ($\bar{x} = 3.59$) ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 3.01$) และพฤติกรรมลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 2.94$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของทศพร อารณพงษ์ (2559) ที่พบว่าการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้หลัก 3Rs Reduce มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.57$) รองลงมาเป็น Recycle ($\bar{x} = 3.55$) และ Reuse ($\bar{x} = 3.39$) ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษานี้ บ่งบอกถึงความแตกต่างของพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดจากบริบทชุมชนที่ต่างกัน รวมถึงนโยบาย การดำเนินงานส่งเสริมพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่อาจแตกต่างกันในแต่ละเทศบาล

จะเห็นว่าพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ยังคงเป็นไปตามหลัก 3Rs สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้เสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน โดยเน้นการใช้หลัก 3Rs ได้แก่ 1) Reduce 2) Reuse และ 3) Recycle ซึ่งยังไม่ค่อยมีการดำเนินงานให้ครบหลักการ 5Rs ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทศบาล ตำบลบ้านสวน ควรส่งเสริมให้เกิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยหลักการ 5Rs เน้นให้ประชาชนดำเนินการอีก 2Rs ให้เพิ่มมากขึ้น คือการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) และการซ่อมหรือแก้ไข (Repair)

2.2 ปัจจัยนำการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

2.2.1 ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 95.65 ซึ่งการที่ประชาชนมีความรู้ในการลดปริมาณขยะมูลฝอยก็สอดคล้องกับปัจจัยเอื้อที่พบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเทศบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน มากถึงร้อยละ 97.10 สอดคล้องกับการศึกษาของ มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ และคณะ (2561) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนกรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่าความรู้การจำกัดขยะอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 92.3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายตัวแปร พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($P\text{-value} = 0.002$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนกร สันติธรรมการ และ ณัฐกฤตา ศิริโสภณ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่าปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลด

ปริมาณขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.19, p < 0.001$) เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุพบว่า ความรู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($P\text{-value} = 0.036$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรารุณี ทับดวง (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ Haji Ali & Siong (2016) ซึ่งได้ศึกษา ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะมูลฝอยครัวเรือน คือ ความรู้ ($P\text{-value} < 0.05$) ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีช่องทางในการรับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ที่รวดเร็ว และทันสมัยมากขึ้นทั้งช่องทางออนไลน์ Facebook Line YouTube หรือ TikTok ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มวัย ดังนั้น นอกจากการจัดให้มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมการผลิตสื่อความรู้เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ด้วย

2.2.2 ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย = 4.48 (S.D. = 0.46) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 96.38 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 3.62 และพบว่าปัจจัยทักษะคิดมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Beta = 0.423, P\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนระดับดี ร้อยละ 100.00 มีทักษะคิดในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่าทักษะคิดที่ดีส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Haji Ali & Siong (2016) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ทักษะคิดมีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะมูลฝอยครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P\text{-value} < 0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาของจุฑพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ (2565) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ทักษะคิดการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.465$) และการศึกษาของ ศรารุณี ทับดวง (2563) ที่พบว่าทักษะคิดมีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ($P\text{-value} < 0.001$) ซึ่งการศึกษานี้ก็พบว่า ปัจจัยทักษะคิดมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนมากที่สุด ดังนั้น จึงควร

สร้างทัศนคติที่ดีต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้กับประชาชน รณรงค์การคัดแยกขยะรีไซเคิล การลดใช้โฟม และถุงพลาสติกโดยเฉพาะการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือน รวมถึงสร้างความเข้าใจวิธีการเก็บขน รวบรวม และการกำจัดขยะแต่ละประเภท ให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าการแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจะไม่เสียเวลาเปล่า เพื่อลดทัศนคติที่ว่า ไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขนขยะก็จะเทรวมกัน

2.2.3 การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 100.00 ซึ่งมากที่สุดในปีวิจัยทุกด้าน แต่ทั้งนี้พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบของการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($P\text{-value} = 0.825$) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และ จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้านในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 97.10 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($P\text{-value} = 0.001$) โดยปัจจัยเอื้อที่มีคะแนนสูงที่สุดคือด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน เช่น การจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ แบ่งตามประเภทขยะ ส่วนปัจจัยเอื้อที่น้อยที่สุด คือ ความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย รวมถึงการมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนกร สันติธรรมมากร และ ณัฐกฤตา ศิริโสภณ (2565) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่า ปัจจัยเอื้อด้านการได้รับการสนับสนุนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($r = 0.32, p < 0.001$) ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยเอื้อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้านในอำเภอเขาแก้ว จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าตัวแปรอิสระด้านปัจจัยเอื้อคือ การได้รับการสนับสนุนระบบการจัดการขยะในชุมชนมีผลต่อพฤติกรรมการ

จัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Beta=0.275, p-value<0.05)

2.4 ปัจจัยเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยเสริมต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.35 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value <0.001) เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่าปัจจัยเสริมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยที่น้อยที่สุดในปัจจัยทุกด้าน โดยเฉพาะการมอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่น ๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี และการชื่นชม หรือตักเตือนจากคนในครอบครัว หรือ เพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยเสริมที่มีมากที่สุดคือการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยเทศบาลหรือผู้นำชุมชน รวมถึงความภูมิใจในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ดังนั้น นอกจากการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและสร้างการมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องแล้ว ควรสร้างแรงจูงใจ ด้วยการมอบรางวัล หรือชื่นชมครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี หรือมีประกาศตักเตือน เมื่อพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรารุณี ทับผดุง (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลพบว่าปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน (P-value < 0.001) โดยปัจจัยเสริมที่น้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่จาก อบต. มอบรางวัลให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่จาก อบต. ชื่นชมวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและเพื่อนบ้านมักช่วยเหลือในการซ่อมแซมเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้กลับมาใช้ได้

2.5 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนถังขยะในครัวเรือน เมื่อวิเคราะห์ด้วยการถดถอยเชิงเส้นพหุ พบว่ามีเพียงตัวแปรระดับการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P-value =0.012) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรารุณี ทับผดุง (2563) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณ

ขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษานี้

3.1.1 ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี เทศบาลตำบลบ้านสวนควรส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และส่งต่อพฤติกรรมที่ดีต่อไปในชุมชน

3.1.2 เทศบาลตำบลบ้านสวนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้กับครัวเรือนในเขตรับผิดชอบ ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญโดยเฉพาะการมอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี และรณรงค์การคัดแยกขยะที่ต้นทาง การลดใช้โฟม ถุงพลาสติก เพื่อเป็นการเพิ่มปัจจัยเสริมที่สูงขึ้น และสร้างทัศนคติที่ดี

3.1.3 เทศบาลตำบลบ้านสวนควรเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย

3.1.4 เทศบาลตำบลบ้านสวน อาจดำเนินการจัดตั้งศูนย์รับซ่อมวัสดุ/อุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆในครัวเรือน/ซ่อมแซมเสื้อผ้า เพื่อสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบน้อยที่สุดของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ซึ่งพบมากที่สุด โดยให้ความรู้/วิธีการใหม่ๆที่สร้างสรรค์ในการนำมูลฝอยแต่ละชนิดมาใช้ซ้ำ หรือจัดโครงการประกวดการนำขยะกลับมาใช้ซ้ำแบบสร้างสรรค์/สวยงาม

3.1.5 เทศบาลตำบลบ้านสวนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการลดขยะมูลฝอยให้กับผู้สูงอายุ โดยอาจบูรณาการกับการดำเนินงานในชมรมผู้สูงอายุของชุมชน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่พบในการศึกษานี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

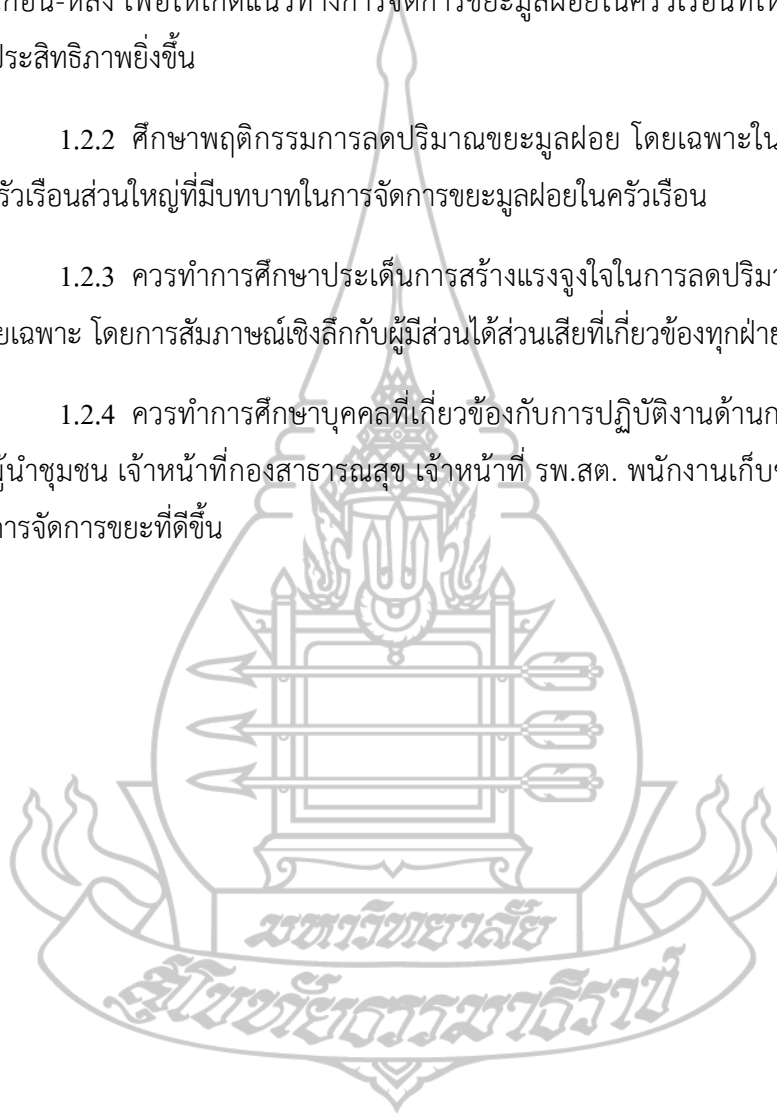
1.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1.2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย รวมถึงเปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนก่อน-หลัง เพื่อให้เกิดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2.2 ศึกษาพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้แทนครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

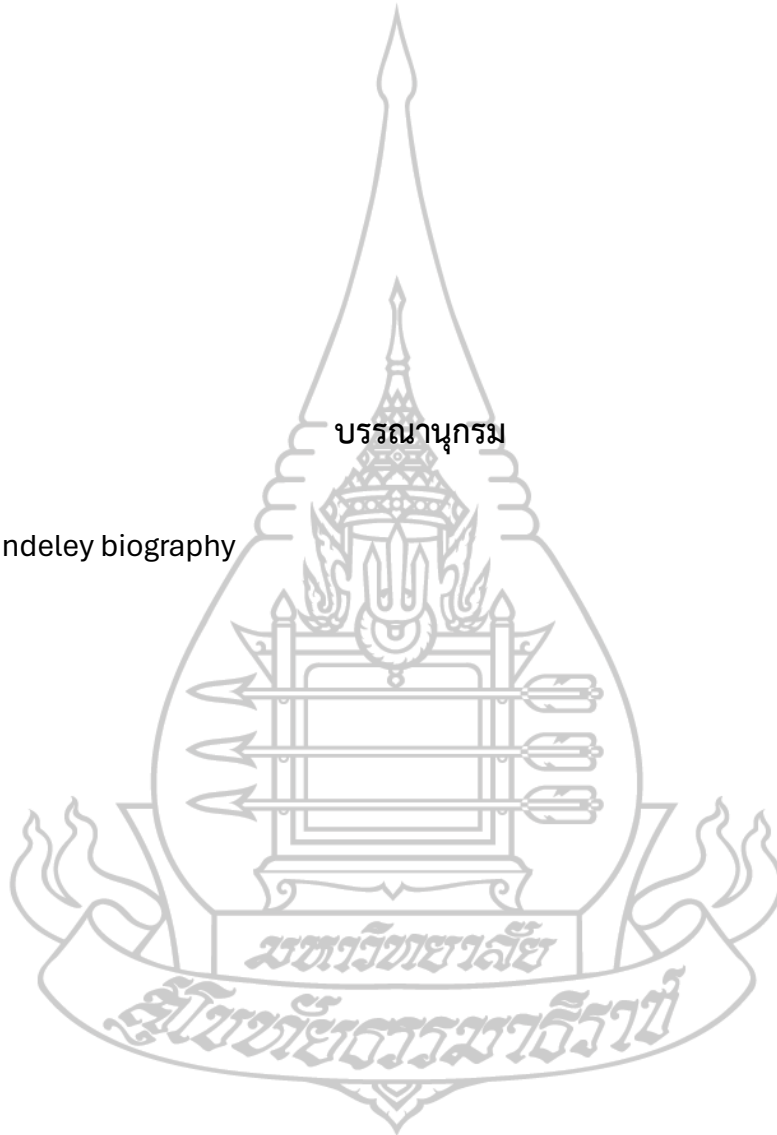
1.2.3 ควรทำการศึกษาประเด็นการสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยเฉพาะ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.2.4 ควรทำการศึกษาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการมูลฝอย เช่น อสม. ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ รพ.สต. พนักงานเก็บขนขยะ เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการขยะที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

This is Mendeley biography

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2552a). *คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย* (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท ฮีลท์ จำกัด. สืบค้นจาก <https://www.pcd.go.th/publication/4999>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2552b). *คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร* (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ). สืบค้นจาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/05/pcdnew-2020-05-24_04-01-29_120513.pdf
- กรมควบคุมมลพิษ. (2554). *คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและเทคโนโลยีการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานสำหรับท้องถิ่น*. สืบค้นจาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/05/pcdnew-2020-05-24_04-23-52_719736.pdf
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). *คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ในหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้โครงการทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฮีลท์ จำกัด. สืบค้นจาก <http://bqsf.dmsc.moph.go.th/bqsfWeb/wp-content/uploads/2017/Publish/KM/สื่อสารนโยบายคัดแยกขยะ/คู่มือแนวทางลดคัดแยกขยะหน่วยงานภาครัฐ.pdf>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565a). *ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ*. ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรมควบคุมมลพิษ. สืบค้นจาก https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php?year=2565
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565b). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565*. สืบค้นจาก <https://www.pcd.go.th/publication/29509>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน (Community Based Solid Waste Management : CBM)*. สืบค้นจาก https://datacenter.deqp.go.th/media/images/9/F7/CBM_การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน_For_Web.pdf

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม. (2564). *สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste)*. สืบค้นจาก <https://infotrash.deqp.go.th/knowledge/64>
- กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย. (2553). *คู่มือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรณีการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER47/DRAWER015/GENERAL/DATA0000/00000049.PDF>
- กัญชพร เสนุภย์. (2563). *ปัจจัยพฤติกรรมลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- กิตติ ชยางคกุล. (2553). ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 154–165.
- กิตติ มีศิริ. (2559). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเขตไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803010486_5494_5003.pdf
- จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และ โชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลไทรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(7 SE-บทความวิจัย), 275–287. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/255192>
- จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ, บรรณกร เสือสิงห์, วัฒนศักดิ์ จันทร์แปลง, วิเชียร พุทธภูมิ และ บุญชนัญญา พงษ์ปรีชา. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้านในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 20(1), 203–212. สืบค้นจาก https://li01.tci-thaijo.org/index.php/sci_ubu/article/view/182737

- ฉัตรนภา สอนงบุญ. (2563). *ผลของโปรแกรมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ของประชาชน ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก.
<http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1781/3/61060737.pdf>
- เฉลิมเกียรติ ทองจน. (2564). *ปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดขยะพลาสติกของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสืเชียว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1600/1/g601130238.pdf>
- เฉลิมชาติ แสไพศาล. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแะ อำเภอบรรพบุรี จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/5125>
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). *สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Minitab SPSS และ SAS*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชัยวิชิต พลหลา. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803010205_5464_5055.pdf
- ฉัตรกัญญา โยธะกา. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะพลาสติกต้นทางในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก <http://gseda.nida.ac.th/academics/database/students/fileupload/isdocument/20220428202437.pdf>
- ฐิติมา สุจินพรัหม. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของบุคลากรในหน่วยงาน พื้นที่เทคโนโลยี ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดบึงกาฬ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).สืบค้นจาก <http://gseda.nida.ac.th/academics/database/students/fileupload/isdocument/20220727220035.pdf>

- ณัฐภูมิ ผดุงเพียร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://e-research.siam.edu/kb/factors-affected-to-effectiveness-of-waste-management-of-phra-nakon-si-ayutthaya-city-municipality-phra-nakon-si-ayutthaya-province/>
- ดวงสมร พักสังข์. (2555). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนใน ชุมชนเขตดุสิตของกรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก <http://ssruir.ssru.ac.th/bitstream/ssruir/613/1/010-55.pdf>
- ดิษฐพล ใจซื่อ, เรณูวัฒน์ โคตรพัฒน์, ญฐพร คำศิริรักษ์, สัมฤทธิ์ ขวัญโพน, อภรณ์รัตน์ เนาวะดี และ ธรรมวรา ตันติกุลวัฒนกิจ. (2562). สถานการณ์ขยะและการจัดการขยะที่ต้นทางใน ชุมชน อำเภอนาหว้า จังหวัดมหาราช. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 14(3 SE-Articles), 38–46. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/MKHJ/article/view/199106>
- ทศพร อภรณ์พงษ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/7987/2/Fulltext.pdf>
- เทศบาลตำบลบ้านสวน. (2565). ข้อมูลพื้นฐานและบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอ เมือง จังหวัดสุโขทัย. สืบค้นจาก <https://www.bsm.go.th/home>
- ธนกร สันติธรรมากร และ ณัฐกฤตา ศิริโสภณ. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลด ปริมาณขยะมูลฝอยของนิสิตในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิทยาลัย (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)*, 14(27 SE-บทความวิจัย), 70–82. สืบค้น จาก <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/swujournal/article/view/246967>
- นรลักษณ์ เอื้อกิจ และ ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิด Precede Model ในการ สร้างเสริมสุขภาพ. *วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย*, 12(1), 38–48.
- นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2022). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยของตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและ วิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(2 SE-บทความวิจัย), 279–297. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/254682>

- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2565). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 26(1). สืบค้นจาก <http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6141/331>
- นุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2565). ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยและข้อเสนอเชิงนโยบาย. ศูนย์นโยบายเพื่ออนาคต. สืบค้นจาก <https://think.moveforwardparty.org/article/environment-and-resources/2922/>
- ปัญญา หัตตะโสภณ. (2557). ผลการเข้าร่วมโปรแกรม 5ร ต่อความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในตำบลพนมสารคาม อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/554_2016_06_23_110115.pdf
- ปานหทัย โมตาลี. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารโรงพยาบาลนครพิงค์*, 12(1), 168–186.
- พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), ไพรัตน์ ฉิมหาด และ เดโช แชน้ำแก้ว. (2564). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ (Journal of Human Society)*, 11(2), 80–96. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humannstru62/article/view/256463>
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2550, 27 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 28 ก. หน้า 1-5.
- พัชรภาพร ภู่อี่ยม และ สรัญญา ถีป้อม. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชนในตำบลบ้านป้อม อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดสุโขทัย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอินทร์เทิร์น*, 2(2 SE-บทความวิจัย), 50–60. สืบค้นจาก <https://he03.tci-thaijo.org/index.php/scintc/article/view/1128>
- ภิกษุศักดิ์ กัลยามิตร และ วชิรวัชร งามละม่อม. (2561). แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการภาพสิทธิ์ มหาวิทยาลัยภาพสิทธิ์*, 5(1), 172–193.

- มธุรส บุญดี, สามารถ ใจเตี้ย และ สิวลี รัตนปัญญา. (2565). ผลกระทบสุขภาพจากการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองยาว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. *วารสารสาธารณสุขล้านนา*, 18(2), 77–90. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/LPHJ/article/view/259405>
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์, ศราวุธ ทองเนื้อห้า และ สินีนาท โชคคำเกิง. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. In Walailak Procedia (Ed.), *การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27-28 มีนาคม 2561* (Vol. 4, Issue 10). สืบค้นจาก <http://wjst.wu.ac.th/index.php/wuresearch>
- มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2557). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางไฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 8(15). สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/56999>
- วนิดา เสริมเหล่า และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2564). ถอดบทเรียนความสำเร็จจากการจัดการขยะของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน. *Journal of Modern Learning Development*, 6(1), 234–249.
- วรรณภา เฉลยบุญ. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/9842?attempt=2&locale-attribute=th>
- วรรณญา แสงพิทักษ์, กสิบแก้ว จันทร์หงษ์, วราภรณ์ วานิช และ สุพวงค์พรรณ พาดกลาง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครุเทพ. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 37(2), 286–298.
- วสันต์ชาย กลิ่นกลิ่น. (2555). *ความต้องการของประชาชนในการแก้ปัญหามลพิษ: กรณีศึกษาศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจร จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก <http://library1.nida.ac.th/termpaper6/sd/2555/19783.pdf>

วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย.

บทความวิจัย วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 11(2/2558), 78–89. สืบค้นจาก

<https://doi.org/10.14456/jem.2015.12>

วีรวัลย์ แก้วบุญชู วนิพพล มหาอาษา เสรี วรพงษ์ และธเนศ เกษศิลป์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง

กรุงเทพมหานคร. *การประชุมวิชาการเสนอมผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20*, 1561–1570. สืบค้นจาก

<https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/20th-ngrc->

2019/HMO16/HMO16.pdf

ศรารุณี ทับผดุง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัด

พิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก

<http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2567/3/61062205.pdf>

ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และ จักรพันธ์ เท็ชรภูมิ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

ของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารบัณฑิตศึกษา*

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(1). สืบค้นจาก

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/119491>

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม และ ณพงค์ นพเกตุ. (2563a). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

จัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*,

16(2 SE-บทความวิจัย Research), 60–73. สืบค้นจาก [https://so02.tci-](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JEM/article/view/228449)

[thaijo.org/index.php/JEM/article/view/228449](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JEM/article/view/228449)

สมใจ เป้าทอง, อมรศักดิ์ โพธิ์อำ และ วัชรกรณ์ สุตสาคร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และ

ทัศนคติกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกัน

ตรัง จังหวัดตรัง. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน*, 2(1 SE-

บทความวิจัย), 12–22. สืบค้นจาก [https://he01.tci-](https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jhscph/article/view/224492)

[thaijo.org/index.php/jhscph/article/view/224492](https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jhscph/article/view/224492)

- สมพงษ์ แก้วประยูร. (2558). *ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *จำนวนครัวเรือนจากสำมะโน*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สืบค้นจาก https://data.go.th/dataset/os_01_00054
- สุทธิ บุญโท และ พิรญา อึ้งอุตรภักดี. (2559). ประสิทธิภาพการจัดการปริมาณขยะชุมชนจากการใช้หลัก 5 Rs. กรณีศึกษาตำบลทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร. In มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Ed.), *The National and International Graduate Research Conference 2016*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/59/ingrc2016/pdf/MMO2.pdf>.
- สุทิน ชนะบุญ. (2560). *สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. สืบค้นจาก <https://www.kkpho.go.th/i2021/index.php/component/attachments/download/1933>
- โสภณ สุวรรณรัตน์ และ เกียรติศักดิ์ สร้อยสุวรรณ. (2565). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานวิถีชีวิตใหม่: กรณีศึกษาจังหวัดเลย. *วารสารวิชาการธรรมทรรคน*, 22(2), 311–326.
- อมร อภิสิทธิ์อมร. (2561). *พฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในการจัดการขยะครัวเรือนกรณีศึกษาคอนโดมิเนียม ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- Choon, S. W., Tan, S. H., & Chong, L. L. (2017). The perception of households about solid waste management issues in Malaysia. *Environment, Development and Sustainability*, 19(5), 1685–1700. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10668-016-9821-8>

- Haji Ali, N., & Siong, H. (2016). Social Factors Influencing Household Solid Waste Minimisation. *MATEC Web of Conferences*, 66, 48. Retrieved from <https://doi.org/10.1051/mateconf/20166600048>
- Han, Z., Zeng, D., Li, Q., Cheng, C., Shi, G., & Mou, Z. (2019). Public willingness to pay and participate in domestic waste management in rural areas of China. *Resources, Conservation and Recycling*, 140, 166–174. Retrieved from <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2018.09.018>
- Waste & material traceability solution for sustainable facilities. (2023). *Global Garbage Crisis and High Tech Solutions*. Evreka. Retrieved from <https://evreka.co/blog/global-garbage-crisis-and-high-tech-solutions/>
- Wayne W., D. (1995). *Biostatistics: A Foundation of Analysis in the Health Sciences*.

This is Mendeley biography

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

คำอธิบาย

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแผนงาน/โครงการที่สนับสนุนให้เกิดการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป ผู้ศึกษาขอขอบคุณล่วงหน้า สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ โดยแบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและลักษณะครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1) ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

2) ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

3) การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและลักษณะครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และกรอกข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 - 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ.....(ปี)
3. อาชีพ
 - 0.ไม่ได้ประกอบอาชีพ 1. เกษตรกร 2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 - 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 4. นักเรียน/นักศึกษา 5. รับจ้างทั่วไป
 - 6.พนักงานบริษัทเอกชน/โรงงาน 7. อื่นๆ (ระบุ).....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
 - 0.ไม่ได้เรียน 1.ประถมศึกษา 2.มัธยมศึกษา/ ปวช.
 - 3.อนุปริญญา/ปวส. 4.ปริญญาตรี 5.ปริญญาโท หรือสูงกว่า
5. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน.....(บาท)
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....(คน)
7. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน.....(ปี)
8. ลักษณะที่อยู่อาศัย
 - 1.บ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย 2. ตึกแถวเพื่ออยู่อาศัย 3. คอนโดมิเนียม
 - 4.บ้านเดี่ยวหรือตึกแถวเพื่ออยู่อาศัยและค้าขายทำธุรกิจ 5. หอพัก/ห้องเช่า
9. ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ
 - 1.ขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า ฯลฯ)
 - 2.ขยะทั่วไป (ถุงพลาสติก, ถุงขนม, เศษผ้า ฯลฯ)
 - 3.ขยะรีไซเคิล (ขวดแก้ว, ขวดพลาสติก, กระดาษ, เศษเหล็ก)
 - 4.ขยะอันตราย (หลอดไฟ, ถ่านไฟฉาย, กระป๋องยาฆ่าแมลง ฯลฯ)
 - 5.ขยะติดเชื้อ (กระดาษชำระใช้แล้ว, ผ้าอนามัย, ผ้าเช็ดแผล/ ผ้าพันแผล, หน้ากากอนามัยใช้แล้ว ฯลฯ)
10. จำนวนถังขยะในครัวเรือน.....(ใบ)
11. บทบาทของท่านในครัวเรือน
 - 1.หัวหน้าครอบครัว 2. แม่บ้าน/ผู้ประกอบอาหาร 3. ผู้อาศัย
 - 4. อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าถูกต้องที่สุด โดยมีตัวเลือกให้ตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

ข้อ	คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1	ถุงพลาสติก หรือ แก้วพลาสติกที่เปียกน้ำถือว่าเป็นขยะเปียก		
2	ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ กระจก หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยการนำไปแปรรูปด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ และนำกลับมาใช้ใหม่		
3	การนำวัสดุสิ่งของชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน		
4	การเผาทำลายขยะมูลฝอยในที่โล่ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง และเป็นวิธีที่นิยมที่สุด		
5	ขวดพลาสติกชนิดแข็ง (PET) หรือขวดพลาสติกใส เช่น ขวดน้ำเปล่า ขวดน้ำอัดลม ขวดน้ำมันพืช และขวดเครื่องปรุงอาหาร เมื่อทำความสะอาดแล้ว สามารถนำไปรีไซเคิลได้		
6	ถังขยะสีแดง รองรับวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลได้ เช่น แก้ว กระจก ขวดน้ำ เศษพลาสติก		
7	การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกเป็นการหลีกเลี่ยง (Reject) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน		
8	ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ต่างๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมายังคน เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น		
9	เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า เป็นขยะทั่วไป สามารถนำไปรีไซเคิลได้		
10	ถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า หรือ กระจกสเปร์ย ถือเป็นมูลฝอยอันตรายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน สามารถทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปได้		

2. ทักษะคิดต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ท่านคิดว่าควรนำขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ ขวด แก้ว ไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่ามากกว่าการนำไปเผา กลางแจ้ง					
2. การแยกขยะมูลฝอยโดยวิธีการแยกขยะเป็น ถัง ขยะแห้ง ถังขยะเปียก ถังขยะอันตราย ท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุ่งยาก					
3. เศษผัก ผลไม้ ที่เหลือจากการบริโภค ไม่ควรทิ้งรวมไว้กับขยะทั่วไป เพราะยากต่อการนำไปกำจัด					
4. ท่านคิดว่าควรลดการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟมเนื่องจากย่อยสลายได้ยาก					
5. ท่านคิดว่าการปฏิเสธไม่รับถุงพลาสติกจากร้านสะดวกซื้อ จะช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้					
6. ท่านคิดว่าไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขนขยะก็จะเทรวมกัน					
7. การรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของหน่วยงานราชการต่างๆ ท่านคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็น					
8. ท่านคิดว่าการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ดีที่สุด					
9. ท่านรู้สึกผิด หากไม่แยกขยะให้ถูกประเภทตามที่กำหนด					
10. เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคจำเป็นต้องรวบรวมไว้ และใส่ภาชนะที่ปิดฝาปิดชิด					

3. การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ทราบ	ไม่ทราบ
1. การจัดการขยะและลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถป้องกันการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหนู แมลงวัน ทำให้บ้านเรือนสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย		
2. ขยะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ การทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกขยะ หรือการกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่แมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มาจากขยะอันตราย		
3. หากเราไม่แยกขยะแล้วนำขยะไปฝังกลบหรือเผาจะเกิดกลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง pm2.5 และก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน รวมทั้งมลพิษอื่น ๆ		
4. การแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือนจะช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะแล้ว ขยะจะถูกกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น ขยะรีไซเคิล ก็จะถูกนำมาใช้ซ้ำ		
5. การลดปริมาณขยะในครัวเรือนช่วยภาครัฐประหยัดเงินในการกำจัดขยะได้ เพราะปริมาณขยะจริงที่ต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง ทำให้สามารถนำเงินที่เหลือไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนได้		

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. ชุมชนของท่านจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ			
2. ชุมชนของท่านจัดให้มีจุดรองรับขยะแบ่งตามประเภทของขยะอย่างชัดเจน			
3. ความถี่ในการมาเก็บขยะของเทศบาลสอดคล้องกับปริมาณขยะในชุมชน ทำให้ไม่มีขยะตกค้าง			
4. ชุมชนของท่านมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง			
5. เทศบาล หรือผู้นำชุมชนมีความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะมูลฝอย			
6. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเทศบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน			
7. ชุมชนหรือหน่วยงานภายในชุมชนของท่านมีกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ที่ยังดำเนินการอยู่ เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะถึงขยะแม่บ้านมหาดไทย เป็นต้น			
8. ชุมชนของท่านมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน			
9. ชุมชนของท่านมีจุดบริการทิ้งขยะอันตรายที่สะดวก และเพียงพอ			
10. ชุมชนท่านมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะเปียก โครงการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน โครงการรณรงค์การลดขยะ ลดใช้พลาสติก เป็นต้น			

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการได้รับปัจจัยเสริม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. เทศบาลหรือผู้นำชุมชนของท่านมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
2. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ลดปริมาณขยะจากสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เว็บไซต์ และ social media ช่องทางต่างๆ (Facebook, YouTube ฯลฯ)					
3. สมาชิกในครัวเรือนชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
4. สมาชิกในครัวเรือนช่วยท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
5. เพื่อนบ้านของท่านชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
6. เทศบาลหรือผู้นำชุมชนของท่าน มอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ ให้กับครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี					
7. ท่านมีความภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
8. ท่านมีการตักเตือนเมื่อพบเห็นคนในครอบครัวหรือเพื่อน ไม่แยกขยะก่อนทิ้ง หรือใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น					

ข้อความ	ระดับการได้รับปัจจัยเสริม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
9. ท่านได้รับการตักเตือนจากคนในครอบครัวหรือเพื่อน เมื่อพบว่าท่านไม่แยกขยะก่อนทิ้งหรือใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น					
10. ท่านได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เทศบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการจัดการขยะตามหลักการ 5Rs					

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)					
1. ท่านใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก หรือนำตะกร้าไปซื้อของในตลาด ร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้า					
2. ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีชนิดเติม (Refill) เพื่อลดปริมาณขยะเช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มแทนการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด					
3. ท่านรับถุงพลาสติก (Single Use) ซ้อน-ซ้อน หลอดกาแฟจากร้านค้า					
การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)					
4. ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ นำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย					
5. ท่านเลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น เลือกใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์ตได้					
6. ขยะประเภทขวดพลาสติก ขวดแก้วท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้					
การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling)					
7. ท่านแยกขยะรีไซเคิลก่อนทิ้ง หรือแยกไว้ขายหรือสมทบธนาคารขยะในชุมชน (กรณีมีธนาคารขยะในชุมชน)					

ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
8. ท่านนำวัสดุที่เหลือใช้แล้วมาแปรรูปเป็นของใช้ใหม่ เช่น นำเศษผ้ามาทำเป็นพรมเช็ดเท้า นำยางรถยนต์ไปทำกระถางดอกไม้					
9. คริวเรือนของท่านนำขยะเปียก เศษอาหาร หรือเศษใบไม้มาหมักทำปุ๋ย					
การซ่อมหรือแก้ไข (Repair)					
10. หากเสื้อผ้าหรือของใช้ในบ้านชำรุดท่านเลือกที่จะซื้อใหม่แทนการซ่อมแซม					
11. ท่านเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยยืดอายุการใช้งาน ไม่ต้องซ่อมแซมบ่อย และประหยัดพลังงาน เช่น การเลือกเสื้อผ้าที่ทนใส่ได้นาน หรือเลือกเครื่องใช้ไฟฟ้าเบอร์ 5 เป็นต้น					
12. ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่แทนการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมที่ชำรุดไปซ่อม					
การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)					
13. คริวเรือนท่านมีการใช้สเปรย์กำจัดยุง หรือสารกำจัดแมลงต่างๆ					
14. ท่านใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากในการบรรจุของ					
15. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้โฟมในการบรรจุหีบห่อ/ภาชนะต่าง ๆ					

ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน

1) ด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาล

.....

2) ด้านงบประมาณสนับสนุนในชุมชน

.....

.....

3) ด้านความรู้ในการจัดการขยะในครัวเรือน

.....

.....

4) ปัญหา/อุปสรรคด้านอื่น ๆ

.....

.....

5) ข้อเสนอแนะ

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สิริราชภัฏราชธานี

แบบ บศ.วส.๐๑๑ ข.

ที่ อว ๐๖๐๒.๒๐(บ)/ว๑๑๔๗

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ศิมาลักษณ์ ตีติสวัสดิ์เวทย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระและแบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนันท์พร เรืองสวัสดิ์ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหาร-สาธารณสุข สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ หัวข้อ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย” อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และขณะนี้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

ในการนี้สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษารายนี้ด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานกับท่านด้วยตนเอง

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โทร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๖๑๐, ๐๒ ๕๐๔ ๘๐๓๔

โทรสาร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๕๗๐

แบบ ๑ แบบเสนอชื่อบุคลากรภายนอกระดับบัณฑิตศึกษาพิจารณาเครื่องมือ วิจัย_บันทึก ๒๕๖๖ เสนอ บศ.วส./Page ๓๐๔/๐๔/๖๖

แบบ บศ.วส.๐๑๑ ข.

ที่ อว ๐๖๐๒.๒๐(บ)/ว ๑๙๕๓

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.วรวิทย์ ชาญวิรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำร้องขอการศึกษาค้นคว้าอิสระและแบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนันพร เรืองสวัสดิ์ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาบริหาร-สาธารณสุข สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ หัวข้อ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย” อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และขณะนั้นนักศึกษาอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

ในการนี้สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษารายนี้ด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานกับท่านด้วยตนเอง

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

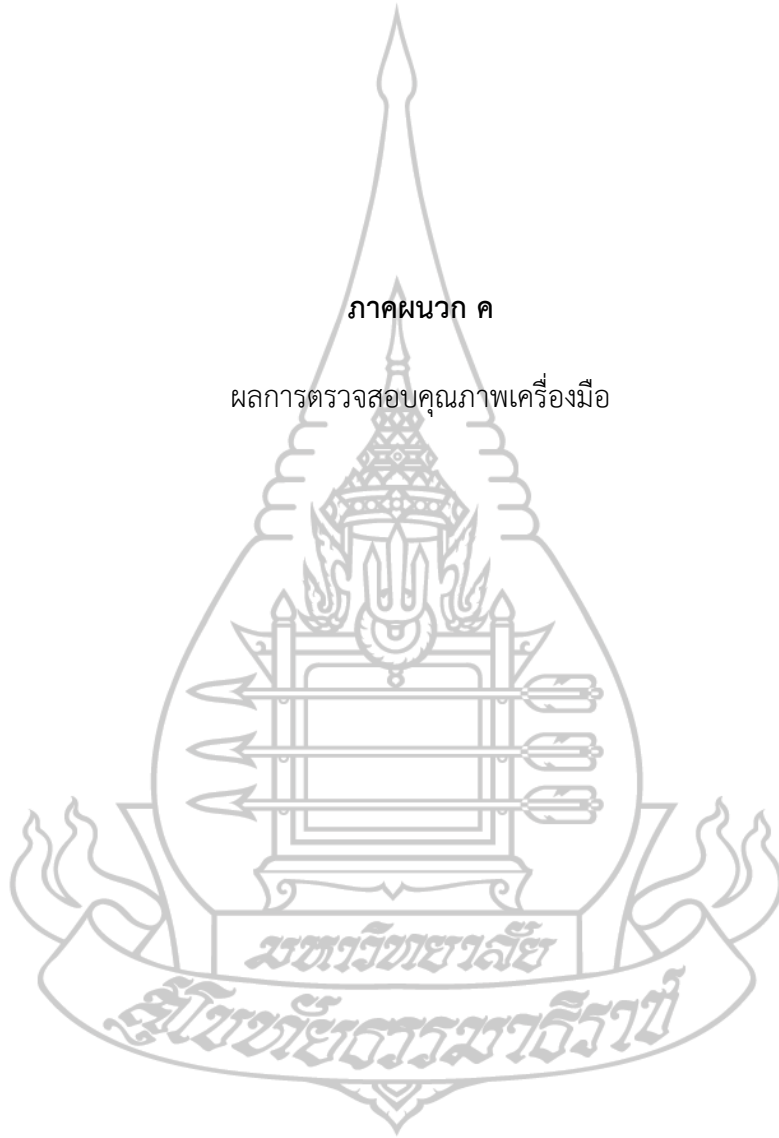
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โทร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๖๑๐, ๐๒ ๕๐๔ ๘๐๓๔

โทรสาร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๕๗๐

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน -1 ถึง +1 ดังนี้

+ 1 = สอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ไม่สอดคล้อง

หากข้อคำถามใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ผู้ศึกษาจะทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและลักษณะครัวเรือน					
1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	1	1	1	1.00	
2. อายุ.....(ปี)	1	1	1	1.00	
3. อาชีพ ☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ☐ เกษตรกร ☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานบริษัทเอกชน/โรงงาน ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....	1	1	1	1.00	
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ไม่ได้เรียน ☐ ระดับประถมศึกษา ☐ ระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. ☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	0	1	0	0.33	-เนื่องจากมีการวิเคราะห์ด้วย multiple linear regression ควรพยายามทำตัวแปรให้เป็นแบบratio ให้ได้มากที่สุด แล้วค่อยมาปรับต่อนำเสนอเป็นตาราง -ขยายตัวเลือกเป็น ป.โท หรือ สูงกว่า

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน.....(บาท)	1	1	1	1.00	
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....(คน)	1	1	1	1.00	
7. ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน.....(ปี)	1	1	1	1.00	
8. ลักษณะที่อยู่อาศัย ☐ บ้านเดี่ยวเพื่ออยู่อาศัย ☐ ตึกแถวเพื่ออยู่อาศัย ☐ คอนโดมิเนียม ☐ บ้านเดี่ยวหรือตึกแถวเพื่ออยู่อาศัย และค้าขายทำธุรกิจ ☐ หอพัก/ห้องเช่า	1	1	1	1.00	
9. ประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนที่พบมากที่สุด ☐ ขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร, เศษไม้, ใบไม้, หญ้า ฯลฯ) ☐ ขยะทั่วไป (ถุงพลาสติก, ถุงขนม, เศษผ้า ฯลฯ) ☐ ขยะรีไซเคิล (ขวดพลาสติก, แก้ว, กระดาษ, เศษเหล็ก) ☐ ขยะอันตราย (หลอดไฟ, ถ่านไฟฉาย, กระป๋องยาฆ่าแมลง ฯลฯ) ☐ ขยะติดเชื้อ	1	1	0	0.67	-ให้ผู้วิจัยพิจารณาเพิ่มเติม บางครอบครัว มูลฝอยที่พบมากอาจมีมากกว่า 1 ประเภท -ควรรยกตัวอย่าง ขยะติดเชื้อด้วย
10. การมีถังขยะในครัวเรือน ☐ ไม่มี ☐ มี	1	0	1	0.67	- ส่วนนี้ควรเพิ่มเติมข้อความบทบาทของผู้ ตอบแบบสอบถาม ว่ามีหน้าที่อะไรใน ครัวเรือน เพราะจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การทิ้งขยะ - คำถามนี้อาจนำไปไว้ในส่วนของปัจจัยเอื้อ

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
1. ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
1) การทิ้งขยะมูลฝอยไม่ควรแยกมูลฝอยเปียกกับมูลฝอยแห้งออกจากกัน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	-1	1	1	0.33	ข้อนี้เป็นทศคดี
2) ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ กระจก หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยการนำไปแปรรูปด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ และนำกลับมาใช้ใหม่ 1. ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	
3) การนำวัสดุสิ่งของชำรุดเล็กน้อยไปซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน 2. ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	
4) การเผาทำลายขยะมูลฝอยในที่โล่ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง และเป็นวิธีที่นิยมที่สุด 3. ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	
5) ขวดพลาสติกชนิดแข็ง (PET) เมื่อทำความสะอาดแล้ว สามารถนำไปรีไซเคิลได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	0	1	0.67	พิจารณาความยาก-ง่ายของคำถามให้เหมาะสมกับบริบทกลุ่มตัวอย่าง
6) ถังขยะสีแดง รองรับวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลได้ เช่น แก้ว กระจก ขวดน้ำ เศษพลาสติก ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
7) การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติกเป็นการหลีกเลี่ยง (Reject) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	
8) ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและพาหะนำโรค ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	0	1	0	0.33	ยกตัวอย่าง มีโรคอะไรบ้าง
9) การลดปริมาณขยะทำได้โดยนำไปทิ้งลงถังขยะและให้เทศบาลนำไปกำจัดและคัดแยกเอง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	-1	1	1	0.33	เป็นทัศนคติ ควรเปลี่ยนข้อความ เทศบาลมีหน้าที่โดยตรงในการลดปริมาณขยะ
10) ถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า หรือ กระป๋องสเปรย์ ถือเป็นมูลฝอยอันตรายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน สามารถทิ้งรวมกับขยะทั่วไปได้ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่	1	1	1	1.00	ส่วนของความรู้ควรถามเพิ่มเกี่ยวกับสีของถังขยะและการจัดการขยะติดเชื้อ
2. ทัศนคติต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
1) ท่านคิดว่าควรนำขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ ขวดแก้ว ไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่ามากกว่าการนำไปเผากลางแจ้ง ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
2) การแยกขยะมูลฝอยโดยวิธีการแยกขยะเป็น ถังขยะแห้ง ถังขยะเปียก ถังขยะอันตราย ท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุ่งยาก ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3) เศษผัก ผลไม้ ที่เหลือจากการบริโภค ไม่ควรทิ้งรวมไว้กับขยะทั่วไป เพราะยากต่อการนำไปกำจัด ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
4) ท่านคิดว่าควรลดการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟมเนื่องจากย่อยสลายได้ยาก ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
5) ท่านคิดว่าการใช้ถุงพลาสติกจากร้านสะดวกซื้อ จะช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้ ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
6) ท่านคิดว่าไม่จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ครัวเรือน เพราะสุดท้ายรถเก็บขยะก็จะเทรวมกัน ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
7) การรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของหน่วยงานราชการต่างๆ ท่านคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็น ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
8) ท่านคิดว่าการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้ง เป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ดีที่สุด ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
9) ท่านรู้สึกผิด หากไม่แยกขยะให้ถูกประเภทตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
10) เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคจำเป็นต้องรวบรวมไว้ และใส่ภาชนะที่ปิดฝาปิดมิดชิด ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1	1	1.00	
3. การรับรู้ถึงประโยชน์ และผลกระทบในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					ส่วนนี้ความรู้กับการรับรู้ต่างกันอย่างไร ควรแยกให้ชัดเจน หากแยกไม่ชัดเจนควรถามรวมกัน
1) การจัดการขยะและลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถป้องกันการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรค ทำให้บ้านเรือนสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ	0	1	0	0.33	ยกตัวอย่างโรค สัตว์พาหะนำโรคให้ชัดเจน
2) ขยะทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งและรวบรวมโดยขาดประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะมูลฝอยอันตราย ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ	0	1	0	0.33	ระบุความเสี่ยงให้ชัดเจน

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3) หากเราไม่แยกขยะแล้วนำขยะไปฝังกลบหรือเผา จะเกิดก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน รวมทั้งมลพิษอื่น ๆ ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ	0	1	0	0.33	เพิ่ม กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง PM 2.5
4) การแยกขยะตั้งแต่ต้นทางคือครัวเรือนจะช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะแล้ว ขยะจะถูกกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น ขยะรีไซเคิล ก็จะถูกนำมาใช้ซ้ำ ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ	0	1	1	0.67	
5) การลดปริมาณขยะในครัวเรือนช่วยประหยัดงบประมาณที่ใช้ในการกำจัดขยะ เพราะเมื่อปริมาณขยะจริงที่ต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง ส่งผลให้ใช้งบประมาณในการเก็บขนและกำจัดขยะน้อยลงไปด้วย ทำให้สามารถนำงบประมาณที่เหลือไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนได้ ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ	0	1	1	0.67	ตัดคำในคำถามให้กะทัดรัดชัดเจนมากขึ้น
ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
1) ชุมชนของท่านจัดให้มีถังขยะที่เพียงพอ และมีจุดรองรับขยะแบ่งตามประเภทของขยะอย่างชัดเจน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	-1	1	1	0.67	คำถามนี้ ควรแบ่งเป็น 2 ข้อ คือ แยกคำถามถังขยะเพียงพอ และมีถังขยะแยกประเภท
2) ชุมชนของท่านมีการบริการรถจัดเก็บขยะที่ดี และตรงเวลา ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	
3) ชุมชนของท่านมีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4) เทศบาล หรือผู้นำชุมชนมีความเข้มงวดในการตรวจจับและปรับการทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ/ การลักลอบทิ้ง หรือเผาขยะฯ ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	
5) เทศบาล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย/ การจัดการขยะในครัวเรือนให้กับคนในชุมชน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	0	1	1	0.67	ควรถามในรอบปีที่ผ่านมา เนื่องจากการให้ความรู้/อบรม ควรอบรมอย่างต่อเนื่อง
6) ชุมชนของท่านมีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน โรงเรียน วัด เป็นต้น ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	0	-1	0	-0.33	-ควรถามเพิ่มเติมว่ายังดำเนินการอยู่ /ไม่ใช่จัดตั้งเฉยๆ -ธนาคารขยะอาจไม่ได้มีทุกชุมชน -ควรปรับคำถามเป็น ชุมชนหรือหน่วยงานภายในชุมชนของท่านมีกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ ถังขยะแม่บ้านมหาดไทย เป็นต้น
7) ชุมชนของท่านมีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	
8) ในครัวเรือนท่านมีถังขยะเพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	
9) ชุมชนของท่านมีจุดบริการทิ้งขยะอันตรายที่สะดวก และเพียงพอ ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
10) เทศบาลตำบลบ้านสวนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะเปียก โครงการเปลี่ยนขยะเป็นเงิน โครงการรณรงค์การลดขยะ ลดใช้พลาสติก เป็นต้น ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่แน่ใจ	1	0	1	0.67	
ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริมด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
1) เทศบาลหรือผู้นำชุมชนของท่านมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
2) ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ลดปริมาณขยะจากสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เว็บไซต์ และ social media ช่องทางต่างๆ (Facebook, YouTube ฯลฯ) ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
3) สมาชิกในครัวเรือนชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	0	1	1	0.67	เปลี่ยนคำว่าชื่นชมเป็น สนับสนุน
4) สมาชิกในครัวเรือนช่วยท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
5) เพื่อนบ้านของท่านชื่นชมและให้กำลังใจเมื่อท่านลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6) เทศบาลหรือผู้นำชุมชนของท่าน มอบรางวัลให้กับ ครัวเรือนที่จัดการขยะมูลฝอยได้ดี ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	0	1	1	0.67	เพิ่มเติมในข้อความ “มอบรางวัล ใบประกาศ หรือแรงจูงใจอื่นๆ”
7) ท่านมีความภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะมูลฝอยในครัวเรือน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
8) ท่านมีการตกแต่งเมื่อพบเห็นคนในครอบครัวหรือ เพื่อน ไม่แยกขยะก่อนทิ้ง, ใช้กล่องโฟม หรือมีการใช้ ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
9) ท่านได้รับการตกแต่งจากคนในครอบครัวหรือ เพื่อน เมื่อพบว่าท่านไม่แยกขยะก่อนทิ้ง หรือใช้กล่อง โฟม หรือมีการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
10) ท่านได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เทศบาลหรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการจัดการขยะตามหลักการ 5Rs ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน					
การลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)					
1) ท่านใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก หรือนำตะกร้าไปซื้อของในตลาด ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	-1	0.33	ทำไม่ต้องเฉพาะตลาด ร้านค้า หรือร้านซูเปอร์มาร์เก็ตอื่นๆ ด้วยได้หรือไม่ พิจารณาเพิ่มเติม
2) ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีชนิดเติม (Refill) เพื่อลดปริมาณขยะเช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มแทนการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
3) ท่านรับถุงพลาสติก (Single Use) ซ้อน-ซ้อน หลอดกาแฟจากร้านค้าโดยไม่จำเป็น ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	0	0	1	0.33	-เปลี่ยนคำว่าโดยไม่จำเป็น เป็น “ทั้งที่ไม่จำเป็น” -ควรตัดคำว่าโดยไม่จำเป็นออก
การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)					
4) ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ นำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
5) ท่านเลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	0	1	0.67	ระบุคำว่าวัสดุให้ชัดเจน
6) ขยะประเภทขวดพลาสติก ขวดแก้วท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling)					
7) ท่านแยกขยะรีไซเคิลไว้ขายหรือสมทบธนาคารขยะในชุมชน ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	0	-1	0.00	-พิจารณาปรับคำถาม กรณีที่ชุมชนไม่มีธนาคารขยะ -หัวข้อเป็นหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ คำถามเป็นแยกไว้แล้วขาย
8) ท่านนำวัสดุที่เหลือใช้แล้วมาแปรรูปเป็นของใช้ใหม่ เช่น นำเศษผ้ามาทำเป็นพรมเช็ดเท้า นำยางรถยนต์ไปทำกระถางดอกไม้ เป็นต้น ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
9) คริวเรือนท่านนำขยะเปียก เศษอาหาร หรือเศษใบไม้มาหมักทำปุ๋ย ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
การซ่อมหรือแก้ไข (Repair)					
10) หากเสื้อผ้าหรือของใช้ในบ้านชำรุดท่านเลือกที่จะซื้อใหม่แทนการซ่อมแซม ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
11) ท่านเลือกใช้อุปกรณ์ที่จะช่วยประหยัดพลังงานเพื่อยืดอายุการใช้งาน และไม่ต้องซ่อมแซมบ่อย ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	0	1	0.67	อุปกรณ์ประเภทใด
12) ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่แทนการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าเดิมที่ชำรุดไปซ่อมแซม ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	

คำถาม	คะแนนความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การปฏิเสธการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)					
13) คริวเรือนท่านมีการใช้สเปรย์กำจัดยุง หรือสารกำจัดแมลงต่างๆ ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
14) ท่านใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากในการบรรจุของ ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
15) ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ไฟมในการบรรจุหีบห่อ/ภาชนะต่าง ๆ ☐ เป็นประจำ ☐ บ่อยครั้ง ☐ บางครั้ง ☐ นานๆครั้ง ☐ ไม่เคยเลย	1	1	1	1.00	
ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน	1	1	1	0.33	ควรกำหนดรอบคำถามให้ชัดเจนว่าจะถามประเด็นไหนบ้าง เช่น การบริการจัดการ ความรู้ เรื่องคน งบประมาณ ฯลฯ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

Scale: ALL VARIABLES

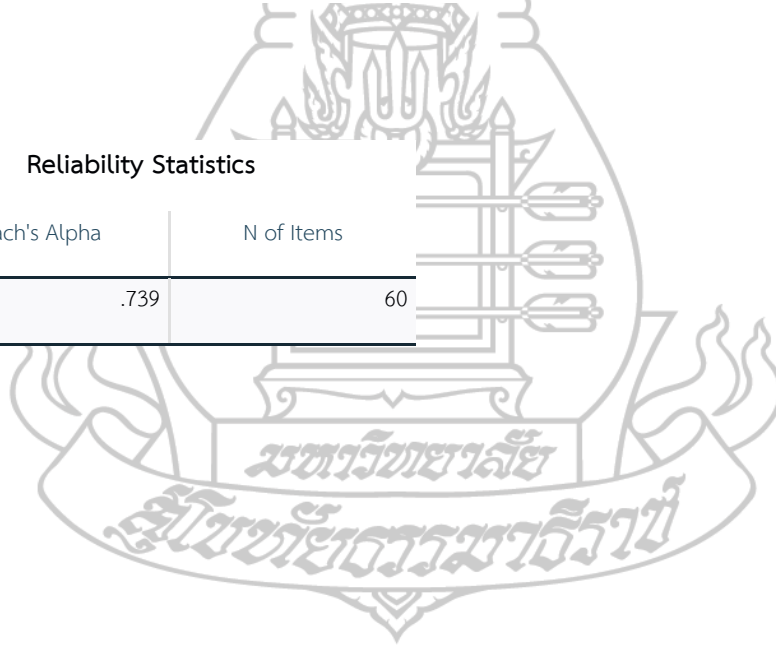
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.739	60

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบ บศ.วส.๐๑๒ ข.

ที่ อว ๐๖๐๒.๒๐(บ)/ว ๖๑๙/ศก

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

90 สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ เพื่อประกอบการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน นายเทศมนตรีตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันท์พร เรืองสวัสดิ์ นักศึกษาหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชา บริหาร
สาธารณสุข สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้า
อิสระ หัวข้อ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน
อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล กาละดี อาจารย์ที่
ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะทดลองเครื่องมือ เพื่อประกอบการ
ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยการเก็บข้อมูลจากครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่
ความรับผิดชอบของท่านโดยใช้วิธีการให้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๑๘
สิงหาคม ๒๕๖๖

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณาอนุมัติให้นักศึกษาได้ทดลอง
เครื่องมือ เพื่อประกอบการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระตามที่เห็นสมควรด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โทร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๖๑๐, ๐๒ ๕๐๔ ๘๐๓๔

โทรสาร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๕๗๐

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ อว ๐๖๐๒.๒๐(บ)/ว ๑๑๙๕

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน นายเทศมนตรีตำบลบ้านสวน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันนพร เรืองสวัสดิ์ นักศึกษาหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชา บริหาร
สาธารณสุข สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ หัวข้อ
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง
สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อยู่ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพล ภาละดี อาจารย์ที่ปรึกษา
การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ในครั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการ
ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยเก็บข้อมูลจากจาก ครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสวน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ความ
รับผิดชอบของท่าน โดยใช้วิธีการให้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึง วันที่ ๓ กันยายน
๒๕๖๖

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณาอนุมัติให้นักศึกษาได้เก็บ
ข้อมูล เพื่อประกอบการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระตามที่เห็นสมควรด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โทร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๖๑๐, ๐๒ ๕๐๔ ๘๐๓๔

โทรสาร. ๐๒ ๕๐๓ ๓๕๗๐

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวนันทพร เรืองสวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	7 พฤศจิกายน 2531
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	ตำบลบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย) มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2555
ประวัติการทำงาน	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

